
JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK—WIRTZ.

I.

MET den brief voor zich zat mejuffrouw Mathilda Roselaer, een lachje van spot met zichzelf en met de wereld om haar, dank zij de goede zorgen van haar tandarts, nog weinig ingevallen mond.

Toen ze dan den brief ging herlezen plaatste ze achter ieder paar volzinnen haar wrange opmerkingen.

„Beste schoonzuster!”

— Welzeker, beste! Voor jullie zeker best! Enfin, daar hebben jullie 't naar gemaakt ook. —

„Je zult het misschien vreemd vinden zoo, zonder een bepaalde aanleiding, een brief van me te ontvangen. Tenminste zonder dat je jarig wordt of zoo.”

— Alsof ik niet lang al begreep, dat er wél een bijzondere aanleiding was. En dat je me noodig had! —

„Ik zal je maar dadelijk zeggen, wat er aan de hand is. Je herinnert je Josephine, ons tweede meisje?”

— Nou, dat is maar zóó zóó. Ze was nog een kind, toen ik haar voor 't laatst zag. —

„Je weet.” —

— Alweer: je weet! Alsof ik meeleeft met m'n familie! —

„Je weet dat ze gestudeerd heeft voor onderwijzeres. Ze heeft akte Fransch ook. Nu wilde ze doorgaan voor middelbaar Fransch. Maar omdat ze meteen een tijdelijke betrekking waarnam, daar haar lange studie ons te kostbaar werd, heeft ze zich overwerkt. Dat zegt tenminste de dokter. In elk geval: Ze is overspannen.”

— Natuurlijk zoo'n bloed-arm product van onzen modernen tijd! Wat doet zoo'n kind te studeeren. En dan nog een middelbare akte te willen halen ook! De lagere was zeker niet voornaam genoeg! Alles mooi en best, als je er de hersens voor hebt. Maar dan overspan je je niet! Larie! Heeft ze zeker van haar moeder: hooger te willen vliegen, dan haar vleugels haar dragen kunnen! —

„Nu wil de dokter, dat ze dezen zomer naar buiten gaat. Naar een stille plaats. Hoe stiller hoe beter.”

— Ja, nou komt de aap al even uit de mouw piepen. Straks zie je hem gansch en al. Tante woont stil! Dus . . . —

„Je begrijpt: ik, als moeder, wil alles doen voor m'n kind wat in m'n vermogen is.”

— Ja, je was altijd een zorgzame moeder. Hm! —

„Maar haar een ganschen zomer buiten in pension doen, dat gaat boven mijn krachten. Daarom had ik gedacht . . .”

— Nou komt het, Thilda! Hou je goed! —

„Daarom had ik gedacht: jij ben toch Josephine's eigen tante . . .”

— Ja, dat zal wel. Alsof ik daar wat aan doen kan! —

„Als jij nou de goedheid wou hebben, haar bij je te willen nemen. Eigenlijk ziek is ze niet meer, 't is alleen om de rust te doen. En om verandering van omgeving.”

— En om goeie voeding. Dat vooral niet te vergeten, m'n beste Dora! —

„Je zou er een goed werk mee doen.”

— En dat mag wel, op jou leeftijd en na de manier, waarop je je leven heb besteed, wou je zeker zeggen, als je maar durfde. Ongelukkigerwijs ben ik niet Katholiek!

„En we zouden je altijd dankbaar blijven, wanneer door jou goedheid Josephine er weer bovenop kwam. Dirk had, als je eigen broer, je zelf willen schrijven, maar ik zeg tegen hem: „een moeder kan beter voor haar kind pleiten dan een vader dat kan. Laat het aan mij over die brief op te stellen!”

Ja, die altijd durende dankbaarheid, daar zou je wat om doen! En dan die eigen broer Dirk! Die notabene zich zijn zuster alleen durft herinneren als z'n vrouw er hem verlof voor geeft! Waar haal je 't moois vandaan, Dora? Ik bewonder je! —

„In 't volle vertrouwen, dat je m'n schrijven niet kwalijk zult nemen (natuurlijk doe ik dat wel) en dat je zelf niet zou willen, dat we bij vreemden om hulp aankloppen (je moest het nu wel langzamerhand zoo ver gebracht hebben, dat je jezelf kon helpen in een geval als dit) blijf ik als steeds

Je toegenegen schoonzuster

DORA ROSELAER—VAN DRIEL.”

Langzaam vouwde juffrouw Roselaer den brief weer samen en schoof hem voorzichtig in de enveloppe.

— Nou Thilda, je geeft immers niks om de

mensen en je heb lak aan familierelatie's, zoals je altijd belooft te zeggen. Ga dan nou ook dadelijk voor je schrijftafel zitten en stuur per ommevarende bericht naar Amsterdam, dat Josephientje voor jou part in een hutje op de Mookerhei mag gaan zitten, maar dat je er niet aan denkt je duurverworven rust te laten verstoren door een nichtje, dat niet eens verstandig genoeg blijkt om op zichzelf te passen — bespotten ze toen zichzelf.

Want innerlijk wist ze heel goed: Ze mocht tegensputteren wat ze wilde, ze zou toch eindigen met te schrijven: „laat Josephine maar komen.”

— Als ze tenminste maar iets in den brief gezet had, waar ik me met reden door beleedigd kon voelen. Iets van: wel een kleine vergoeding te willen geven, als dat noodig mocht zijn bijvoorbeeld. Maar 't is alles zoo suikerzoet. Je moet er wel in happen en, ondanks je tegenzin alles slikken.

Toen probeerde ze zich voor te stellen, wat voor een meisje die Josephine eigenlijk wezen zou.

Laat kijken: Line, ja, dat was de oudste, die was genoemd naar Dirks en dus ook naar haar, Thilda's, moeder. En dan kwam zeker Josephine, naar Dora's moeder. Als ze 't niet mis had volgden er dan twee jongens wier namen ze natuurlijk niet kende, en daarna weer een meisje. Dat hadden ze Mathilda genoemd. Ze waren toen al een mooi eindje naar beneden afgezakt, dank zij Dirks weinig energiek zaken-doen en Dora's zin voor schijn en schittering. Ze hoopten zeker, dat tante, die toch haar eigen villatje bewoonde, wel af en toe extra uit den hoek zou komen voor dit haar petekind. Maar dan hadden ze even verkeerd gerekend als ze meestal deden!

Maar nu Josephine!

Juffrouw Mathilda schoof haar stoel wat dichter bij haar schrijfbureautje waarvan ze langzaam een la opentrok. Verschillende pakjes nam ze er uit; heel onderin meende ze te vinden, wat ze zocht. Ze wikkeldde het papier los, enkele vergeelde portretten kwamen te voorschijn. 't Eerste was van haar zelf; ze was net twintig geweest, toen, herinnerde ze zich. Met een ongeduldige beweging lei ze de foto neer; om ze bijna op 't zelfde oogenblik weer op te nemen, aandachtig te bekijken. Terwijl sloten de dunne lippen zich stijver oopen. Wat een lange weg was het van toen naar nu! En dat ze er zooveel bitterheid op ontmoet had, was het niet de schuld van de anderen, van hen, wier afbeeldsel daar nu nog lag en van haar vooral, wier portret ontbrak?

Met de vergeelde fotografie in de hand ging ze naar de spiegel en bekeek aandachtig haar beeld. „Dat hebben ze van je gemaakt”, zei ze, als sprak ze tot de twintigjarige. En haar trekken, die zich even wat verzacht hadden bij 't

zien van die, altijd zoover weggeborgen, beeltenis, verstrakten zich weer. Nee, ze moest zich niet haar rust laten verstoren; te duur was die gekocht. Als ze maar een reden wist, om dat Josephientje weg te doen blijven!

Even dacht ze er aan haar familie gindsch in Amsterdam voor te stellen: laat het meisje maar ergens heengaan. Ik zal de kosten wel dragen.

Maar dadelijk verwierp ze dat denkbeeld. Ze kende immers Dora's spilzucht. Wat die haar dochter goede sier zou laten maken bij zulk een aanbod! En ze zou er best in slagen, zelf op de een of andere manier mee te profiteren. En als de dochter op de moeder geleek!

Ze zou een som vast kunnen stellen en zeggen: „zie, dat je daarvan rond komt”. Maar als ze er niet van kwamen! 't Zou toch te gek wezen een deel van hun rekeningen te voldoen en tegen de pensionhoudster te zeggen: „zie maar, dat je de rest krijgt!” Daar mocht ze haar eigen naam niet aan wagen!

Als ze tenminste dat Josephientje maar kende!

Ze ging naar haar bureautje terug en bekeek verder de foto's. Daar was er een van haarzelf en haar broer Dirk, als kinderen nog, toen een van Dirk met Dora, toen een paar kleine kinderen, die best Lina en Josephine konden zijn, maar even goed de beide jongens. Die liet je immers vroeger ook veel langer in rokjes loopen!

Eindelijk een familiegroepje van wat jongeren datum. Ze herinnerde zich nu, van toen zijzelf veertig jaar was geworden. Nu was ze vijf en vijftig; vijftien jaar geleden dus. Veel had ze daar ook al niet aan!

Ondanks haar onverschilligheid voor familie relatie's bekeek ze toch een beetje verdrietig de foto. Ja, dat kleine meisje zou Josephine dan wel zijn. En nu had ze ineens een visioen van een spits gezichtje, sluik, rood haar, en een paar oogen, die soms treurig, soms nieuwsgierig-vragend en als om een attentie bedelend zagen, maar soms ook donker waren van drift of koppigheid. En ze herinnerde zich: toen ze de laatste maal in Amsterdam was (broer Dirk was gevaarlijk ziek en ze wilde niet dat men zeggen kon: „zijn eenige zuster heeft niet eens naar hem omgekeken”) toen had ze gevonden: Line was een vroeg-wijs meisje, en Josephientje een weinig-aantrekkelijk kind, doch wier soms heftige uitbarstingen, dikwijls op 't onverwachts, deden vermoeden, dat er meer in haar school dan zich gewoonlijk naar buiten openbaarde.

Toen nu juffrouw Mathilda zóó, in haar herinnering, haar nichtje voor zich zag, voelde ze plots verwantschap. En zonder zich meer te bedenken nam ze pen en papier en schreef resoluut

en kortaf: „Josephine kan komen, zoo gauw als ze wil en blijven zoolang 't haar bevalt.

MATHILDA ROSELAER.”

Toen 't adres op den brief stond riep ze Diene, haar oude meid, om dien te posten. En als of het de gewoonste zaak van de wereld was, dat familieleden de stille dagen van de beide vrouwen verlevendigden, kondigde ze aan: „We krijgen een logee, Diene. Misschien voor kort, misschien voor lang. 't Is een nichtje van me, dat rust hebben moet. Morgen zullen we de logeerkamer een goeie beurt geven en 't beddegoed luchten.”

Diene kende haar juffrouw lang genoeg om van haar gezicht af te lezen, dat ze op 't oogenblik van verdere vragen of van verwonderde uitroepen niet gediend was. Daarom vergenoegde ze zich ermee onder 't naar de brievenbus gaan 't adres van den brief nauwkeurig te bekijken, alsof dat in staat was haar een raadsel op te lossen. En verder mompelde ze dien dag onder haar gewoon, altijd weerkerend en nooit veranderend werk woorden van verbazing om den plotsen keer, die er in haar beider eentonig leven dreigde te komen.

Toen herinnerde ze zich juffrouw Mathilda's woorden: „misschien voor kort, misschien voor lang.” Hartgrondig wenschte ze: „ik hoop dat het voor kort is.” En 't uiten van die wensch verluchtte haar een weinig.

Juffrouw Mathilda zei onderwijl in zichzelf: „Ze zullen niet kunnen zeggen, dat ik in mijn verplichtingen jegens m'n familie te kort schiet.” En ze maakte zich wijs dat ze, alleen om haar familie niet de triump te gunnen van op haar neer te kunnen zien, 't bewuste briefje aldus geschreven had.

II.

„Ze moet zich niet voorstellen, dat ik terwille van haar van mijn gewoonten zal afwijken. Visite zal vragen of zoo, omdat ze afleiding moet hebben. Of, als ze uitgerust raakt, uitstapjes organiseren. Komen mag ze, maar daarmee ook basta. En verveelt het haar, dan is ze vrij om heen te gaan, zoodra ze wil. Ik zal haar niet vasthouden.”

Aldus had juffrouw Mathilda zichzelf voorgenomen.

Toch, den dag dat Josephine 's middags komen zou, was tante Roselaer 's morgens vroeg in den tuin bezig rozen te snijden. En dat terwijl ze altijd beweerde, dat bloemen in huis te willen hebben niets meer of minder was dan de natuur geweld aandoen. Alsof de bloemen er waren terwille van de menschen. De stumpers met hun verbeelding. De natuur, bezielt of on-

bezielt, zooals men dat noemde (alsof een bloem ook niet bezielt zou zijn) was heel wat meer waard dan al die zielige stumpers, die zich beheerschers der schepping waanden, met elkaar!

Diene, die iets dergelijks al vaak genoeg had moeten hooren, omdat ze niet laten kon af en toe zichzelf 't plezier van een bloemetje in een vaasje te gunnen (waar haar meesteres niets op aan te merken had, als ze maar van haar bloemen afbleef, oordeelde de gediensige) schudde het hoofd toen ze juffrouw Mathilda dus bezig zag.

„Wel ja, zoo moet ze maar beginnen. En dan zegt ze nog, dat ze om 't heele nichtje en al de verdere familie niks geeft, en 't meisje alleen hier laat komen uit plichtsgevoel. Alsof ik haar, ondanks haar zonderlingheden, niet doorzie! Ze is net zoo blij als wie dan ook dat ze nu iemand kan vinden, om goed te doen. 't Is alleen maar, dat ze haar als 't ware in den weg moeten komen. Kijk ze nou doorhollen, voor ze haast begonnen is te loopen. Nou, zooveel te eerder is ze buiten adem en heeft ze er genoeg van. Wel zoo rustig. Hoewel een afwisselingetje mij ook niet schelen kan. Maar je weet in 't geheel niet, wat je aan zoo'n stadsche madam zal hebben. En als het voor mijn juffrouw nou per slot van rekening nog op verdriet uit moet loopen! Maar dan ben ik er ook nog, en zal ik dat juffertje de waarheid wel eens zeggen.”

Juffrouw Mathilda was intusschen met de rozen haar zitkamer ingegaan. De sterkgeurende bloemen-overvloed lag uitgespreid op 't roodpluchen tafelkleed, en zelf was ze bezig een doorn, die bij 't knippen haar vinger ingedrongen was, te verwijderen.

„Dat komt er al van, dat je je principes ontrouw ben,” bespote zij zichzelf. „Had dat kind de tuin in laten gaan, als ze rozengeur genieten wou! Maar ja, voor buitenliggen is 't wel wat kil, tenminste voor zoo'n stadsche huismusch, en wandelen, nou, daar moet ze waarschijnlijk de smaak nog van beet krijgen. 'k Moet dus wel beginnen met de natuur bij haar te brengen inplaats van, omgekeerd, haar bij de natuur. Want de natuur zal haar toch moeten genezen. Hoe verder van de menschen en d'r dwaze jachten en draven, hoe beter. En als 't aan mij ligt, zal ze hier genezen. Als je wat begint, moet je probeeren het te volenden ook. En goed.”

't Ging minder gemakkelijk dan ze gedacht had, den doorn te verwijderen. Omdat ze ongeduldig werd brak hij nog af ook. En toen ze er eindelijk in geslaagd was haar vinger van den indringer te bevrijden drong zich een druppel donkerrood bloed uit het wondje. Ze veegde dien met haar zakdoek weg en even peinzend naar

't bloedvlekje op 't pas zoo helder-schoon batist:
„Een mooi begin: bloed en een wondje. 't Is te hopen, dat ik op 't eind andere vruchten oogst van mijn liefdewerk. Gelukkig maar, dat ik niet bijgeloovig ben.”

Voorzichtig nu, om zich niet opnieuw te wonden, zette ze de rozen in een vaas. Terwijl ze 't deed groefde zich weer de trek van bitterheid, die zoo vaak haar gezicht oud en vervallen maakte om haar mond.

„Liefdewerk en ik. Wat ben je ook begonnen, Thilda!”

Doch 't was met de zorg van één, wie het dienen vreugde geeft, dat ze haar bloemen de trap opdroeg en neerzette op 't gebloemde kleedje, dat het tafeltje op 't logeerkamertje dekte.

Ze keek even rond naar de dingen die ze, in een geforceerd begeeren alles tot het uiterste toe goed te doen, de laatste dagen met zorg gekozen en geschikt had.

„Misschien niet geheel en al een jonge-meisjeskamer, maar ze zullen toch niet kunnen zeggen, ginds in Amsterdam, dat ik toegestemd heb, omdat ik 't niet laten durfde. Dan zou ik me wel met minder zorg tevreden gesteld hebben. En als ze dat meisje soms van alles van mij verteld hebben kan ze nou, wanneer ze althans een beetje gevoel heeft, wel begrijpen dat, tante Mathilda moge dan eenzelve en wrang wezen, ze het tenminste niet zonder reden is.

Tevreden wijl ze zich voelde als een, die haar bitterheid kon koesteren en toch haar plicht niet uit het oog verloor, ging ze terug naar beneden.

En 's middags kwam Josephine.

Diene had haar gehaald.

„Als ze gezond was, zou ik het niet willen. Ze mocht dan klagen van „een langen weg, en zoo stoffig, en zoo heet en niet eens een tram,” 't zou haar geen kwaad doen zelf dat eindje haar koffertje of tasje of wat ze bij zich mag hebben te dragen. Maar voor iemand die zich overspannen heeft is 't gerammel van een trein en 't voortdurend geschud worden op zoo'n lange reis al ruim voldoende. Om nou maar niet te spreken van je medereizigers, die, zwiingend of pratend, in beide gevallen meest al even vervelend zijn.”

Ze leken bijna een verontschuldiging voor haar zorgzaamheid, deze woorden, waarmee ze Diene naar 't station dirigeerde.

Deze lachte even verstolen. 't Was nog al natuurlijk dat, als de gelegenheid om iemand goed te doen je geboden werd, je die ook gebruikte, oordeelde ze. Zijzelve, geboren en getogen als ze was op dit dorp, en genoeg gewoon aan de stilte, zou toch bijwijlen naar een vollere werkring kunnen verlangen als ze niet geweten had dat

haar daár-zijn alleen al haar meesteres deugd deed.

Ze ging dus gewillig, en droeg even gewillig 't niet al te zware handtaschje, dat Josephine meebracht. Onder 't loopen maakte ze haar conclusie: nou, veel gezelligheid zou die niet meebrengen. Ze probeerde maar niet eens een gesprek te beginnen, zoo volkomen zagen de vermoeide grijze oogen langs haar heen.

Juffrouw Thilde breide, zooals ze alle middagen om dien tijd breide (al werden de kinderen van nu misschien later erg vervelende menschen, dit nam toch niet weg dat ze kousen noodig hadden en de dominee's vrouw zorgde wel voor de distributie, zoodat ze geen bedankje hoefde aan te nemen) en ze gunde zich zelfs niet het onschuldige plezier haar stoel een weinig te draaien, zoodat ze den weg overzien kon. Ze zou gauw genoeg weten, wie Josephientje was. En meevallen deden de menschen nooit.

Toch, terwijl ze haar steken telde, en de hiel zette, had ze steeds voor zich 't visioen van 't bleeke meisjesgezichtje met de grijze oogen en was ze, al bekende ze 't zich niet, hevig-verlangend te weten, of de Josephine van nu daarop geleeke. Want naar dat bleeke, stille herinneringskind ging haar sympathie uit; wanneer 't nu bleek, dat de werkelijkheid geheel anders was!...

Toen 't kiezel in den tuin knarste onder voetstappen stond ze op. Maar zoo wel-overwogen deed ze 't, dat ze alleen maar een glimp van een grijze mantel zag, en daar-achter Diene's welbekend figuur.

En met dezelfde weloverwogen bewegingen trad ze de gang in, om haar logee te verwelkomen.

Ze kuste haar niet, en 't jonge meisje leek ook niet iets dergelijks te verwachten, wat juffrouw Mathilda ondanks zichzelf teleurstelde.

„Dus jij ben Josephine? Nou, onnoodig was 't niet, dat ze je eens uit de stad stuurden.”

't Jonge meisje stak haar een smalle hand toe en zei, meer plichtmatig dan warm: „'t is heel vriendelijk van u, dat u me hier wil hebben, tante. 'k Zal probeeren u niet al teveel last te geven.”

Juffrouw Mathilda keek toe, hoe ze haar mantel uittrok en ophing, haar hoed er-boven-op, alles met een loome beweging, als deed ze de dingen omdat ze nou eenmaal gedaan moesten worden, hoewel zij ze liever nagelaten had. Toen vroeg ze: „wil je dadelijk je kamertje zien, of drink je liever eerst met me thee?”

„Als u gewoon ben nu thee te drinken, neem ik ook eerst een kop thee. U moet vooral voor mij niets veranderen. 'k Heb niet graag het gevoel, dat ik lastig ben.”

(Wordt vervolgd.)

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK-WIRTZ.

ZOO zaten ze even later tegenover elkaar in juffrouw Mathilda's kamer, 't jonge meisje in 't volle licht en haar tante met den rug naar 't raam. Zoo had de oude juffrouw het geschikt; ze wilde 't voordeel hebben haar nichtje goed op te kunnen nemen, terwijl haar eigen gezicht in de schaduw bleef. Want zij, die er grootsch op ging dat ze niet gaf om de menschen, noch om hun oordeel, voelde zich vreemd-onwennig tegenover dit jonge schepseltje en dat in haar eigen huis.

Omdat Josephine niet van zins scheen een gesprek te beginnen, en haar zwijgen evenzeer als haar nerveus vingergespeel juffrouw Thilda een onaangenaam gevoel van onzekerheid gaf, zei deze bruusk: „Veel gezelligheid zul je hier niet vinden, Josephine. Omgang met de menschen heb ik niet, behalve af en toe een officieel bezoek van den dominee en een bijna even officieel van z'n vrouw.”

Even zagen de grijze oogen haar aan.

„Ik geef niet om de menschen,” zei de matte stem.

Hoewel juffrouw Thilda er zich steeds op verhoovaardigde, dat ze er precies zoo over dacht, betrapte ze zich op de wensch: Josephine mocht in zooverre wat om de menschen geven, dat ze een beetje spraakzamer was. Nou ja, ze hoefde niet in eenen door te ratelen, zooals ze, de enkele malen dat ze naar de stad ging om boodschappen, jonge meisjes wel eens tot haar ergernis had hooren doen. Maar dit schepseltje tegenover haar scheen wel te loom, of te moe misschien, om uit zichzelf een woord te spreken of een gedachte te vormen. Als ze daar mee samen leven moest, de zomer door wellicht! . . .

Maar misschien was ze ook lichamelijk moe. Ze was immers niet goed! En dan zoo'n reis!

„Als je nu je kamer soms wil zien,” opperde ze.

Traag rees Josephine op.

„Ja”, zei ze.

En toen juffrouw Mathilda haar voorging maakte ze niet eens de opmerking, die deze toch verwacht had: dat trappen klimmen misschien vermoeiend was voor iemand van haar leeftijd, en dat de meid haar best de kamer wijzen kon.

Haast bij de deur al keerde de oude dame terug. Ze meende: ze had zich niet voorgesteld dat Josephine uitbundig zou doen over de kamer of over de rozen. Ze zou daar slechts af-

keuring voor gehad hebben; ze hield immers niet van uitbundigheid. En dus wilde ze ook zichzelf niet toegeven, dat dit woordlooze en schijnbaar willooze aanvaarden van de menschen en de dingen, zooals ze nu eenmaal kwamen, haar teleurstelde.

Ze zei alleen nog even tegen haar logée: „als je soms wat rusten wil, ga je gang. We eten vandaag om half zes middageten.”

Josephine scheen zelfs niet te merken hoe ze nadruk legde op dat: „vandaag.”

Ze zei alleen (en 't scheen haar tante dat dit nu eigenlijk de eerste woorden waren die ze niet enkel omdat het nu eenmaal moest, uitte): „ja, wel graag. Ik ben moe.”

Toen ze weer in haar kamer zat, alleen en breiend als gewoonlijk, voelde juffrouw Mathilda vaag: ze had niet geweten hoe zwaar de taak was, die ze op zich nam.

III.

Zondagmorgen.

Een paar dagen al was 't warm geweest; nu wilde het heet worden.

Er was in de natuur een loome onbewogenheid, die angstig maakte: geen wit wolkje zeilde langs het strakke blauw van de lucht; geen windje deed de boomtakken wuiven; er was alleen de hette en de loome zwoelte.

Daar, waar in het tuintje van juffrouw Roselaer de groote kastanjeboom schaduw spreidde, lag op een ruststoel Josephine.

Zelf had ze zich voorgenomen: ze wilde zoo min mogelijk last veroorzaken, opdat ze voor zoo weinig mogelijk te danken zou hebben. En juffrouw Mathilda liet haar begaan. Wilde Josephine zichzelf helpen, wel, best. Zij zou zich niet opdringen.

Toch leek het, of het daarheen-brengen van die stoel Josephine's kleine beetje energie volkomen uitgeput had, zoo lusteloos lag ze daar, haar ééne hand slap neerhangend tot bijna op het hoog-wordende gras; de andere, waarin ze een zakdoekje hield dat naar eau-de-cologne rook, af en toe met een matte beweging strijkend langs het voorhoofd.

Juffrouw Roselaer was naar de kerk gegaan. Josephine had haar nagekeken zooals ze daar

liep met haar gewone, stage gang, als bestond voor haar de warmte niet.

Nu, terwijl 't plechtig klokgelui de stille landen rondom overstroomde, peinsde ze er over, wát het was, dat tante Mathilda drong tot kerkgaan. Om de menschen was het niet; ze zou liever tegen hun meening ingaan dan zich er naar voegen. En het type van een vrome, oude juffrouw, zooals Josephine zich dat voorstelde, was tante Thilda in geen deele. Josephine kende haar nu al wel zoover om te weten, haar afgezonderdheid kwam eerder voort uit wereldhaat dan uit wereldverzaking.

Ze wenschte nu bijna, dat ze wat meer gevraagd had naar tante Thilda's verleden vóór ze hier heenging. Maar de apathie die 't gevolg was van haar overspanning had ze kunstmatig en zorgzaam aangekweekt door de idee: ze behoefden thuis niet te weten, dat iets van wat er nu verder met haar gebeuren zou, haar nog interesseerde. En vroeger, als al eens de sprake kwam van tante Roselaer, was altijd moeders oordeel geweest: een zonderling mensch. „Of ze altijd zoo geweest was?” had Line, die graag zacht oordeelde over de menschen, wel eens gevraagd. Waarop moeder dan verteld had, dat Thilda wel altijd scherp was geweest, maar het toch in haar jeugd nog zoover had gebracht, dat ze zich verloorde. „Misschien is ze daarna, toen 't afraakte, zóó geworden,” giste Line. Maar moeder schamperde: „Zich verkniezen om een ongelukkige liefde? Kan je begrijpen, daar moet je Thilda voor hebben! Ze zal 't zelf wel uitgemaakt hebben, al heb ik 't rechte van de zaak nooit gehoord.”

Met dat beetje kennis van haar toekomstige hospita was Josephine naar hier gereisd. En juist omdat ze niet verder wist, interesseerde tante Thilda haar méér dan ze zichzelf bekende. Tusschen haar beide was als een onderbewuste stroom van sympathie: geen van haar tweeën had nog voor zichzelf uitgemaakt wat het was, dat haar in de ander aantrok. Maar 't feit, dat ze niet onverschillig naast elkander voortleven konden, was er.

Midden onder 't zacht voortdeinen van haar gedachten, werd Josephine zich bewust van haar onvoorziens gekomene interesse in iets buiten haar eigen levensteurstelling. Maar mèt dat ze zich die wending in haar belangstelling realiseerde, drongen, bangelijk, haar gepeinzen zich weer samen in den engen cirkel, die nu al weken haar denken begrensd hield, en waarbinnen niets wat niet haar zelf betrof, toegang had. Toen zag ze weer, gelijk steeds in de lange traagvoortglidende uren van den dag en de nog langere, nog trager sluipende van den nacht, als

in een kaleidoscoop, immer dezelfde beeldenreeksen, met steeds zichzelf als hoofdpersone op het tafereel. Eerst als kind, bij één van de gelegenheden dat ze iets nieuws hebben moest, een hoed, of een mantel, of simpel een nieuwe jurk. En daarbij moeders misprijzend gezicht, als al wat de winkeljuffrouw, eerst geduldig, later kribbiger, aansleepte. niet bleek te kleuren bij haar teint of heur haar. En eindelijk 't gezegdetje van de winkeljuf, dat ze uit ervaring al van te voren vreesde: „Ja, mevrouw, 't is heusch een mooie hoed, (of mantel, of jurk) maar, ziet u, 't is niet gemakkelijk iets te vinden, wat de jonge juffrouw past. Maar deze kleur is werkelijk geschikt, heusch.” En dan nog weken daarna moeders critische blik, telkens als ze 't nieuwe kleedingstuk droeg: of dat nu niet eindelijk haar mager, stakerig figuurtje wat bevalliger zou doen uitkomen.

Dan, later, zichzelf en Line bij de voorbereiding van de weinige pretjes, waar ze aan deel konden nemen. (Vaders zaken lieten niet veel uitgaan en toiletmaken toe en moeder, Josephine wist het nu, had veel voor zichzelf nodig.) Line, hoewel een beetje ernstig voor haar leeftijd en niet gemakkelijk zich gevend in luchtig gesprek, trok door haar goedgevormd figuurtje, haar regelmatig gezichtje met de donkere peins-oogen en vooral door de massa krullend haar, die t ovale gelaat omlijstte, toch steeds de aandacht. Met een simpel neteldoeksch japonnetje zag die er goed uit.

Haar, Josephines, toiletjes kostten steeds veel meer aan garneering en moeite, en 't effect bleef zoo goed als nihil. In gezelschap meende ze steeds 't gehate woord „vuurtoren” van de gezichten af te lezen.

Dan weer (en ditmaal was er voldoening in haar herinnering) zag ze zich thuiskomen van school, een zeer goed rapport zorgvuldig geborgen in haar boekentasch. Met hoeveel inspannend werken die mooie cijfers verkregen waren, giste niemand thuis en zijzelve klaagde er niet over. Harer was enkel de triumpf, dat ze een van de beste rapporten had. Dan stak het haar wel, dat vader en moeder veel meer hechten aan de cijfers, die de jongens meebrachten, en veel eerder daarnaar vroegen, maar immer weer was haar goed vooruitkomen haar toch een reden zich tenminste hierin te voelen: dat in 't leeren niemand thuis tegen haar op kon.

Toen, als een plots schijnsel, dat heel haar verder leven in haar eigen oogen veranderde en schoon maakte, 't idee: door te willen leeren. En de angst; dat het niet zou mogen, die maakte, dat heel lang ze er over zweeg. Tot ze er wel van spreken moest wijl ze anders van school

zou genomen zijn. Moeder vond het wel goed voor haar; Josephine voelde in haar toegeevende onuitsproken gedachte: voor 't gezellige leven deug je toch niet. Vader praatte wat over de kosten, die de studie meebrengen zou, maar zwichtte voor 't argument: „later kan ik dan ook immers voor mezelf zorgen.”

Zoo leerde Josephine door, aanvankelijk voor onderwijzeres, maar met in zichzelf al 't vaste voornemen, 't verder te willen brengen.

Voor de lagere akte slaagde ze tamelijk gemakkelijk; Fransch haalde ze er in den kortst mogelijken tijd bij, maar reeds het ploeteren voor die akte, toen ze al op school werkzaam was, en tot heel laat 's avonds studeerde omdat ze er niet alleen komen wilde, maar gauw ook, knauwde haar niet al te stevige gezondheid.

Daarop 't werken voor de A-akte, zonder matiging, hoewel ze zich vaak moe voelde en op... En toen ze ook daarmee succes had en zich kwelde met de vraag: of 't haar mogelijk zou zijn nu ook B te halen, de ineenzinking...

Zoo volkomen uitgeput voelde Josephine zich, dat zelfs de gedachte: ze zou nog weer opknappen en door kunnen studeeren, niet in haar opkwam. Ze zag zich als één, wier levensgebouw ineengestort was nog voor ze 't voltooid had; aan weer opbouwen kon ze niet denken; 't gezicht van de puinhoopen was op zichzelf al een marteling, maar toch — en dit was het zeer bittere — toch kon ze niet laten ernaar te zien en te bedenken hoe 't zou zijn wanneer alles nog stond, sterk en gaaf.

Thuis hadden ze gepraat over: goed uitrusten en dan wat kalmer aandoen. Niet verder studeeren meer. En ze hadden niet begrepen hoe door haar ziek worden Josephine's levensillusie: dat ze eenmaal laag zou kunnen neerzien op hen, die haar om haar uiterlijke verschijning altijd een beetje geminacht hadden, vernietigd was. Dit niet begrijpen maakte hun goed bedoelde troost voor haar tot nieuwe bitterheid.

Moeders schrijven aan tante Thilda; tantes antwoord; 't ging alles als buiten haar om. Nu dat eene, waarnaar ze gestreefd had met al haar krachten, haar uit de handen gerukt was, wilde ze niet eens grijpen naar iets anders, dat vergoeding schenken zou. Ze wist niet, waarom ze verder leven zou, of zich zou inspannen voor wat toch nooit meer dat zou worden, wat ze zich voorgesteld had. En omdat ze thuis nooit waardeerd over tante Thilda had hooren spreken, zag ze in haar inschikkelijkheid ook niet meer dan een niet-anders-durven. 't Eenige wat ze buiten haar verdriet, nog wist, was dit: ze was nu anderen tot last inplaats dat ze trotsch kon zeggen: „ik heb niemand noodig.” En haar

eenige zorg was: de last van dit weten niet te zwaar te doen drukken.

Zoo lag ze, gelijk reeds vele dagen, ook deze Zondagmorgen, gedoken in zelf-beklagen, opziende tegen 't oogenblik, dat tante Roselaer thuis zou komen en ze, tegen haar wil, alleen door de tegenwoordigheid van tante en Diene, opnieuw in contact moest komen met een omgeving, waar ze zelfs geen belang in stellen wilde.

En 't scheen of de weinige oogenblikken waarin ze bezig was geweest met iemand anders dan zichzelf, voorbij waren gegaan zonder iets veranderd te hebben.

Toch verbrak, dien eigen middag, opnieuw belangstelling den engen cirkel, waarin haar gedachten zich gevangen gegeven hadden.

Ze was met haar tante in de donker-gehouden huiskamer. De tuin lag op dit uur van den dag te stoven in de zon, en boven, op haar eigen kamer, was 't evenmin uit te houden. Zonder tantes woord: „je moet nu maar in de kamer komen rusten; boven is 't niet te doen” zou ze nog wel daarheen zijn gegaan, want liefst was ze alleen. Maar ze voelde zich zóó moe nu, met die warmte, dat ze er zelfs niet aan denken kon tegen te spreken.

Hoewel de gesloten zonneblinden maar weinig licht doorlieten zat juffrouw Roselaer te lezen, gelijk iederen Zondagmiddag. Maar ook terwijl ze in haar boek zag, voelde ze de tegenwoordigheid van 't zwijgende nichtje, en 't weten dat een ander daar, in dezelfde kamer nu wellicht voortspan aan haar eigen gedachten, waarvan zij den inhoud zelfs niet raden kon, maakte haar onrustig. Want wel leek het, of Josephine sliep, zoo onbewegelijk stil lag ze met gesloten oogen, maar juffrouw Thilde zag haar te vaak zóó, dan dat ze gelooven kon: dit was steeds de verkwikking van de slaap. Eerder meende ze in die houding te moeten zien een veinzen van afwezig-zijn, om daardoor aan den dwang van een gesprek te kunnen ontkomen. Wat ging nu om achter dat blanke voorhoofd? En wanneer 't zwaarmoedige en sombere gedachten waren (en juffrouw Thilda wist bijna zeker, dat ze dit waren) moest zij dan niet iets doen om Josephine ervan te genezen, en haar moed tot verder leven te geven?

Dit idee zelve, waaraan ze toch niet ontkomen kon, leek juffrouw Roselaer absurd. Zij, die zich steeds verhoovaardigd had de menschheid te haten, zou dit jonge meisje liefde tot het leven moeten leeren? Liefde tot de natuur, dat zou nog gaan. Maar nu voor 't eerst voelde de oude dame 't zóó, als had ze al haar liefde overgebracht op de natuur, omdat ze geen mensch, die ze liefhebben wilde, vinden kon. Zou ze

met zulk een liefde een gestrande als Josephine kunnen bijstaan? Vaag schemerde het haar, ze zou haar eigen leven moeten herzien, voor ze de andere helpen kon. Maar dat was immers te zwaar! Wie had het recht haar dat op te leggen?

Omdat, hoewel ze regelmatig de bladzijden omsloeg, 't gelezene toch maar half tot haar doordrong, lei ze in 't eind haar boek neer. 't Scheen haar ook, dat het donkerder werd. Voorzichtig, om Josephine, wanneer die werkelijk slapen mocht, niet te wekken stond ze op en stootte, door 't openstaande raam, één van de zonblindenden half open. Ja, de lucht betrok. Er kon wel onweer komen. Boven de tuin was nog dezelfde strakke blauwheid van zoeven, maar verder, naar 't Westen, stapelden zich de donderswolken op, dreigend. Zacht liep ze de kamer uit; ze kon, voor de bui losbarstte, nog wel even buiten gaan. Misschien dat het er al iets frisscher was.

Mèt de ze zich alleen voelde opende Josephine de oogen. Haar blikken zochten 't boek dat tante Roselaer open had laten liggen. Telkens, terwijl ze tante lezend wist, had ze zich afgevraagd, wat voor lectuur het zijn mocht die deze vreemde oude boeide. Even nog aarzelend, bang dat ze overvallen zou worden, stond ze toch met een vluggere beweging dan ze zich den laatsten tijd aangewend had op, om te zien.

Tot haar verbazing las ze op het titelblad: „Boschgeheimen” door William J. Long. En zij had een theologische verhandeling of op z'n minst een stichtelijk boek verwacht als tantes verpoosing op Zondagmiddagen gelijk deze en na de kerk van 's morgens. De ontdekking was haar vreemd en daarbij amusant genoeg om haar even een glimlachje te ontlokken over deze zonderlinge oude, die in alles anders scheen dan ze meende te moeten verwachten. Wel verdween 't lachje even spoedig als 't gekomen was, en viel ze in haar gewone lustelooze houding op haar stoel terug, doch 't korte moment van geamuseerd zijn was er toch geweest.

Even later kwam juffrouw Thilde terug.

„We krijgen onweer,” kondigde ze aan.

„Zoo?” vroeg Josephine enkel.

„Ben je er bang voor? 't Kan hier erg worden soms.”

„In de stad niet. Daar is altijd zooveel geraas dat je 't eigenlijk maar half hoort. Hoe 't buiten is heb ik nooit ondervonden.”

„Ja, dat is weer een van de zoogenaamde zegeningen van de beschaving, dat je niet eens meer vermag te luisteren, als de natuur op 't indrukwekkendst spreekt,” zei juffrouw Roselaer ironisch.

Toen ging ze naar boven om alles goed te sluiten vóór de bui.

Josephine, haar naziend, vond het nu niet zoo heel vreemd meer dat ze zich voor boeken als „Boschgeheimen” interesseerde.

Zij, met haar hekel aan de samenleving en haar liefde voor de natuur!

Een half uur later had Josephine geen gedachten meer voor tante Thilde en zelfs niet voor haar eigen verdriet. Zoo hevig was het grommen van den donder; zoo verblindend 't flitsen van den bliksem, dat de heele kamer als in vuur zette. En nauw was de echo van de eene donderslag verstorven of een nieuwe vulde met z'n rommelend rollen gansch de omgeving. Tot een hevige knetterslag haar ineens, verschrikt, opspringen deed.

„Als dat maar niet ergens ingeslagen is,” zei tante ernstig.

Josephine zag in haar gedachten een brandend boerderijtje, één van de keuter-gedoetjes, zooals zij ze op haar reis hierheen voor 't eerst, en toen nog zonder veel belangstelling, aangekeken had. En ze voelde haar sympathie uitgaan naar de menschen, die misschien nu, in dit eigen oogenblik, alles verloren zagen gaan.

Zoo één met anderen had ze zich in lang niet geweten.

Langzaam verminderde het onweer in heftigheid. Alleen de regen bleef nog ruischen, doch dit was, nu 't zondvloedachtig neerplassen was overgegaan in een regelmatige val, eer een verkwikking dan een verschrikking.

Josephines eind-indruk van de heftige natuuruitbarsting, die ze dien middag had bijgewoond, was een gevoel van kleinheid dat, ze wist niet hoe, haar eigen leed en teleurstelling minder wegen deed.

IV.

Den volgenden dag was het kil en bijna guur; één van die plotselinge temperatuursveranderingen, waarvan ons land het monopolie schijnt te bezitten.

Josephine rilde in haar wit batisten blousje.

Juffrouw Mathilda, die het merkte, zei (en ondanks haar scherpe toon klonk het bezorgd): „je mocht wel een dikkere blouse aan gaan trekken. Je ben toch, hoop ik, wel zoo verstandig geweest een wollen of op z'n minst een flanellen mee te brengen? Deze is geen dracht voor zulk weer als van vandaag.”

„Och,” zei Josephine afwerend, als kwam 't er niet op aan wat er met haar gebeurde, of ze kou vatte dan wel gezond bleef.

(Wordt vervolgd.)

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK-WIRTZ.

TOCH ging ze een oogenblik later zich verkleeden. Als tante Thilda ook maar iets van een sentimenteel zeurtje had gehad, zou haar bezorgdheid Josephine hebben gehinderd en tegengestaan. Van dit hoekig karakter deed echter zelfs de in een minzotsappige vorm gestoken opmerkzaamheid haar, ondanks zichzelf, goed.

Toen ze weer beneden kwam lag er een brief voor haar.

„Van thuis,” zei ze, hem in 't voorbijgaan opnemend.

Maar toen ze zich weer uitgestrekt had op haar ruststoel lei ze hem, met haar gewone matte gebaar, naast zich op de vensterbank, ongeopend.

„Je behoeft voor mij 't lezen niet uit te stellen,” zei haar tante.

„Och,” zei Josephine, kijkend naar 't witte plekje op de breede, grijs-geverfde bank, „och, er zal wel niet veel instaan wat me interesseert.”

Toch nam ze nu den brief op en sneed hem open.

„Van moeder. 't Meeste tenminste. En vol van interessantigheden over kennissen, die me, zoo als ze best weet, geen haar kunnen schelen. O ja, heel aan 't eind nog een belangstellend vraagje, of ik al opknap. Met de mededeeling, dat ze op school een tijdelijke kracht voor me hebben benoemd. Zoo'n soort waarschuwing: zorg nou, dat je op tijd beter ben, anders kon die je plaatsje wel eens innemen. Een hartelijke brief.”

„En de rest?”

„O, dat velletje van Line? Wel, die zou lief genoeg willen doen, als ze maar durfde, 't schaaft...”

„Waarom heb je een hekel aan allemaal thuis?” vroeg juffrouw Mathilda ineens. Op haar gewone resolute manier meende ze: ze moest nu maar tegelijk weten, of Josephine reden had de martelares te spelen. Want dat deed ze. En als ze geen reden had, nou dan zou zij, haar tante, haar wel genezen.

„Een hekel?” Josephine, die niet van scherpe woorden hield, tenminste niet in dit stadium van haar ziek-zijn, trok vragend de wenkbrauwen op. „Een hekel?” Dat is wat sterk uitgedrukt. Ze zijn me onverschillig, zooals eigenlijk alles me onverschillig is. En omdat ik het hun ook ben, ergert het me een beetje, als ze toch de belangstellenden spelen.”

„Wil je me niet vertellen, wat je in hen hindert?”

„Ik dacht niet, dat u veel om hen gaf en hen

nog voorspreken zou,” kwam Josephine ironisch.

„'t Is niet om hen. 't Is om jou. Of om mezelf, als je dat liever wil. Jij ben hier om op te knappen; 't zou m'n eer te na komen als je net weer weg ging zooals je kwam. Maar om je te kunnen bedokteren moet ik je kwaal weten.”

„O, is het dat?”

Ondanks zichzelf voelde Josephine zich geamuseerd. En ze kon niet laten te denken: gelukkig dat tante Thilda niet zoo'n alledaagsch mensch is, die je in één dag van haver tot gort kent. Wat zou dan alles onmenschelijk saaiër nog geweest zijn als 't nu al is.

Zonder verder tegenspreken gaf ze, ter wille van juffrouw Roselaer, haàr kijk op heur vroeger leven weer. In hoeverre haar opvatting ervan meer of minder zuiver was, bedacht ze daarbij niet. Zóó als ze 't zei zag ze 't voor zich, tot kwelless toe, en dat was genoeg.

„Ja,” zei haar toehoorder, toen ze zweeg, en zelfs de slanke vingers, die onder 't vertellen aldoor hun zenuwachtig spel hadden gespeeld, als uitgeput stil neergestremd bleven rusten, „ja, als je 't leven met een saus van bitterheid overgiet, moet het je niet verwonderen, wanneer het bitter aanproeft.”

„En dat zegt u?” vroeg Josephine, van verwondering half overeind ryzend.

„Wie zou 't eerder mogen zeggen dan ik?” was de wat weemoedige weervraag. „Heb ik niet altijd moeten vechten, omdat ze van mij maken wilden wat ik volgens mijn aanleg niet zijn kon? En toen ik toch eerlijk probeerde zóó te worden, als ze wilden, en 't mij mischien, wie weet, gelukt zou zijn, toen hebben ze 't mij onmogelijk gemaakt. Maar jij, jij hebt gemokt omdat je niet was wat je toch zijn wilde, en toen ben je als een blind paard doorgehield om te krijgen wat op zichzelf net zoo min voldoening beteekende.”

„Hoe kunt u dat zeggen, dat leeren geen voldoening voor me beteekende?” vroeg Josephine fel.

Maar tante Thilda was er niet de vrouw naar om terug te wijken voor die boosheid. Eerder voelde ze zich tevreden, wijl het haar gelukt was heur logee uit haar toestand van laat-maar-komen-wat-wil op te wekken.

„Je zegt zelf, dat het je er om te doen was hun te toonen, dat je toch wel wat beteekende, al was 't niet op die manier die je moeder 't liefst

gezien zou hebben. Zoo praat niet iemand, die studeert om de studie."

"Ik zeg ook niet, dat de studie me voldoening zou gegeven hebben. Maar 't bereiken van wat ik me voorgesteld had wél," hield Josephine vol.

"Misschien," zei haar tante peinzend. En zoo lang en strak zag ze 't raam uit, de verre verte in, dat het jonge meisje op 't laatst begreep: ze zag iets anders dan de magere weiden die zich uitstrekten, ginds, buiten het lage hekje van haar tuin.

Toen ineens, keek ze Josephine aan.

"Je hebt mij vertrouwd. Ik zal 't jou ook doen. Dat is niet meer dan eerlijk. Maar niet nu. Bij jou liggen de herinneringen aan de oppervlakte; bij mij zijn ze diep weggezonden. Eerst moet ik ze weer opdelen. 't Regent niet meer, en de boonen zijn door den storm verwaaid. 'k Moet eerst den tuin in."

Haastiger, minder overwogen dan gewoonlijk, stond ze op. Even later zag Josephine haar voorbij 't raam gaan, een oude zwarte regenmantel om, en klompen aan de voeten. Ondanks dit weinig flatteerende toilet voelde ze ineens een soort eerbied voor haar zonderlinge tante.

Nu, alleen, nam ze den brief nog eens op. En Line's schrijven herlas ze. Toch wel een goed kind, eigenlijk, die Line. Sloofde zich gewillig af, en liet moeder uitgaan en middag aan middag winkelen. En nou moest zij juist die misère hebben met Theo! Want of 't wel ooit wat zou kunnen worden met die twee? Josephine wist best: dat Line nog zoo vaak naar avondjes ging, ja, feitelijk gedwongen werd te gaan soms, al voelde ze niets voor de menschen waar ze genoodigd was, kwam, omdat moeder steeds nog hoopte op „een goeie partij”. Iemand waar zij, als schoonmoeder, mee zou kunnen geuren, dacht haar dochter bitter. En Theo was ver van wat men een goeie partij noemt.

Vermoeid van 't ongewoon-vele praten, dat ze dien middag gedaan had, sloot Josephine de oogen.

Toen was 't haar, of ze ineens voor zich had thuis, niet zooals zij ze steeds beschouwd had, maar zooals ze waren. En ze zag haar vader, joviaal, maar met een zorgrimpel tusschen zijn oogen, en ondanks zijn jovialiteit heftig opstuvend soms, omdat al wat hij aanpakte hem niet maakte tot wat hij wezen wilde: een man met kapitaal, die z'n sigaartje kon rooken, z'n biertje drinken en z'n pleziertje genieten, zonder aldoor over een of andere, naar achteraf bleek met weinig inzicht op touw gezette, onderneming in angst te zitten.

En haar moeder zag ze, zorgvuldig gekapt en gekleed, blij met een nieuwe mantel, een nieuwe

hoed, maar die blijdschap vergald door de te verwachten verwijten, als de rekening straks thuis kwam. En 't was haar, of ze nu voor 't eerst wist hoe je, ondanks die zorg voor haar uiterlijk, moeder 't oud- worden aanzien kon, en hoe ze, als ze niet meer poseeren kon voor de knappe dame, die ze altijd geweest was, niets meer hebben zou . . .

En Line zag ze, zacht, tevreden meisje met niet veel eischen, dat blij zou zijn als ze met haar kantoorheertje trouwen mocht, en aan wie juist dat bescheiden, gelukkig bestaan niet gegund werd

En de jongens, nou ja, die waren nog jonger, en daar had ze zich nooit veel mee bemoeid, maar die zouden ook wel hun verdrietelikheden hebben of krijgen. Wie kon ook zeggen, hoe het Mathilda vergaan zou later? En eigenlijk had ze 't altijd zóó ingezien, alsof zij de eenige was die te beklagen viel, thuis.

"Och ja, wat geeft het, of ik al weet dat de anderen ook hun deel hebben. Maakt dat mijn eigen portie lichter?" vroeg ze zich af.

Maar niettegenstaande die vraag voelde ze zich, in haar vage verteederling, gelukkiger gestemd dan ze 't in haar zorgvuldig, gekoesterde bitterheid geweest was.

De bloemen, de heesters, ja zelfs de erwten- en boonenbedden in haar tuin waren voor juffrouw Roselaer, wat voor veel getrouwde vrouwen haar kinderen zijn, en wat voor sommige ongetrouwden een hond, een poes of een papegaai is: ze gaven haar gelegenheid haar instinct van opkweken en verzorgen uit te leven.

Doch dien middag gebeurde het een paar maal, dat een boonenrank, die ze leiden wilde, afbrak; dan bleef ze staan met het geknakte stuk in haar hand en zei in zichzelf: „ja, Thilde, je bent ook te hard. Je pakt teorsch aan."

Onderwijl waren haar gedachten bij Josephine. Die geleek op haarzelf, vond ze. Misschien voelde het jonge meisje zich bitterder gestemd nog tegen 't leven, dan zij 't op dien leeftijd was. Als ze zoo door ging, werd ze een waardig opvolgster van haar tante.

Waarom vond ze dat nou ineens niet goed? Waarom had ze 't gevoel, als beteekende dit voor Josephine niet „ontluiting", maar „versterving"? Ze was immers altijd zoo tevreden over de persoon, die juffrouw Mathilde Roselaer was! Ze hield haar in gedachten altijd hoog tegenover andere menschen en vond, dat ze een veel scherper en beter kijk had op 't leven dan anderen, die zoetsappig bleven bij alles, wat op hen aan kwam!

Juffrouw Roselaer zocht in haar herinnering,

om op die manier haar vroegere gestemdheid terug te winnen. Dat ze Josephine wat anders hebben wilde, nu, dat was daaraan toe! Maar zelve kon ze toch niet meer veranderen! Op haar ouden dag nog!

Dit was het, wat ze zag: haar vader, een man, die zich moeilijk gaf, en die het daarom ook moeilijk had in 't leven. Haar moeder, een beetje oppervlakkig zieltje, tevreden als de menschen maar vriendelijk leken en 't gauw vergetend, wanneer ze tegenvielen. Tusschen die twee zij en haar broer; zij meest aardend naar den vader, met hetzelfde op 't oog stugge, karakter en dezelfde behoefte aan echte liefde; hij met méér moeders natuur, gemakkelijk levend, maar wat slap van aanpakken. Moeder hield van vader, al gaf ze hem niet alles en niet precies dat wat hij behoefde. Ze zag dat zijn koelheid en scherpheid hem vaak alleen deden staan; hem ook wel eens deden verliezen, wie hij graag als vrienden had willen behouden. Ze hield ook van haar dochter en 't werd haar voortdurende zorg te maken, dat deze niet leed door dezelfde karaktereigenschappen. Daarom probeerde ze Mathilda, met verkrachting van haar natuur, te maken tot wat ze nooit zijn kon: 't evenbeeld van de moeder. Moeders begeerte was het te hebben een lief, gauw handjes- en kusjesgevend kindje; later een zich gemakkelijk aanpassend jong meisje. Mathilda, wel voelend den op haar geoeffenden drang, maar te jong nog om te proeven de liefde, die daar achter werkte, zocht bij de lieve, vriendelijke menschen en menschjes, die haar als voorbeeld gesteld werden, naar gebreken. En omdat ze zocht met het doel zichzelf te rechtvaardigen, vond ze veel zwakheid die zachtheid heette; veel veinzerij die voor liefde door moest gaan.

Toen kwam de ééne in haar leven. 't Was juist zijn groote goedheid, die haar aantrok. Vol vertrouwen gaf ze zich, blij, al begreep ze zelve 't niet zoo, in zijn mildheid een tegenweer te vinden tegen haar eigen scherppte. Maar ze kon niet laten toch telkens tegen die mildheid op te strijden en te triumfeeren, als háár kijk de goeie bleek te zijn. Zoolang ging ze daarmee door, tot hij met haar brak. Nog geen half jaar later verloofde hij zich met haar beste vriendin. Toen was ze er van overtuigd geweest: die had tusschen hen gestookt; in gedachten was haar verloofde haar al ontrouw, vóór hij openlijk brak. Zichzelve had ze waar en eerlijk gevonden tegenover hun lieve veinzerij. En daarna vertrouwde ze nooit iemands liefde meer.

Nu voor 't eerst, na al die jaren, vroeg ze zich af, of zij dan geheel zonder schuld was geweest. Zij, die toch zijn mildheid kende en

heimelijk vereerde, brak intusschen moedwillig aan z'n mooi vertrouwen in de menschen, en was blij wanneer ze merkte, dat er iets afbrokkelde. Was het zoo'n wonder, dat hij langzamerhand de zachter-gestemde vriendin koos boven haar? Had ze niet, door minder hoogmoedig te zijn, minder eigen voortreffelijkheid te willen handhaven tegenover anderen, haar geluk misschien kunnen behouden? Tenslotte was het toch een poover resultaat als je moest zeggen: „ik had gelijk, maar met gelijk te krijgen heb ik dan ook alles verloren!”

Ze begreep: pas nu ze zichzelf herzag in Josephine, was dit, wat haar altijd verborgen was gebleven, omdat ze bij zichzelf geen dwaling duldde, haar duidelijk geworden. Want ze was te scherp van blik om niet te zien, hoe Josephines bitterheid voortkwam en gevoed werd door hoogmoed. En dit begrijpen wierp ook op haar eigen leven 't ontdekkende licht.

Doch 't was ook altijd juffrouw Mathilda's trots geweest zichzelf eerlijk te weten. En die trots hielp haar nu 't moeilijke te doen, wat ze als plicht voor zich zag: Josephine zelfinzicht bij te brengen. Ze voelde: alleen wanneer ze erkende eigen dwaling, wat betrof haar levensaanschouwing, zou haar waarschuwing op 't jonge meisje invloed hebben. Welnu, ze zou zichzelf niet sparen.

En zoo gebeurde het, dat Josephine 's avonds tante's levensgeschiedenis hoorde, niet zooals deze de herinnering daarvan gekoesterd had, en doormengd met bittere gevoelens tegenover anderen, tegenover de ontrouwe vriendin vooral, doch in 't ontdekkende licht dat voor de oude vrouw pas in deze laatste dagen was opgegaan.

IV.

Als gewoonlijk lag Josephine uitgestrekt op haar ruststoel, vlak voor 't open raam.

Maar ze lag er niet zoo lijdelijk en zonder deelname aan 't haar omringende als de eerste dagen van haar verblijf buiten. Ze zag nu de schoonheid van den tuin, die zich uitstreckte vóór haar venster; van de roggevelden waarop het koren, bijna rijp al, meedeinde met den zachten zomerwind.

Den vorigen dag had het geregend; 't kwam doordat het buiten nog wat vochtig was, dat ze haar stoel had laten staan hier binnen, inplaats van hem te verslepen tot onder den kastanjeboom. Maar hoe frisch was alles na dien regen. Hoe zag ze als 't ware, dat alles juichte van levenskracht en levensvreugd!

Josephine voelde iets van die kracht in zich-

zelve; 't was alsof er iets prikkelends was in de lucht, dat zich meedeelde aan haar, dat kriebelde in haar voeten, zoodat ze niet stilliggen kon; in haar handen, zoodat die zochten naar bezigheid.

Ze wist heel goed: 't was 't hernieuwde leven, die hier buiten herwonnen sterkte naar 't lichaam en ook naar den geest, die zich dus uitte. In 't eerst, toen ze zich pas realiseerde: ik knap op, ik kan 't niet meer voortdurend uithouden, stil te liggen en niets te doen en in niets belang te stellen, verschrikte dit weten haar. Wat moest ze aanvangen met haar nieuwe, jonge kracht? Was iets de moeite zóó waard, dat je blij moest zijn, je er weer aan te kunnen geven? Haar schoolwerk misschien? Of haar leven thuis? Of dat, wat ze als haar levensdoel had gezien, haar studie? Juist dit laatste, dien heftigen drang om méér te wezen dan de anderen, leek haar nu zoo weinig bevredigend. Maar wat dan?

Toch gaf 't haar bij wijlen ook een gevoel van vreugde, als ze een half uur of langer loopen kon, zonder moe te worden; als ze lust voelde iets aan te pakken, alleen maar om te toonen dat ze wat kon.

Nu ook hield ze 't liggen niet langer uit.

Ze stond op en liep een paar maal de kamer rond. Bij het kleine ronde tafeltje voor 't andere raam, waarop tantes breimandje stond, hield ze even stil. Zelf had ze wel een handwerkje mee naar hier gebracht, een gehaakt kussenovertrek, maar ze hield niet erg van haken, en dan . . . wie zou er wat om geven, als 't af was?

Wanneer ze nog dacht, dat ze tante Thilde er een plezier mee zou doen! Maar dat was eigenlijk niks geen mensch voor kussens en zachte poefs. Zou ze even tantes breiwerk nemen? Om wat te doen te hebben? Doch tante breide zoo keurig netjes, en zijzelve was niet erg knap erin. Al was 't nu maar een grof-wollen kous, voor een van de heidekindertjes hier, tante zou er geen gebroddel in gedoogen en 't resoluut weer uittrekken. En dat was Josephines eer te na.

Lezen dan?

Doch de boeken, die ze boven in haar koffer had, interesseerden haar maar matig. Je wist van te voren, waarover 't ging: twee, die elkaar hebben wilden, als 't niet mocht, of niet hebben wilden wanneer ze getrouwd waren. Bovendien: lezen vermoeide haar nog gauw.

Door 't raam, waarvoor ze stond, zag ze, donker tusschen 't groen van erwten- en peulenbedden, een stukje van tantes japon. Tante paste, ondanks haar stroefheid, in de fleurige omgeving buiten: er zat pit in haar, en kracht, net als in 't zomersche tafereel rondom haar.

Josephine peinsde: als ze eens in den tuin helpen ging. Ze was toch hier, om buiten te

zijn, en buiten zitten ging op 't oogenblik niet, dan maar werken dus. 't Kortte meteen den tijd.

Een beetje verlegen, als een kind, dat trotsch is op z'n prestaties, maar meteen weet iets te doen, wat er eigenlijk niet goed door kan, vroeg ze even later aan juffrouw Mathilda: „kan ik u misschien helpen, tante? 't Is zoo mooi buiten nu, zoo frisch na dien regen. Maar de hei zal nog te nat zijn, om er te liggen.”

Even blij-verrast keek de oude juffrouw haar aan. Dat was wel een goed teeken, dat Josephine werken wilde. En als iets haar zenuwen genezen kon, dan moest het dit zijn: bezig wezen in de vrije natuur.

Toch zei ze kalm, als was Josephines aanbod de gewoonste zaak van de wereld: „Je kan dit wortelbed wel voor me wieden. Eerlijk gezegd: 't aldoor bukken valt me wel eens wat moeilijk. Als je tenminste de worteltjes van 't onkruid kunt onderscheiden.”

Josephine kleurde licht, half uit ergernis dat tante haar aanbod niet meer op prijs stelde, half omdat ze werkelijk niet precies wist, wat worteltjes waren. Wanneer ze nu nog fiks groot waren geweest, zooals 't loof dat ze wel aan de wortelbossen op de groentekarren gezien had, dan was 't wat. Maar deze fijne sprietjes hier!

„k Geloof, u mag me nog wel eerst onder-richt geven,” bekende ze.

Juffrouw Roselaer wees haar wat moest blijven staan en wat weg moest; nu ze zich bukte viel het toch mee, vond Josephine. Zóó klein als ze eerst meende waren de wortelplantjes niet. En toen ze een plekje schoon had kreeg ze schik in 't werk. Alleen richtte ze zich af en toe eens op uit haar gebogen houding en toen ze een poosje bezig was streek daarbij haar hand telkens over haar rug, die pijnlijk werd. Ze bleef nu ook wat langer staan en keek naar haar tante, die de boonenrijen schoffelde, heel voorzichtig, en zich telkens bukte om onkruid, dat te dicht bij de boonenstammetjes groeide om weggeschoffeld te kunnen worden, te verwijderen. En naar Diene, die buiten, bij de pomp, den koperen ketel schuurde, die Josephine zoo onpractisch vond en waar Diene zelve zoo trotsch op was, als hij mooi glom.

„Diene!” klonk ineens juffrouw Roselaers stem, „Diene, breng eens een oud matje voor de juffer, om op te liggen.”

En tegen Josephine: „Je kunt er dan bij op je knieën liggen; dat bukken is niet uit te houden op den duur.”

(Wordt vervolgd.)

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK-WIRTZ.

DIENE bracht het matje en Josephine gebruikte het gehoorzaam. Inwendig had ze schik in de situatie. „De juffer”, dat was ze voor Diene en voor de menschen op het dorp, voor zoover die van haar bestaan afwisten. De laatsten zeiden erbij „de juffer, die bij de ouwe juffrouw Roselaer in huus is.” En nou lag hier de juffer op een matje worteltjes te wieden, terwijl ze zich een beetje schaamde over haar onkunde omtrent al wat rondom groeide en wat er in een tuin te doen viel.

Want als steedsche dame had ze in 't begin gedacht, dat het gezegde van tante Roselaer, 's morgens, als ze klaar was met haar huiswerk: „en nou ga ik nog wat in den tuin werken,” maar een foefje was geweest, om niet genoodzaak te zijn haar nichtje gezelschap te houden. Nu voor 't eerst merkte ze, dat er heusch wel te werken viel, heel den zomer door.

Toen ze haar wortelbedje half schoon had riep Diene voor de koffie.

„Ga nou onderwijl weer een poosje liggen; je bent zulk werk niet gewoon,” raadde tante haar.

„Je kan merken, ze vindt me eigenlijk maar een niets-nuttertje,” dacht Josephine, terwijl ze gehoorzaamde. En ook nu nog prikten dergelijke opmerkingen wel haar hoogmoed, maar ze wist toch beter dan in den eersten tijd de bezorgdheid, die er de kern van was, te waardeeren. En dan, ze was, zonder dat ze 't zelf nog goed besepte, bezig nederigheid te leeren.

Na dien morgen werd het gewoonte dat Josephine haar tante bij den tuinarbeid hielp. En soms, als er binnen iets extra's gedaan moest worden, wat juffrouw Roselaer nooit aan Diene overliet, werd Josephine gevraagd: „och, wil jij alvast de postelein snijden voor vanmiddag? En onder de pomp wasschen?”

En als ze dan gezegd had: „Zeker, met alle plezier,” wachtte ze al tot er een of ander zinnetje kwam, dat heenwees naar haar onkunde van eerst, zooals: „Gelukkig maar, dat je nu tenminste weet, wat postelein is en we geen gevaar meer loopen dat je ons op wortelloof of iets dergelijks zult tracteeren.”

Dan ging Josephine, even lachend, en terwijl ze de groenten sneed waren haar gedachten bij tante Roselaer, die, naar ze meende, wel nooit leeren zou iemand met zachte handjes aan te pakken, en die toch, Josephine wist dat heel zeker,

de kunst verstond je er aan te wennen 't leven moedig in de oogen te zien. Maar je moest zelf niet van kraakporcelein wezen, als je wat aan haar lessen hebben zou.

Onder het tuinieren was juffrouw Roselaer ook spraakzamer dan binnen. En ze vertelde Josephine zooveel van de bloemen en planten, die ze verzorgden, en van de insecten en vlinders, die schadelijk waren voor de groenten of de boomen, maar die zelf weer in sommige vogelsoorten hun vijanden vonden, dat het meisje soms dacht: als ik op deze manier vroeger les in natuurkunde had gekregen, zou ik 't nooit een vervelend vak hebben gevonden. Maar ze had nog te weinig menschenkennis om te begrijpen dat de oude juffrouw al de liefde, die in haar leefde, maar die ze aan de menschen verspild vreesde, op de natuur had overgebracht.

Toen het tijd werd, dat de vruchten rijpten: kruisbessen, aalbessen, frambozen, vroeg Josephine zich verbaasd af, wat tante Roselaer toch uitvoerde met al de fleschjes bessensap en de potjes jam, die ze maakte. Maar toen ze zoiets vroeg zei deze alleen: „Als je denkt, dat we altijd zooveel te plukken hebben als nu, vergis je je. Volgend jaar kunnen we misschien alles wel uit de hand opeten, omdat de vogels of de rupsen ons vóór waren, of omdat late nachtvorsten de bloesem vernielden. Daar reken ik mee, als er een goeie oogst is.”

Josephine vroeg niet verder, doch bleef oordeelen, dat wat nu in de kelder kwam een zeer groote hoeveelheid bleef voor twee vrouwen, temeer daar tante Roselaer niet verzot bleek op zoetigheid.

Enfin, 't plukken-zelf vond ze leuk (behalve dan de kruisbessen) en ze was graag bereid 's middags nog een poosje er mee door te gaan, toen tante onder 't eten zei: „Als we nu de bessen van die twee verste boompjes er ook nog afkregen vandaag kwam ik morgen met mijn jamkokerij klaar.”

Terwijl ze gehurkt zat onder een bessenstruikje, en af en toe een tros van de groote, bloed-roode vruchtjes snoepte, die warm nog waren van de zon, hoorde ze het tuinhekje dichtvallen en dadelijk daarop het kiezel knerpen onder resolute voetstappen. Aan de vlugheid, waarmee de stapjes

elkaar opvolgden, begreep ze: het was een vrouw, die den tuin inkwam.

Ze gluurde tusschen de takken, die een beschermenden kraag vormden, door, en wist toen: mevrouw Breuker, de domineesvrouw. Gezien had ze deze wel vaker, als ze langs tantes huisje ging en altijd even vriendelijk knikte, doch ont moet nog niet.

„k Hoop dat tante mij maar hier laat,” dacht ze, blij dat mevrouw haar, zooals ze gedoken zat in 't groen, niet merkte.

Maar even later kwam Diene zeggen: „er is bezoek. De juffrouw vraagt of de juffer ook binnenkomt.”

„Net wat voor tante: zelf een hekel te hebben aan visites en mij er dan bij te halen,” dacht Josephine ontevreden. Ze durfde toch niet weg-blijven en tante een gek figuur laten maken tegenover de bezoeker. Daarvoor was er haar teveel aan gelegen, tante te vriend te houden. Want langzamerhand was er in die twee vrouwen een wederzijdsche liefde opgebloeid, die zich niet in veel woorden uitte, maar die niettemin echt en eerlijk was.

„Zeg maar, dat ik me even een beetje opknap. Zóó kan ik toch niet voor 't front komen,” zei ze daarom tegen Diene.

„Nou, mevrouw van den domineer doet anders zelfs ook wel van alles,” meende deze. En terwijl ze naar huis liep, achter Josephine, die haar trage langzaamheid van den eersten tijd geheel kwijt was geraakt, mompelde ze zoiets van „stadsche manieren” en „stadsche woorden”.

Wat later zag Josephine tegenover zich een klein, iets gezet vrouwtje, met een blozend gezicht, donkere oogen en al wat grijs, springerig haar, dat zoo echt-gemeend zei: „k ben blij, dat ik nu eens kennis met u kan maken, juffrouw Roselaer. Ben u nu beter dan de vorige keer?” dat het jonge meisje haar aanvankelijke tegenzin in dit bezoek meteen vergat.

„O ja, ik knap aardig op,” zei ze, even blozend. Want een vorige keer, toen mevrouw tante bezocht, had ze wel heusch hoofdpijn, maar ze was toch eigenlijk boven gebleven omdat ze dacht aan tantes woorden: „alleen af en toe een officieel bezoek van den dominee en een bijna even officieel van zijn vrouw.” En in zooveel officieelheid had ze geen zin. Nu, terwijl ze mevrouw zag en tante beter kende, begreep ze: je moest die woorden, net als alle uitingen van tante Thilda, met oordeel des onderscheids aanvaarden.

Ze ging zoo zitten, dat ze zoowel tante als mevrouw in 't gezicht zien kon, en vermaakte zich met de tegenstelling tusschen die twee. Mevrouw levendig, dadelijk weer voortgaand

met het verhaal, dat door haar komst even afgebroken was, en tante slechts af en toe even invallend, wel-overwogen als altijd, ook wel een beetje bitter soms, maar toch langzamerhand wat ontgooiend en iets van haar gereserveerdheid verliezend. En ze begreep al gauw: tante hield van het domineesvrouwtje, en mevrouw Breuker waardeerde tante, ondanks beider geheel verschillend karakter.

En terwijl mevrouw doorpraatte, en tante haar soms met een: „nou is 't genoeg”, of „zwijg daar liever over”, in de reden viel hoorde Josephine veel van wat ze tot nu toe niet vermoed had. Van een zwakke vrouw, die geen eetlust had en daarom tantes bessensap of jam kreeg; en van een druk-bezette moeder, wier kinderen met kapot goed zouden moeten loopen, als tante niet gebreid of genaaid had. 't Laatste wist Josephine trouwens al wel.

„Als u toch eens zelf bij vrouw Martens wou kijken! U zou 't prettig vinden, zoo lekker als de kleine meid aankomt, nu haar moeder iedere dag volop melk en een ei voor haar kan koopen, en hoe leuk 't oudste jongetje d'r uit ziet met dat broekje en truitje, dat u breide. 't Mensch zou u graag zelf komen bedanken, maar ze was bang, dat u 't niet goed zou vinden, en daarom vroeg ze, of ik 't vooral doen zou. Ze heeft het me wel tienmaal gevraagd, geloof ik.”

„Dan was ze aan 't rechte adres. Want ik doe die dingen omdat u ze vraagt, en niet om die menschen. Waarom trouwde die vrouw met een man, waarvan ze wist, dat ie dronk? Maar goed, dat hij dood is, eigenlijk. Nou kan je haar helpen, zonder dat je bang hoeft te zijn dat hij de boel ten gelde maakt,” zei tante vinnig.

„Ze hield van hem,” kwam de domineesvrouw zacht.

„Hield van hem! En daarvoor kunnen haar kinderen nu lijden! Zwakke stumpers als ze zijn! Alsof dat alles goed maakt, dat ze van hem hield.”

„De Bijbel zegt, dat de liefde menigte van zonden zal bedekken. En u weet, dat haar liefde ten slotte hem gewonnen heeft!”

„Ja, toen hij te ziek was om nog drank te kunnen halen en niemand ze hem bracht,” viel tante uit.

„Juist. Toen hij niet meer in de verleiding kwam. Wij kunnen daar gemakkelijk over praten, maar de zonde is zoo'n sterke macht! En dat bij iemand, wiens vader ook al dronk!”

Mevrouw Breuker sprak overtuigd, maar niet heftig. Josephine meende: zooals je zou praten met een groot kind, dat meent alles te weten, maar nog weinig van de wereld kent.

Met haar verstand was ze geneigd, haar tante bij te vallen. Als je praatte als mevrouw Breu-

ker, kon je wel klaar blijven staan menschen, die door eigen schuld in 't moeras waren gezakt, er weer uit te halen.

Maar onderwijl was het haar, als zei iets anders dan haar verstand: mevrouws beschouwing van de dingen staat hooger.

„En hoe gaat het nu met die zuster van haar man, die bij haar 't huishouden deed, toen ze na de geboorte van 't kleintje zoo lang zwak bleef? informeerde juffrouw Roselaer.

Josephine had wel eens willen weten of het was om 't gesprek een andere wending te geven, dan wel uit belangstelling, dat tante die vraag deed.

Mevrouw Breuker scheen er louter belangstelling in te hooren.

„Met Jennigje? Ja, daar zit ze nu weer wat over in de zorg.”

„Ze is toch naar den Nijenhof gegaan, met Mei?”

„Ja, maar u weet ook wel, dat de vrouwe van den Nijenhof niet gemakkelijk is . . .”

„Wel goed voor zoo'n meisje! Als ze leeren wou moest ze 't op prijs stellen als haar vrouw aanmerkingen maakte!”

„Zeker. Als ze een beetje vriendelijker ingekleed werden! Of als Jennigje een ander karakter had. Maar ze stuift nou eenmaal gauw op, en dat kan de vrouw juist volstrekt niet hebben. Zoodat het eind is geweest dat Jennigje weer weg gaat. En nou heeft ze zich in 't hoofd gezet, en dat is er niet uit te praten, dat ze naar de stad wil.”

„Natuurlijk! Hier deugt zeker niets voor haar! Ze is te goed voor hier! Ze moest liever eens bedenken, wie ze is en uit wat voor gezin ze komt, dan zou ze blij wezen, als een van de boerinnen hier haar in huis nam en van haar tafel mee liet eten. Vader een dronkaard en moeder al te lange vingers!”

Tegenover juffrouw Roselaers scherpe toon contrasteerde wel zeer mevrouws zachte stem, toen ze herbegon: „Dat is het nu precies. Als de menschen maar eens konden vergeten, wie Jennigje is, en haar behandelden net als ieder ander, zou 't misschien beter gaan. Maar wanneer je heftig ben, en je voelt dan aldoor, dat je eigenlijk niet vertrouwd wordt, en je vindt, zooals haar dat op den Nijenhof overkomen is, telkens op een vensterbank of boven op een kast een geldstuk, waarvan je wel begrijpt dat het er neergelegd is om je eerlijkheid te beproeven, dan is 't geen wonder dat je er op het laatst de brui van geeft. Op zichzelf zou ik 't niet zoo erg vinden, dat ze in een andere omgeving kwam. Als ze maar niet zoo'n mooi gezichtje had of wanneer ze dat maar minder goed wist.”

Josephine had zich zitten verwonderen waarom

een dame, gelijk mevrouw Breuker was, zich zoo op de hoogte stelde met wat er in de gemeente van haar man omging en zich zoo zeer in de gevoelens van een onbeschaafd boerenmeisje trachtte in te leven. Wat dreef haar? Veel plezier zou ze er wel niet van ondervinden; dat er niet eens naar haar raad geluisterd werd merkte je, tusschen de zinnen door, wel aan wat ze nu over Jennigje vertelde.

Maar mevrouw, die iets van die verwondering op haar gezicht zag, dacht dat deze alleen haar laatste gezegde gold.

„Ja, juffrouw Roselaer,” keerde ze zich daarom tot Josephine, „u komt ook uit de stad, uit Amsterdam nog wel, maar hebt u er wel eens over gedacht met hoeveel zorg wij onze meisjes daarheen laten gaan? 't Zijn meest al dezulken, die 't graag wat vrijer en wat ruimer hebben dan op hun dorp de gewoonte is. En dan verstrikt de stad haar, onervaren als ze zijn, voor ze er erg in hebben. Is 't wonder dat we wel eens bitter vragen: waar zijn ginds de christenen, die zich over deze jonge vreemdelingen ontfermen en probeeren ze op den goeden weg te houden? Ik weet: ze zijn er gelukkig nog wel. Maar op de vereenigingen en de kransjes, als de buitenmeisjes daar al komen, zijn er dan niet die de spot drijven met haar boersche manieren en kleeding, in plaats dat ze trachten de vreemde op haar gemak te zetten? En als ze direct beginnen met weg te blijven, omdat ze zich voorgenomen hebben nu eens van de vrijheid te genieten, hoe weinigen bekommeren zich over haar wegblijven? Heusch, wanneer maar eerst eens alle christenen in de steden hun verantwoordelijkheid gevoelden tegenover de buitenmensen, die bij hen werk, en brood, en helaas ook nog wel andere dingen komen zoeken, we zouden de Jennigjes en de Marijkes en hoe ze meer heeten, geruster laten gaan! En nu begrijpt u ook wel, dat de bezitster van een mooi gezichtje ons te meer zorg geeft.”

Josephine wist niet goed, wat hierop te zeggen. Och, zij hadden ook wel eens dienstmeisjes van buiten gehad, maar 't was geen van de huisgenooten in de gedachten gekomen te onderzoeken wat die met haar vrijen tijd uitvoerden en waar ze heengingen. Zoolang ze op tijd binnen waren en voor 't uiterlijk fatsoenlijk bleven was 't al goed. En dat er op dit laatste nog gelet werd was, Josephine voelde 't nu heel scherp, enkel uit eigenbelang. Van verantwoordelijkheid, zooals mevrouw 't uitdrukte, hadden ze nooit iets gevoeld. En de verontschuldiging, die wel in haar opkwam: „nu ja, wij zijn thuis ook geen christenen zooals u bedoelt,” wilde haar niet over de lippen. Vroeger had ze die waar-

schijnlijk met alle plezier geuit, en zou ze een rede-
neering als die van mevrouw Breuker kwezelarij
genoemd hebben. Doch door oorzaken, die ze
zelf nog niet geheel doorzag, was „nu” in sommige
dingen heel anders dan „vroeger”.

Ze behoefde gelukkig ook niet te antwoorden,
want tante kwam ineens (en 't klonk na mevrouws
eenigszins hartstochtelijk pleidooi wel wat zake-
lijk-kalm): „dus u denkt, dat ze beslist gaan
wil?”

„Ik vrees tenminste zeer, dat we haar niet
tegenhouden kunnen. Als ik nu maar wist, dat
ze in een goeie omgeving kwam,” zei mevrouw
verdrietig.

„Ja, dan zullen wij wel weer de wijsheid
moeten toonen, die zij blijkt te missen, en zal
ik nog maar eens naar mevrouw Leendertz schrij-
ven. Die weet misschien wel iets voor haar. Want
zelf neemt zoo'n meisje natuurlijk maar de eerste
de beste dienst, zonder eerst goed te onderzoeken.
We kennen dat.”

„Heerlijk! Als u dat doen wil! Ik zou natuurlijk
zelf ook wel kunnen schrijven, en ik heb er wel
over gedacht ook, maar als u het doet weet ik
zooveel te zekerder dat het helpt.”

En als had ze nu meteen het doel van haar
bezoek bereikt stond mevrouw op, om afscheid
te nemen.

Juffrouw Roselaer deed haar uitgeleide, toen
ze terugkwam praatte ze wel over de bessenpluk,
waarin Josephine gestoord was, doch niet over
mevrouw. En even later ging ze zitten schrijven.

Josephine gaf evenmin haar oordeel over de
bezoekster. Doch dit beteekende niet, dat ze haar
geen persoonlijkheid vond om een oordeel over
te hebben, maar eerder, dat ze bang was haar
door een oppervlakkig gezegde onrecht te doen.
Al was ze nu begonnen van tante Mathilda te
houden, deze was toch niet iemand voor wie je
gemakkelijk je heele ziel openlei. En sommige
van mevrouws woorden hadden regelrecht Jose-
phines ziel geraakt; ze had er iets van gevoeld
dat, bij dit wederzijdsch ontmoeten, twee levens-
beschouwingen botsten; die welke 't eigen ik
en een andere, die der naaste in 't middelpunt
zette! Omdat ze nog probeerde haar eigen op-
vatting tegenover die andere te verdedigen was
ze den verderen middag bijna zoo stil als toen
ze pas aankwam.

Tante Roselaer liet niet blijken of dit stil-zijn
haar hinderde dan wel aangenaam was; als Jose-
phine haar toevallig aankeek scheen het haar toe,
als was ook zij bezig aan haar eigen gedachten
voort te spinnen. En omdat ze elkaar zooveel
nader gekomen waren sinds Josephines aan-
komst, was er in hun wederzijdsch zwijgen niets
hinderlijks.

V.

„Zie je nu wel, dat de dwazen altijd het lot
trekken?” zei juffrouw Roselaer, den brief, dien
ze gelezen had, neerlegend.

Josephine, die zelve juist haar veertiendaagsch
schrijven van huis ontvangen had, keek ver-
wonderd van haar lectuur op. Zoo'n ontboezem-
ing van tante Thilde, dat was iets ongewoons!

„Je weet wel, die Jennigje, waar mevrouw
Breuker over praatte, verleden week?”

Josephine knikte van ja.

„Nu, mevrouw Leendertz schrijft me, dat met
November haar keukenmeid gaat trouwen. Het
tweede meisje wordt dan keukenmeid, en nu
wil mevrouw 't zelf maar eens met Jennigje
probeerden. Kon zoo'n meisje 't beter treffen?”

„Misschien treft ze 't al te goed naar haar zin,
en zou wat minder opzicht haar wel zoo lief
zijn,” zei Josephine droog.

Met meer vuur dan Josephine van haar ge-
woon was kwam tante: „Je kent mevrouw Leen-
dertz niet, natuurlijk. Maar ik zeg je, dat bij haar
zoo'n meisje op haar plaats is. Als er wat van
terecht te brengen is, zal zij 't doen!”

En met een half glimlachje, toen ze Josephines
nog ongeloofig gezicht zag: „Nee, niet op mijn
manier, zooals je misschien denkt. Daar moet
je van een bijzonder makelij voor zijn, om 't bij
mij uit te houden, dat weet ik wel.”

„Zooals ik bijvoorbeeld,” viel Josephine haar
in de reden, ook even glimlachend.

„Zooals jij, goed. Maar mevrouw Leendertz
weet ze met zachtheid te leiden. En die meisjes
van hier, al hebben ze nog zulke hoogvliegerige
plannen, zoolang ze in d'r eigen dorp rondloopen,
zijn onder een hoedje te vangen den eersten tijd
dat ze in de stad zijn. Als je ze dan aan je weet
te binden, heb je ze voor goed.”

Toen, met een plotse wending: „Wat zal me-
vrouw Breuker 't prettig vinden! 'k Moet zien,
dat ik 't haar gauw laat weten.”

„Mag ik haar den brief brengen? Nu dadelijk?”
vroeg Josephine.

Ze had al die dagen gewenscht: 'k zou me-
vrouw Breuker wel terug willen zien. En ze had
zich afgevraagd: zou 'k haar nu al een bezoek
kunnen brengen? Of zou ze het te gauw vinden?
Doch onderwijl wist ze: ze zou telkens, uit vrees
van teleurgesteld te worden in haar verwachtingen,
haar visite aan de pastorie uitstellen. Maar
nu had ze een boodschap en kon het heeten,
dat ze alleen daarom ging.

(Wordt vervolgd.)

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK—WIRTZ.

Ja, als je dat doen wil, nam tante aan. Toen, op haar gewone nuchtere toon: „je begrijpt, 't is eigenlijk enkel om mevrouw Breuker, dat ik me voor dat meisje interesseer. Al vind ik 't nou ook dwaas, dat ze zich zoo uitslooft voor menschen, die het toch niet waardeeren, een mooie dwaasheid is 't wel. En daarom wil ik er 't mijne voor doen, dat ze niet al te erg teleurgesteld wordt.”

„Ja, dat begrijp ik best,” zei Josephine, even droog. En levendiger: „'k ga dan maar dadelijk.”

De pastorie stond aan een zijwegje, dat zoo maar, zonder scheiding van sloot of heg, langs de golvende korenakkers liep. Niemand kwam ze er tegen; alleen zag ze, dwars over 't veld heen, een vrouw haar paar koeien naar huis drijven, voor 't melken.

„Een goeie plaats, als je een hekel aan de menschen heb,” dacht Josephine onwillekeurig. En ze vond het vreemd van zichzelf dat het haar prettig aandeed toen bij een kromming van 't pad een vrouw, die achter een boerderij aan 't werk was, haar vriendelijk „goë-middag” toeriep. Was ze dan minder ongevoelig voor menschelijke sympathie dan ze gedacht had?

Mevrouw was thuis. „Of ze maar binnenkomen wou?” vroeg de dienstbode, die best een zuster van tante Mathilda's Diene kon zijn, meende Josephine, zoo leken de vrouwen hier door haar eendere kleeren op elkaar.

„'k Was al bang, dat u niet komen zou, jufvrouw Roselaer,” begroette mevrouw haar hartelijk.

Josephine zei iets van: niet eerder durven en gaf toen den brief.

Terwijl mevrouw las keek ze de kamer rond; gezellig-degelyk was die, meer modern dan de huiskamer van tante Thilda, doch niet zóó dat de dorpelingen zich er al te vreemd in moesten voelen.

„Hoe heerlijk,” stoorde mevrouws uitroep haar observatie. „En wat aardig van u den brief dadelijk hier te brengen! 'k Ben zoo blij, dat er nu zóó voor Jennigje gezorgd zal worden; 't kind is te goed om haar zóó aan haar zelf over te laten. Ze heeft haar karakter tegen, maar dat is niet háár schuld, wel?”

Toen, met een plotse verandering van thema: „En voelt u zelf zich al beter worden, hier? 'k Vind het zoo goed voor uw tante, dat ze wat meer gezelligheid om zich heen heeft. U

moest hier kunnen blijven. Ze is zoo'n goede ziel eigenlijk.”

En iets heftig, omdat Josephine glimlachte bij dat „goede ziel”: „U meent toch niet, dat ze is, zooals ze zich voordoeft? U hebt haar toch wel beter leeren kennen? Als ze niet au fond teer van hart was zou ze zich niet zoo bezeerd hebben gevoeld, toen de teleurstellingen kwamen. Want al heeft ze mij nooit zóó haar vertrouwen geschonken, om me haar levensgeschiedenis te vertellen, ik begrijp toch wel, dat die nooit vroolijk is geweest. Nu is ze bang geworden om zich aan de menschen te geven, en daarom doet ze zich scherp en eenzelvig voor. Misschien speelt ze haar rol ook wel voor zichzelf. Wij menschen kunnen onszelf zoo bedriegen, soms. Maar dat ze niet is, zooals ze lijkt, weet ik best.”

„Ik ook. En ik houd van haar zooals ze is,” zei Josephine warm.

Waarop mevrouw, nu gerustgesteld, kwam: „zoo, dat dacht ik ook.”

„Wat woont u hier heerlijk vrij,” meende Josephine, uitzieende over 't golvende koren.

Mevrouw glimlachte. „Al te vrij soms, naar m'n zin. Of beter gezegd: al te stil. Nu, in den zomer, is 't mooi. Maar straks wordt de rogge gemaaid, en kijk je een heele poos op kaal stoppeland. En dan 's winters! Als 't vriest, en vooral als er sneeuw ligt, ja, dan is 't uitzicht prachtig. Maar met nat, donker weer, zooals we in ons landje zooveel hebben!”

„Och, dan is 't in de stad ook niet alles,” meende Josephine.

„Nee, per slot van rekening hangt er alles van af, hoe 't in ons gesteld is.”

„Dus u denkt, dat we zelf onze omgeving scheppen?”

„Niet geheel. We worden zelf ook door onze omgeving gevormd. Maar 't omgekeerde is eveneens waar.”

„En waarvan hangt het af, dunkt u, welke werking 't sterkste zal zijn?”

„Voor een deel van onze persoonlijkheid of die krachtig genoeg is om zich vrij te maken van de omstandigheden, dan wel zoo zwak, dat ze er een speelbal van wordt. Maar voor 't grootste deel toch daarvan, of me buiten ons een steun gevonden hebben; of we de sterke Hand gegrepen hebben, die ons boven onszelf en boven de omstandigheden verheft.”

„Dus we moeten alles maar goed vinden, wat de menschen met ons believen te doen?”

Heftig vroeg Josephine 't; mevrouw zag haar even onderzoekend aan, voelend hoe er iets school achter die vraag.

„Alles goed vinden? We behoeven onrecht geen recht te noemen en liefdeloosheid geen liefde. Maar wanneer 't geen anderen ons doen ons slecht maakt of bitter, schaden we onze eigen persoonlijkheid daarmee, en die macht moeten we aan anderen niet geven.”

„En als je voelt, dat je toch slecht en bitter wordt? Of, wat misschien even erg is, trotsch en zelfgenoegzaam? Ook al wil je 't zelf misschien niet?”

„Ik zei daarnet al: we moeten ons laten helpen door den Sterke. En Hij leert ons liefde te stellen tegenover veronachtzaming, tegenover minachting, tegenover haat zelfs.”

„En wanneer de menschen 't niet waard zijn, dat we ons inspannen ze lief te hebben?”

„Als God, vóór Hij Zijn Zoon in de wereld zond, gevraagd had of de menschen dat offer waard waren, denk u dat er voor ons dan nog kans was op verlossing?”

Josephine had bij een moderne dominé „voor haar belijdenis geleerd.” En voor ze hier kwam, zou ze 't absurd hebben gevonden, wanneer iemand haar had verteld dat ze verlossing noodig had. Nu echter dacht ze absoluut niet aan haar vroegere theorieën; nu zei ze alleen (en 't klonk even ernstig als daareven mevrouws vraag): „Ik denk het niet.” En pas later begreep ze, hoe ze met dat antwoord te geven een streep had gehaald door haar verleden.

Ze zwegen beiden een oogenblik; toen zei mevrouw zacht: „dit is wel een ernstig gesprek voor een eerste bezoek. Maar als ik u zie, moet ik aldoor denken: zoo oud zou ons kindje nu ook geweest zijn. En dan komt vanzelf 't verlangen: hadden we haar toch mogen houden! Zoo gaat het mij nu ook in die donkere winterdagen, waarover ik het daarnet had. Dan voel ik me soms zoo eenzaam. Maar m'n man zegt vaak: „we moeten trachten ons gemis om te zetten in winst voor anderen.” En dat probeer ik dan wel, door den tijd, die me in m'n huishouden overblijft, te gebruiken voor de gemeente. Ik geloof: er is niets wat ons zoozeer eigen verdriet doet vergeten dan 't bezig zijn voor anderen.”

„Ik wist niet . . .” begon Josephine aarzelend. Toen zweeg ze weer, niet goed wetend of ze er wel over doorpraten zou.

„Nee,” zei mevrouw. „Ik spreek er ook eigenlijk nooit over. En 't was lang voor we hier kwamen. 't Was ons eerste kindje en ze stierf bij de geboorte. Later hebben we nooit weer een kleine

gekregen. Ik denk: 't komt omdat u zoo anders ben dan de menschen hier, dat ineens, toen ik u daar zag zitten, de gedachte bij mij opkwam: zoo zou 't geweest zijn, als ik haar had mogen houden.”

Er brandde een vraag op Josephine's lippen, doch ze durfde die niet uiten. Ze zat alleen maar zwijsend naar buiten te zien, niet in staat nu ineens over iets anders te praten.

Toen begon mevrouw weer (en haar stem was donker van aandoening): „u denkt misschien: kan Hij, van Wien we daarnet spraken, haar daar dan niet overheen helpen? Hij heeft me geholpen, maar Hij doet het meestal niet, door 't verdriet weg te nemen, doch door ons te doen voelen: „Ik ben er, en Ik leg een zegen in de beproeving.” Alleen wanneer we die zegen niet zien, wordt de smart ons tot bitterheid.”

Toen, omdat dit een antwoord was op haar onuitgesproken vraag, deed Josephine wat ze nog dien eigen middag voor onmogelijk zou hebben gehouden; ze bekende: „ik heb mijn smart doen worden tot bitterheid. En daarom kon ik ze niet langer dragen.”

Nu, na deze noodkreet, voelde mevrouw zich pas recht een moeder tegenover haar bezoekster. Voor 't eerst noemde ze haar bij heur naam.

„Hij is er ook nu nog, Josephine. En Hij wil je ook nu nog helpen, den zegen te vinden.”

En zooveel menschenkennis had ze bij haar dagelijkschen omgang met de gemeentelieden opgedaan, dat ze zich niet gegriefd voelde, doch dadelijk begreep, toen Josephine ineens opstond en zei: „Ik moet nu gaan.”

„Ja, je moet nu gaan. Maar je komt bij me terug, is 't niet? Morgen, overmorgen, wanneer en zoo dikwijls als je wilt”

Niet dadelijk ging Josephine den weg naar huis. Ze liep door, tot ze kwam bij wat vroeger een groot bosch was geweest, doch nu bestond uit eiken-hakhout, waaraan 't niet vergund werd tot statige boomen uit te groeien. Aan den kant van den zandweg, mul van wagensporen, zette ze zich op den wat hoogerem berm.

En daar dacht ze over wat mevrouw gezegd had van zegen en van bitterheid. 't Was een veroordeeling van haar vroegere leven, maar ze verzette zich er niet tegen. Ze verlangde alleen, de dingen te kunnen zien gelijk mevrouw ze zag. En ze wist nu ook: dat mevrouw ze zoo zag was niet een gevolg van een zonnig karakter of een gelukkigen aanleg. Er was strijd voorafgegaan aan dien vrede.

Ook voor zichzelf voorvoelde Josephine den strijd. Doch niet deze vreesde ze; wat haar bang maakte was de gedachte: ik heb te lang mijn

bitterheid tegen alles en allen gekoesterd; ik kan nu niet anders meer worden.

Ze stelde zich tante Mathilda voor, zooals die haar dagen doorging, eenzaam, onbemind. Nu ja, zij, Josephine, had iets verder gezien dan vreemden deden en aan mevrouw Breukers was 't ook gelukt, den weg tot dit gesloten hart te vinden, maar toch zou tantes leven niet veel rijker geweest zijn, als ze minder gelet had op zichzelf; méér getracht had zich in te denken in de behoefte van anderen? Wat ze nu gaf aan liefde was als steelsgewijze en dan nog zat haar verstand aldoor te spotten: „jij ook al! Welja, jij ook al!” Omdat Josephine dit bij zichzelf gevoeld had, zoo vaak ze, impulsief, eens extra lief deed tegen een kind uit haar klas, of, in behoefte aan meevoelen, een enkele maal echt haar best deed zich zóó te kleeden, dat het moeders goedkeuring wegdroeg, doorzag ze haar tante zoo goed.

Zou zijzelve ook niet zoo worden? Zoo moeten worden, omdat haar aanleg 't niet anders vergunde? Voor den schijn zichzelf genoeg, en inwendig aldoor hunkerend, doch te critisch van blik om te aanvaarden genegenheden, waarvan ze de voosheid doorzag?

Verlangen was er in haar wakker geworden en strekte zich uit naar iets anders. Naar dat, wat mevrouw Breuker bezat. Doch zooveel begreep ze wel: in mevrouws leven werkte een andere macht, en daardoor kwam het, dat alles anders was.

Nu wenschte Josephine die macht te kennen.

Ze stond op en ging den weg door 't dorp. Een omweg was het, doch ze dacht er niet eens aan dat tante zou vinden: ze bleef lang weg,

Eén boekwinkeltje was er in 't dorp; er woonde een broer en een zuster in. De man was bleek, roodharig en ietwat sullig; Josephine, die er af en toe een paar ansichten had gekocht, wanneer ze in 't schrijven van een brief geen lust had, dacht vaak: zijn ouders hebben hem zeker hier neergeplakt omdat ze begrepen, dat hij 't in de stad tegen de concurrentie van anderen, niet uit zou kunnen houden. Want van juffrouw Roselaer wist ze, dat hij uit de stad kwam. Z'n zuster was veel bijdehander; wanneer Josephine wat lang talmde met het uitzoeken van haar ansichten kwam zij altijd de winkel instuiven, voor de leus iets zoekend. „Ze zal toch niet bang wezen, dat haar broer z'n hart aan mij verliest,” had ze vaak spottend gedacht.

Maar nu scheen de zuster niet thuis te zijn, tenminste ze verscheen niet. En Josephine was er blij om; ze meende dat haar boodschap opzien zou verwekken. Want heel vreemd kwam het

haar voor dat zij, Josephine Roselaer, die tot hiertoe zoo zelfgenoegzaam haar weg was gegaan, nu in dit kleine dorpsboekhandeltje een Bijbel ging koopen, omdat ze een gevoel had als was ze ondanks al haar zelfgenoegzaamheid verdwaald. En omdat zij, die voor zoover ze zich met godsdienst bemoeid had, steeds de vromen had beschouwd als ander-soortige menschen, nu de logische gevolgtrekking maakte: wanneer wat ik ben me niet meer voldoet, moet ik worden wat zij zijn.

Aan tante Roselaer gaf ze wel een verslag van wat mevrouw gezegd had over den brief; ook vertelde ze, dat dominee Breuker blijkbaar niet thuis was geweest, want hem had ze niet gezien. Maar over de rest zweeg ze. Dat moest ze met zichzelf uitvechten.

VI.

Josephine plukte boontjes en rechtte zich af en toe, om zich te koesteren in de zon, die na een paar regendagen dien morgen voor 't eerst weer uit nevel en damp was te voorschijn gekomen. Peinzend zag ze naar de donkere wolkenstoeten, die, als een dreiging, aankwamen, voor een wijle 't zonlicht onderschepten om dan, zelve nu verguld door de weer te voorschijn schietende stralen, verder te trekken. Als onaantastbaar nu, en pralender na de behaalde triumpf, prijkte dan weer de zon in het grillig-gevormde vlak blauw, dat de wind voor haar vrijgevochten had.

Opnieuw voelde Josephine zich gedrukt en moe, doch nu vooral naar de ziel. Wel was de terugslag lichamelijk merkbaar, doch niet zoo dat het een reden voor haar zou kunnen worden, langer hier te blijven dan haar verlof duurde. En dit juist was het, wat haar verontrustte: ze zou terug moeten, straks, zonder met zichzelf en met het leven in 't reine te zijn gekomen. En eenmaal weer thuis zouden, vreesde ze, de dagelijksche sleurgang en de weerkerende kleine onaangenaamheden, waar ze zich nog niet onaantastbaar tegenover wist, haar terugduwen in een strakheid en bitterheid, waarvan ze nu zelf gruwde. Want diep in haar hart waren, schuchter nog, nieuwe gevoelens aan 't ontluiken, maar ze had dat hart te lang gesloten gehouden voor wie haar 't naast waren dan dat ze nu, ineens, de haar vreemd gewordenen een blik zou kunnen gunnen in haar intiemst zieleleven.

Zelfs voor tante Roselaer, met wie ze toch zooveel gemeen had, hield ze verborgen hoeveel tijd ze, op haar kamer, wijdde aan het lezen van den Bijbel die, hoewel hij ook een haar nog vreemde taal sprak, toch ook woorden te over

had die regelrecht doordrongen tot haar innigst zijn en daar een ommekeer wrochten, grooter dan zelfs de scherpe doch goed-gemeende opmerkingen van de uiterlijk-stugge tante vermochten teweeg te brengen.

En dan te denken, dat ze thuis, wanneer ze ook maar iets van dit vreemde merkten, zouden spotten: „verbeeld je, Josephine is fijn geworden. En dat bij tante Roselaer. Wie had gedacht dat er een heilsoldaat in de oude school!”

Josephine kende zichzelf genoeg om te weten, dat spot het zekerst middel was om teere gevoelens bij haar te dooden. En toch hechtte ze al genoeg aan dit nieuwe, vond ze er al te veel troost en vreugd in ook, om te willen, dat het leven bleef!

Zoo sterk waren, onder 't plukken door, haar gedachten bij thuis, dat het haar 't eerste oogeblik niet eens erg verrastte toen ze, opziend door 't opengaan van het hekje, Line den tuin zag inkomen. Pas even later realiseerde ze zich het vreemde, haar zuster zoo, zonder eenige voorafgaande aankondiging, hier te zien. Toen stond ze ook ineens voor haar.

„Er is toch niets thuis? Niets bijzonders?” vroeg ze gejaagd, haar gereserveerdheid volkomen vergetend, en alleen gevoelend hoe ze hoorde bij hèn.

„Nee, alles is best,” zei Line geruststellend. En toen, onzeker ineens: „maar we hoorden zoo weinig van je. Je schreef zoo kort telkens. En in 't geheel niet, of je al gauw terug kwam. En toen dacht moeder — of ik vond — we wilden toch wel weten, hoe 't nu eigenlijk was.”

Ze verwarde zich in haar woorden, nu Josephine's gezicht, dat straks, in haar bezorgdheid, zooveel uitdrukking had gehad, zich weer verstrakte tot het masker, dat ze zoo goed kende van vroeger, en waarop niets van blijdschap of teleurstelling te lezen viel.

Doch toen Josephine, op haar oude, scherpe toon, haar laatdunkend in de rede viel: „o ja, moeder was zeker bang, dat mijn betrekking me ontgaan zou, als 'k niet vlug genoeg opknapte. Ik merkte dat ook in haar brieven. Maar daarover kan ze gerust wezen; ik voel me nu weer flink en sterk,” kleurde een warme blos van verontwaardiging haar wangen, en zei ze, flinker dan ze meestal sprak: „je moet er niet dadelijk dat inzien, Phine. 't Is toch zoo vreemd niet, dat je eigen zuster eens komt kijken, hoe 't met je is. Of” — verbeterde ze zichzelf, een beetje treurig nu — „'t moest niet vreemd wezen.”

„Nee”, stemde Josephine, zelf geschrokken dat ze zoo spoedig was teruggevallen in haar oude toon en manieren, gul toe: „'t was leelijk van me. Ik moest blij zijn, dat je kwam. En ik ben dat ook eigenlijk.”

En toen Line, verrast, haar aankeek om te zien of ze niet spotte, trok ze haar naar zich toe en gaf haar een kus.

„Geloof je 't nu?” vroeg ze.

't Ontroerde haar, dat bij dit simpel bewijs van hartelijkheid de tranen Line in de oogen sprongen. Ze hadden mekaar thuis ook heusch niet verwend op dit punt, dacht ze.

Gerustgesteld nu omtrent hetgeen op reis wel haar zwaarste zorg was geweest: hoe Josephine haar bezoek zou opvatten (ze had toch werkelijk naar haar zuster verlangd, en het was haar voorzichtig aandringen geweest, dat moeder langzamerhand gewonnen had voor het idee: ze moest maar eens gaan zien, hoe 't ginds was) uitte Line haar tweede, niet veel lichter wegend bezwaar: „wat zal tante zeggen, dat ik zoo onverwacht kom?”

Josephine kon niet nalaten even te glimlachen en tegelijk medelijden te hebben met Line, die zoo gauw zich schuchter terugtrok, en zeker niet gemakkelijk gewend zou raken aan tantes manier van spreken en zijn.

„Je moet altijd maar denken, dat ze honderd procent beter is dan ze zich voordeet,” zei ze bemoedigend.

„Dus jij kunt met haar opschieten,” vroeg Line snel.

„Ik geloof, ik houd van haar,” bekende Josephine, wel wetend hoe ze met die woorden Line grond onder de voeten gaf. Toen, bijna schalks, wat Line in 't geheel niet van haar gewoon was, voegde ze erbij: „ik zal maar niet probeeren jou mijn manier van met haar om te gaan bij te brengen. Die past toch niet bij jou. Toon je maar, zooals je ben, en probeer dan hoe ze 't opneemt. Beter kan je niet doen. Tijd om aan mekaar te wennen zal je toch wel niet hebben. Zoolang blijf je zeker niet.”

„k Denk, dat ik vanavond nog terug ga,” zei Line, een beetje onzeker.

Josephine gaf geen ander antwoord dan „hm”. Doch bij zichzelf dacht ze: ze moest al een heel verkeerden kijk op tante Roselaer hebben, als die toestond dat Line twee keer op een dag die reis maakte. Wanneer ze nu haar uitnodiging om te blijven maar niet zoo inkleedde dat Line, hoe zacht ze ook was, er zich door gekwetst voelde.

Ze vonden tante, als gewoonlijk om dezen tijd, in de huiskamer, en op Josephines voorstelling: „tante, dit is nu Line. Ze komt eens naar me kijken, want ik heb in den tijd, dat ik hier ben, nog niet geleerd zooveel over mezelf te schrijven dat ze er door bevredigd werd,” zei ze scherp: „'t werd wel tijd ook, dat er eens iemand zijn belangstelling toonde.”

(Wordt vervolgd.)

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK-WIRTZ.

TOEN, terwijl ze toeliet dat Josephine koffie schonk voor hen drieën, keek ze Line even onderzoekend aan, wat deze voelde en waardoor ze bloosde.

„Een ding is zeker, ze heeft niet de trots van haar zuster,” dacht de oude. En met verstolen genegenheid keek ze naar Josephine die, tante Roselaer zag het nu zelf, uiterlijk wel onvoor- deelig afstak bij haar oudere zuster.

„Moet je net Dirk en vooral Dora voor hebben, om niet verder te kunnen zien dan 't buitenste,” dacht ze boos, totaal vergetend hoeveel moeite het haar zelf gekost had Josephine uit haar teruggetrokkenheid los te wikkelen.

Josephine ondertusschen vroeg naar thuis; half belangstellend, half uit plichtsgevoel. Nu, met Line, van wie ze nog 't meeste hield, tegenover zich voelde ze pas goed, hoe moeilijk het zou wezen werkelijk een nieuw begin te maken en niet, als vanzelf, in de oude sleur terug te vallen. Want of zijzelve nu al zich anders voelde staan tegen- over haar huisgenooten, die waren, wijl ze niet, als zij, op een keerpunt hadden gestaan, toch de- zelfde gebleven in hun beschouwing van hãar.

Josephine merkte in de schuwheid, waarmee Line haar soms, na een spontaan hartelijk ge- zegde van haar kant, aanzien kon om te onder- zoeken, hoe ze dit opvatte, hoe goed ze er in geslaagd was haar positie van isolement, waarin ze zich sterk had gewaand, ook voor de anderen aannemelijk te maken. Zelve begreep ze nauwlijks hoe het inzicht in wat ze pleegde te zijn haar nu zoo pijnlijk kon wezen. Kom, had ten slotte tante Mathilda niet het meest wijze deel gekozen? Was het niet beter, je, onaantastbaar nu, terug te trekken in eigen zelfgenoegzaamheid, dan je te laten kneuzen en knouwen door wie je, al waren ze nog zoo na aan je verwant, toch innerlijk vreemd bleven? overdacht ze, terwijl ze schijnbaar aandachtig luisterde naar wat Line meedeelde.

Ze keek naar haar tante, hoe die, recht en statig als steeds, in haar stoel zat en voortbreide, zonder schijnbaar notitie te nemen van wat Line zei. En toch betroffen sommige van haar woorden tantes eenige broer, met wien ze opgegroeid was in 't zelfde huis, met wien ze, in haar vroegste jeugd, dezelfde vreugd en dezelfde smart had gedeeld. Kon het goed wezen zulk een band zoo te laten verslappen, tot je er het trekken niet

eens meer van voelde? Bracht God je daarom bij elkaar?

Een herhaalde vraag van Line, die ze de eerste keer niet eens gehoord had, bracht Josephine tot het tegenwoordige terug. Toen, terwijl ze bijna machinaal 't antwoord vormde, werd ze zich ook bewust welk een haar vreemde weg heur gedachten gegaan waren.

Dat was nooit te voren in haar opgekomen, dat God de verhoudingen onder de menschen zou regelen!

Om te voorkomen dat ze opnieuw wegraakte in eigen gedachtengang zei ze bruusk, toen ze tante Thilda zag opstaan: „O ja, tante, Line zei me dat ze vanavond weer weg wil!”

„Wil! Natuurlijk wil ze! Wie zou nu langer bij iemand als tante Mathilda willen blijven, dan hoog noodig is! Maar als ze denkt, dat ze kãn! Ze ziet er nu al op en moe uit, na die éene keer reizen. En dat zullen ze bij jullie thuis niet van me zeggen, dat ik haar teruggaan liet, terwijl zelfs ik met mijn kleine beetje mee- gevoel voor anderen kon merken, dat het teveel voor haar was. Tante Mathilda mag dan hard zijn, en egoïstisch en”

Ze kwam niet verder, want Line, die eerst verschrikt gezwegen had bij een uitval die ze niet verwachtte, stoof plots boos op: „tante, u mag dat alles niet van uzelf zeggen. U ben niet hard en egoïstisch. Ik weet, dat u 't niet ben. En Josephine zegt, dat ze van u houdt, en . . .”

Op haar beurt bleef Line steken. Ze had, wat Josephine nõch haar tante wisten, spannende dagen achter den rug, of beter: ze zat nog midden in de spanning en nu werd haar eigen uitval haar teveel. Ze deed zich moeite aan, om niet te gaan schreien, en 't lukte haar maar half zich goed te houden.

„Tut, tut, meisje, kalm-aan. Toe, Phine, zeg jij haar maar, hoe ik 't bedoel. Jij kent me wel.”

En meer geroerd dan ze erkennen wilde, ging juffrouw Roselaer naar de keuken, om Diene haar bevelen te geven. Onderweg mompelde ze: „stel je voor, dat Josephine zulk kraakporcelein was geweest, dat je niet wat hard kan aanpakken of 't breekt! Wat zou ik dan een leven hebben gehad, deze maanden!”

Pas 's middags, toen het kleurtje, dat de velerlei emoties hadden te voorschijn geroepen, verdwe- nen was van Line's wangen, en haar oogen ook

niet meer den wat onnatuurlijken schitterglans hadden van de eerste, tegelijk verrassende en moeilijke oogenblikken, viel het Josephine op hoe mat en weggetrokken het gezichtje van haar zuster eigenlijk stond.

„Maar jij zelf, Line? Je hebt me eigenlijk nog niks van je zelf verteld,” zei ze daarom ineens op een van zooveel meelevende getuigende toon als niemand thuis van haar ooit gewend was.

Toch weerde Line af: „och, d'r is eigenlijk weinig te vertellen, hé?” Want ze had zich voorgenomen, hier niets van haar moeilijkheden los te laten. Tante moest eens denken, dat ze daarom gekomen was.

Toen dus Josephine aandrong: „En Theo dan! Denken ze er thuis nog precies eender over?” antwoordde ze alleen met een schouderophalen en een zijblik op tante Roselaer.

Josephine, begrijpend, zei: „O, we kunnen natuurlijk wel in den tuin gaan, als je dat liever wil. Maar voor tante heb ik geen geheimen.”

En omdat tante er toch bij zat, als ging al 't geen er bepraat werd háár niet aan, terwijl Line begreep dat ze, wanneer zij en Josephine nu wegliepen samen, zich wel gekrenkt zou voelen, liet ze eindelijk los: „'t Kon zoo heel goed komen nu. En dan zouden ze er thuis ook wel niet meer op tegen hebben. Als nu maar...”

Ze kwam niet verder, doch bleef voor zich uit zitten staren. En Josephine begreep ineens: die strakheid was in Line's trekken gekomen doordat ze zich, wie weet hoe lang al, had blind gekeken op één moeilijkheid.

„Als?” drong ze nu aan, om tenminste dit onnatuurlijk zwijgen te doen ophouden.

„Och ja, ik vergat, jij weet natuurlijk van niets,” kwam Line mat. „Thuis is er al zooveel over gepraat, dat ik vanzelf een oogenblik meende: jij was ook op de hoogte. Je moet dan weten, dat Theo een heel mooie aanbieding heeft gekregen van zijn patroons. Hij kan directeur worden van een filiaal-kantoor.”

„Maar dat is immers prachtig!” viel Josephine haar verrast in de rede. „En waar?”

„Heel in Friesland. In Sneek.”

„En is 't daarom, omdat het zoo ver weg is?” vorschte Phine weer, toen Line opnieuw zwijgen bleef. 't Verwonderde haar wel, dat Line, of wellicht moeder, daartegen bezwaar zou maken. Zoo innig waren ze niet met mekaar thuis. Maar ja, als 't er op aan kwam, elkaar te moeten missen...

„O nee,” verweerde zich Line, „Niet daarom! Al was 't Amerika of Indië. Er moet een borgtocht zijn. Dat is zoo de voorwaarde voor 't directeurschap van een filiaal-kantoor. En daar kunnen ze natuurlijk om Theo niet afgaan, al mogen de heeren hem graag. En nu begrijp je

wel: dat geld heeft hij niet, en dus kan er niets van komen, en blijft alles als 't was.”

Ze zweeg en slikte haar ontroering weg.

„Ja...” zei Josephine langzaam.

Doch tante Roselaer viel vinnig uit: „En je vader dan? Als hij 't geld zelf niet kan geven, dan heeft hij toch zeker nog wel kennissen, die hij vragen kan. Risico is er immers, als ik 't goed begrijp, niet méér bij dan de kans, dat je Theo d'r een keer met de kas vandoor gaat of zoo.”

„Theo wil niets vragen aan iemand van wien hij weet: hij ziet me liever niet dan wel,” zei Line trotsch. En ietwat uitdagend, (want tantes laatste woorden hadden haar gestoken) voegde ze er bij: „en ik ook niet.”

„Ja...” zei toen tante, even langzaam als zoeeven Josephine, „ja, als jullie er zoo over denken, zal hij ondergeschikte moeten blijven inplaats van directeur te worden. En wat bitter voegde ze erbij: „zoo is nu eenmaal 't leven.”

„Maar de heeren,” kwam Josephine ongeduldig. „Als die toch Theo hebben willen, en ze mogen hem graag, zooals je zegt, waarom heffen ze dan voor die ééne keer die bepaling niet op? Ze hebben die toch zelf gemaakt ook.”

Waarop Line, met een klein lachje van meerderheid, als een, die door veel nadenken in weinig tijds wijs is geworden, uitlegde: „Natuurlijk is Theo niet de eenige op kantoor, die er voor in aanmerking komt. Als hij moet bedanken, staat er alweer een ander klaar. En nu kunnen de heeren wel hem de voorkeur geven, maar hem zóó voortrekken, dat om zijnentwil de bepalingen worden veranderd, dat zou een precedent scheppen van veel te verstrekkende gevolgen.”

Josephine hoorde aan haar woorden: zoo had Theo het haar uitgelegd, wie weet hoe menig keer, als ook hún hart in opstand kwam wijl 't geluk zoo dicht bij scheen en ze het toch niet grijpen konden.

Ze zuchtte, en even bleef het stil.

Toen zei tante Roselaer, effen en onaangedaan als ze altijd leek: „als er toch niets aan te veranderen is, bederf dan niet de paar uren die je samen ben door er langer over te praten.”

„Als Phine er niet naar gevraagd had...” begon Line heftig. Ze was thuis altijd lankmoedig en geduldig, wanneer t haarzelf betrof, doch van Theo moesten ze niets zeggen.

Doch Josephine, die haar tante beter kende, en ried dat er iets van verontwaardiging over haars vaders slappe houding school onder haar schijnbare onbewogenheid, suste: „och, dat weet tante immers wel.”

Toch duurde het tot den avond, eer hun gesprek de gedwongenheid van gezochte woorden, waarmee ze heenpraatten over hun eigenlijke ge-

voelens, verloor. En nog toen ze samen waren op Josephines kamer kwam Line ineens, terwijl ze pas over iets heel anders gesproken hadden: „ik begrijp niet hoe je kan zeggen, dat je van tante houdt.”

„Ik zeg 't niet maar alleen. Ik doe het heusch,” zei Josephine warm. En toen, met een half lachje: „maar nee, voor jou zou ze niet passen.”

's Middags, toen Line 's morgens weer vertrokken was (Josephine had haar naar de trein gebracht, en indien Line nog getwijfeld had of haar bezoek welkom was geweest zou dit haar overtuigd hebben) zei tante Roselaer ineens, zonder inleiding, en als of 't een vaststaand feit gold: „natuurlijk zit er geen fut in die Theo. Anders had hij toch wel iemand gevonden voor die borgtocht.”

Verrast keek Josephine haar aan.

Hielden tantes gedachten zich nog daarmee bezig?

Doch juffrouw Roselaer breide zoo kalm en gelijkmatig door, als was met de ééne opmerking de gansche zaak ook meteen weer uit haar geheugen.

„Sommige menschen kunnen moeilijk vragen. Vooral wanneer 't voor hen zelf is,” zei Josephine lakoniek.

„'t Is niet voor hemzelf. 't Is voor Line! En als hij dat niet voor haar over heeft,” bromde haar tante.

„Line zou met evenveel recht kunnen zeggen: 't is niet voor mij, 't is voor Theo. Maar denk u, dat ze er met dat argument toe gebracht zou kunnen worden b.v. aan u te vragen: geef uw naam voor die borgtocht? Onmogelijk.”

„Denk je niet?” vroeg de ander. En ze zag er eerder gerustgesteld dan beleedigd uit.

„Line is wel niet als ik, maar iets van de familietrek zit er toch in. We mogen wat ontaard zijn; we heeten evengoed Roselaer als u.”

„Ja jij! Maar Line! 'k Weet niet.”

Verder werd er niet over gepraat.

Soms verbeelde Josephine zich, dat haar tante stiller en teruggetrokkener nog was dan gewoonlijk. Doch wijl ze zelf haar zorgen had, en ze ook wel piekerde over Line, lette ze er eigenlijk weinig op.

Tot ze een jubelende brief kreeg van Line.

„Alles was in orde! Vader had toch de borgtocht geteekend; er was nog een tweede borg; wie dat was moest geheim blijven; 't voornaamste bleef: de heeren namen er genoeg mee. En nu alles zoo geloopt was, vonden ze het thuis ook best en waren ze zelfs in d'r schik dat Line 't zoo goed trof. Theo was nu ineens een flinke jongen; 't was ook niet om zijn persoon geweest, dat vader en moeder tegen het engagement waren

geweest eerst, enz. 't Bezwaarde Line nu wel, dat ze zoo onvriendelijk had gedacht en gepraat over haar vader. Achteraf bleek, dat hij zich toch wel erg voor hun belangen geïnteresseerd had. Hij had zich alleen maar gehouden van niet, om geen verwachtingen te wekken.”

Met den brief in de hand bleef Josephine zitten, geheel perplex.

Tantes vragend: „En . . . ?” wekte uit haar mijmeringen.

Op t zelfde oogenblik meende ze te doorzien. Ze reikte den brief over en bleef 't gezicht van de lezende bespieden. Verbeelde ze 't zich, of trok er even een lachen, half minachtend, half triumfeerend, om die altijd zoo strakke mond?

„Zoo, 't is mooi. Als ze 't nou maar waard zijn, en ze niet je vader meteen naar den kelder helpen,” meende juffrouw Roselaer en wilde zich verder verschuilen achter haar breiwerk.

Doch Josephine moest nu weten.

Ze hield tantes handen vast en keek haar recht in de oogen.

„Tante, u ben die tweede borg. En op een of andere manier hebt u 't zoo geschikt, dat vader geen risico loopt. Ik ken hem te goed om te gelooven, dat hij, zelfs voor Line's geluk, zijn geld zou wagen. Voor een onzinnige speculatie, waar hij heil in ziet, en waar hij een fortuin van hoopt, dat is wat anders,” zei ze bijna dreigend.

„Nou, en al was 't zoo, wat dan nog?” vroeg juffrouw Roselaer kalm.

„Wat dan nog? Vader draagt er de eer van weg. U ziet het zelf in Line's brief. Aan u denkt ze niet eens. U blijft voor haar . . .”

Ze stakte, want ze wist dat het zelfs in de ooren van haar tante, die anders weinig gaf om 't oordeel van de menschen, hard moest klinken wanneer ze ook maar iets weergaf van de woorden, waarmee thuis over tante Mathilda werd gesproken.

„De gierige, hardvochtige tante,” vulde juffrouw Roselaer aan. „En is dat niet het beste? Zelf zei je me, dat Line er niet toe te brengen zou zijn, iets aan mij te vragen. Als ze nu eens meende te moeten weigeren!”

„Juist daarom!” wierp Josephine heftig tegen. „Ze mag niet meer zóó van u denken en spreken. Ik wil 't niet langer verdragen. Ik”

„Phine,” en de altijd zoo welbewuste vrouw sprak nu aarzelend, terwijl haar gewoonlijk effen stem af en toe sterk vibreerde: „Phine, luister eens en val me niet in de reden. Nu kan ik zeggen, wat ik al lang gevoeld heb, maar morgen en overmorgen zal mijn verstand weer de baas spelen over mijn gevoel, en zal je weer moeten raden wat ik niet uitdrukken kan. Ik heb mijn kans om met open hand onder de menschen te

treden en te zeggen: „hier is wat ik heb, ik wil er anderen mee dienen,” verloren. Ik heb me opgesloten in mijzelf, en als mijn gevoel mij al eens de baas was, of als anderen, mevrouw Breuker bijvoorbeeld, voor een oogenblik het betere en zachtere in mij wisten op te wekken, dan was dat ondanks mijzelf en eigenlijk tegen mijn wil. Ik wilde mijzelf handhaven tegenover God en tegenover de menschen, inplaats van mij te voelen zondaar als alle anderen en mild te wezen tegenover hun gebreken, omdat ik zelf van God mildheid noodig had. En als ik nu nog kom en zeg: „ik wil me veranderen,” dan zullen de menschen 't niet meer gelooven. Ze zullen zeggen: „d'r zit wat achter, natuurlijk doet ze het toch om haarzelf, ze doet immers alles om haarzelf.” Of ze zullen spotten: „ze wordt ouder. Ze wil een plaatsje in den hemel verdienen.” Jij hebt me van mezelf verlost, voor een gedeelte tenminste. Nee (dit omdat Josephine onwillekeurig een ontkenkende beweging maakte) nee, zeg nu niets. Jij was 't ook niet alleen. Er werkten al lang andere invloeden. Maar bij jou, toen je hier pas kwam, zag ik zoo duidelijk hoe arm een mensch is, die niets ziet dan zichzelf. Wij menschen zijn nu eenmaal niet geschapen, om alleen door 't leven te gaan en aan onszelf genoeg te hebben. We kunnen 't ons wel verbeelden, maar daarom is 't nog niet zoo. (Dit met een greintje van haar vroegere spot). Als je zoo oud ben geworden als ik, valt het niet mee te veranderen. Wanneer je mij dat toen, dien middag, niet zoo scherp gezegd had van Line, zou ik nog altijd gedacht hebben: „misschien kwam ze toch wel, om haar kans te beproeven, en lei ze 't zoo slim aan omdat ze mij kende. Eerlijk gezegd: soms overvalt die twijfel me nog. En daarom zou 'k er niet tegen kunnen, ineens voor de familie te verschijnen als de wel-doende fee. 'k Zou toch den een of den anderen dag zeggen: „jullie doet het niet om mij, maar om mijn geld.” Dus, laat het als je belooft zoo blijven als 't is. 'k Heb het je vader goed laten weten: mijn naam mag hij in geen geval noemen. En hiermee genoeg over dit alles.”

Resoluut greep ze nu werkelijk haar breikous. Doch ze keek toch even verwonderd op, toen Josephine heel ernstig vroeg: „tante, u weet immers heel zeker, dat ik geen geld van u noodig heb? Straks ga 'k weer in mijn betrekking, en verdien ik ruim genoeg om mij zelf te onderhouden.”

„Natuurlijk,” was 't ietwat onzekere antwoord.

„En u loopt niet rond met plannen om mij, met uitzondering van de anderen, in uw testament te zetten?”

„Ik zou dat niet eerlijk vinden. Ik ken je ook genoeg om te weten, dat ik je er geen dienst

mee zou doen. Bovendien: er komt niet veel aan de familie. Ik zeg 't maar precies zooals ik denk: aan je vader en je moeder is 't minder goed besteed dan aan b.v. een blindeninstituut.”

Dat was wel weer de oude tante Roselaer, die, zonder er doekjes om te winden, de dingen zei zooals zij ze zag.

Josephine haalde diep adem.

„Dan is 't goed,” kwam ze toen. „En dan kan u er ook niet op tegen hebben als ik u zeg, dat ik al lang méér gezien heb dan de anderen, en dat ik van u houd zooals u ben. Ziet u, ik zou 't niet kunnen verdragen als u dacht, dat het bij mij ook om wat anders ging.”

Nu zag tante Mathilda toch op van haar werk, en haar oogen waren even min als die van Josephine, zoo helder als anders.

Ook was tantes stem niet volkomen vast, toen ze zei: „van jou weet ik dat wel, kind. En dat jij hier gekomen ben is méér, dan ik verdiende. Ik zou je ook wel willen houden, maar onze verhouding is te mooi om door een gevoel van afhankelijkheid van jou kant bedorven te worden. Als we altijd gestemd waren zooals vandaag... Nu we beiden zijn die we zijn, kan ik je alleen maar vragen: „kom je vacaties bij me doorbrengen.”

„Dat beloof ik u. En als u me ooit werkelijk noodig mocht hebben... Maar nu zou 't me op den duur bezwaren, afhankelijk te zijn, zelfs al is 't van u,” voegde ze er een beetje weemoedig bij.

VII.

Over de wijde landen, waar den zomer door de rogge meewuifde met den wind, doch die nu lagen leeg en zwart; over de aardappelakkers, waar het dorrend loof een zoo doordringende reuk verspreidde, dat Josephine in later jaren, als ze slechts even eenzelfde lucht opsnoof, alleen reeds hierdoor herinnerd werd aan de dagen van haar ziek-zijn; — over de mulle wegen, waarin de moeilijke voetstappen verzonken zonder gerucht te maken, dreef plechtig klokgelui.

„Voor den ouden meester. Hij wordt vandaag begraven,” wist Josephine.

Ze liep naar het hekje eigenlijk zonder zich rekenschap te geven waarom ze dat deed. In de stad ging ze een straatje om, als ze een begravenisstoet tegenkwam. En gekend had ze den ouden meester niet. Alleen maar over hem gehoord, van tante en vooral van Diene, nu hij dood was. Hij was al ziek, toen ze hier kwam.

(Wordt vervolgd.)

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK-WIRTZ.

DOCH op dit kleine dorp, waar je de menschen ieder afzonderlijk zag, en niet als onderdeeljes van de massa, leken de geweldige dingen van dood en leven dichterbij. Je kon niet doen, als gingen ze je niet aan.

„Me dunkt, ze moesten nu toch haast komen,” zei ze tegen tante Thilda, die, evenals zij, in den tuin was bezig geweest, en ook haar arbeid had gestaakt, om op het klokgelui te letten.

„Maar ze komen niet hier langs.”

„'t Is toch den kortsten weg, van zijn huis naar 't kerkhof.”

„Ja, maar niet de officiële. Die noemen ze: den doodenweg. En daar gaan de begrafenissen langs. Anders zou 't niet goed zijn. Deze weg, al is hij tamelijk breed, is toch maar een binnenpad.”

Het trof Josephine even als een teleurstelling. Meteen vond ze het dwaas van zichzelf. Waarom wilde ze nu de begrafenis zien van een man, dien ze niet eens gekend had? Om de statie zeker niet; van tante wist ze, dat ze hier niet eens een lijkwagen hadden, doch gewone boerenkarren gebruikten.

Toch, toen tante Thilda vragend zei: „Als je soms wil gaan kijken . . .” deed ze meteen het hekje open.

Alleen informeerde ze, even zich omkeerend: „En u?”

Maar juffrouw Roselaer schudde haar hoofd.

„Nee, ga liever alleen.”

Op het kerkhof waren veel menschen.

Vóór dezen meester waren zijn vader en zijn grootvader hier onderwijzer geweest; hijzelf had nooit ergens anders gewerkt.

De meesten van wie hier stonden, om de laatste plechtigheid, die hem gold, bij te wonen, waren zijn leerlingen geweest.

Josephine hield zich wat achteraf. Nieuwsgierige blikken gleden even langs haar heen; vestigden zich toen weer op de kist, die juist naar het graf gedragen werd. Ze voelde: ze was een vreemde hier. En toch had ze zich in de stad, waar ze geboren was, ja zelfs in den engeren kring thuis, nooit zoo één gevoeld met de menschen, als ze zich hier deed met deze vreemden op dit stille kerkhof. Want wat ze gebeuren zag, langzaam en plechtig, predikte het duidelijk: „hierin zijn allen één. Dit is voor ieder het eind.”

Het eind?

Dominee Breuker sprak.

Als verwachtte ze van hem licht over dit duister, keerde Josephine zich naar den kant, waar hij stond.

Hij zei weinige, waardeerende woorden over den gestorvene; toen wees hij degenen, die hier stonden, op wat blijft, wanneer ook het laatst zichtbare van den mensch, gelijk hier, wegzinkt in het donker van 't graf

't Verlangen: zoo te kunnen zien leven en dood, nam Josephine gevangen.

Doch meteen rees de twijfel. Zou ze ooit kunnen leeren, zóó te gelooven? Zij, die zich steeds beroemd had op haar verstandelijkheid?

Tante Roselaer vroeg, bij haar thuiskomen, niet naar de begrafenis. Josephine sprak er niet van. Toch waren beider gedachten er mee bezig.

Josephine merkte het van haar tante, toen ze vóór het donkerde (het was een zoete herfst-dag) nog even den tuin doorliepen.

De gevallen blâren ritselden onder hun voeten; juffrouw Roselaer bleef staan, schoof ze op een hoop en zei toen: „alles sterft weg en toch ontwaakt alles weer in de lente. Waarom dan ook de mensch niet?”

„Ja, waarom niet?” zei Josephine haar na. Er was niet enkel bittere twijfel, er was ook een stille hoop verborgen in die vraag.

Zondagmorgen.

Reeds aan 't ontbijt zat tante Thilda, gelijk iedere week weer, in haar stemmige, zwarte japon. Ook Diene was gekleed op haar best. De kerk begon vroeg, en ze gingen steeds beiden, Josephine alleen latend.

Nu, terwijl Diene de bordjes en kopjes achter bracht, vroeg Josephine ineens: „tante, waarom gaat u eigenlijk naar de kerk?”

Het was al deze Zondagen een puzzle voor haar geweest; het begon haar te wonderlijker te lijken, naarmate ze tante beter leerde kennen.

Een oneerlijk vromer willen schijnen voor de menschen, dan ze in werkelijkheid was, kon het niet wezen. Wat dreef haar dan?

Juffrouw Roselaer wachtte even met antwoorden. 't Leek haar zelfs lichtelijk moeilijk te vallen, haar beweegreden te zeggen.

Tot ze ineens, op haar gewone, scherpe manier, biechtte: „Ik denk, dat ik ben blijven gaan, ook toen ik er feitelijk geen behoefte aan gevoelde, om me tegenover God te kunnen rechtvaardigen.

Om tot Hem te kunnen zeggen: ik heb U nooit iets onthouden, mijn eerbied niet, en mijn gaven niet, en wat hebt Gij toegelaten, dat het leven van mij maakte? Een uitgestootene, omdat ik me niet geven kon aan wie ik huichelaars wist. Zoo was het vroeger."

Even pauze ze, als in gedachten.

Josephine durfde zelfs niet met een: „En nu?" die stilte storen.

Toen ging haar tante verder: „Maar men kan niet week aan week dominee Breuker hooren, zonder er beter of slechter van te worden."

„Bent u er beter van geworden?" vroeg Josephine gretig.

Haar tante erkende: „Ikzelf zou zeggen: slechter. Ik voel me tenminste slechter. Lang niet zoo zeker van mezelf. Ik geloof niet, dat ik nu die aanklacht zou durven zeggen; zelfs niet meer in mijn gedachten, laat staan hardop. Maar dominee Breuker beweert, dat de twijfel aan onszelf het begin is van een ommekeer ten goede. Als dat waar is Hoewel mijn twijfel zoo sterk is, dat ik niet kan gelooven: de menschen zullen mij nog eens zien als een vrome. Als zoo een, aan wier heiligheid je moet gelooven, of je wil of niet. En als ik vroom zou heeten, dan zou ik het op die manier willen zijn. Halfheid is me nu eenmaal een gruwel."

„Josephine zei niet vleiend: „u bent mij goed genoeg, zooals u ben." Iets dergelijks lag niet in haar karakter. Ze vroeg enkel: „Vind u goed, dat 'k met u meega? 'k Ben ook zoover, dat ik twijfel aan mezelf; aan het goede recht van wat ik altijd als waar en vanzelsprekend heb aangenomen. Of ik ooit verder zal komen; of ik voor wat ik nu verwerp iets anders in de plaats zal krijgen, weet ik niet. Maar wanneer dat ooit gebeurt, dan moet het zijn door menschen als dominee en mevrouw Breuker. Zooveel weet ik wel."

Dus gingen ze samen, tot verbazing van de dorpingen, die er natuurlijk het hunne van moesten zeggen.

„De juffer, die bij juffrouw Roselaer in huis is, wordt zeker weer beter, dat ze nou mee in de kerk kwam," meende de eene.

En de ander vond: „nou, als ik ziek was, dan wist ik wel, waar 'k liever heen ging. Zoo'n zuur mensch."

Waarop een derde aanmerkte: „de jonge juffer kijkt zelf nou ook juist niet vriendelijk. 't Is vast familie."

Josephine, schoon wel voelend die opmerkelijke, nieuwsgierige blikken, trok er zich niet veel van aan.

Ze verlangde enkel te weten, wat dominee Breuker zou te zeggen hebben tegen deze

menschen. Tegen deze menschen en tegen haar.

Veel had ze van den dominee nog niet gemerkt, schoon ze nu reeds verscheidene keeren in de pastorie geweest was. Soms kwam hij beneden, om even mee thee te drinken; dan praatte hij over enkele van zijn gemeenteleden, of vroeg naar tante Roselaer.

Tot een méér persoonlijk gesprek was het nooit gekomen. Ze had altijd zeer sterk het gevoel, dat hij haar aan zijn vrouw overliet. Soms vroeg ze zich af, of hij dat deed met al z'n vrouwelijke gemeenteleden. Mevrouw was zoo'n bedrijvig mensch; ze had ongetwijfeld veel werk, practisch werk, noodig, om haar leven te kunnen vullen. De dominee-zelf leek haar meer een peinzer.

Tenminste: tot ze hem hoorde in zijn kerk. Toen zag ze in hem allereerst de gezant. Iemand, die zoo vervuld was van zijn boodschap, dat hij er niet eens naar vroeg, of velen dan wel weinigen die hoorden. Alleen dacht ze soms: het moet hem zwaar vallen dit verhevene in zulke eenvoudige woorden te zeggen, dat het niet aan deze menschen voorbijgaat.

Hij leek haar beter op z'n plaats voor een ander gehoor, van verfijnder ontwikkeling.

Was het werkelijk, wyl hij enkel vervuld was van zijn boodschap, dat hij niet naar verandering, naar verruiming van arbeidsveld, had getracht? Of was er een andere reden?

Ze peinsde hierover, tot zij zelve, op haar beurt gevangen werd door de boodschap. Toen had ze zichzelf verloren, om pas weer iets van haar gewone zelf terug te vinden, toen ze naast tante Thilda den terugweg naar huis liep.

Eenmaal daar, vroeg ze toch naar dominee Breuker.

„Hij leek me geschikter voor een grootere gemeente, of tenminste: voor andere menschen. Een ander soort gehoor. Méér ontwikkeld, méér verfijnd. Krijgt hij nooit eens een beroep? Iemand met zijn gaven?

„Hij probeert altijd, dit zooveel mogelijk te voorkomen. Zijn vrouw zegt: omdat de strijd, wanneer het toch komt, zoo zwaar voor hem is. Want hij voelt het zelf ook zoo dat hij daar beter op z'n plaats zou zijn. Beter begrepen zou worden, en dus ook meer zou bereiken. Maar zulk werk is ook ontzettend veel zwaarder, en hij mag zich niet inspannen. Ook mag hij geen groote kerk bepreeken. Een jaar of tien terug heeft hij hevige longbloedingen gehad. Ze zijn toen een paar jaar samen in Davos geweest, zijn vrouw en hij. Ze hadden er kunnen blijven, wanneer ze gewild hadden, maar hij kon op den duur niet zonder werk. Toen zijn ze hier gekomen. Het is goed blijven gaan, maar de dokters

zeggen telkens weer, als hij zich laat onderzoeken om te weten of hij niet een andere taak zou mogen aandurven (want hij heeft wel beroepen gehad naar stadsgemeenten): nog niet. Nog voorzichtig wezen. En zoo is hij nog hier. En dat wil ik je wel zeggen: ik ben er blij om, dat we die twee hier gekregen hebben."

Opnieuw hield Josephine zich bezig met de manier, waarop dominee Breuker zijn boodschap bracht. Ze wist zeker: dit was niet een zich schikken in het onvermijdelijke, wijl het niet anders kon. Neen, dit was: het geringere werk, dat hij nu doen kon, zóó getrouw verrichten, als was het dat groote, dat hij graag verrichten zou.

Wanneer het christen-zijn dát een mensch leerde . . . !

Haar gedachten keerden zich naar eigen leven. Ook haar was een taak uit de handen geslagen. Niet eens een taak, die ze lief had om het werk-zelf, maar om de eer, die ze ervan verwachtte. En nog rees in haar de morrende opstand, wanneer ze dacht aan het geringere werk, dat ze nu zou moeten doen, wie weet, haar leven lang.

Zou dominee Breuker's boodschap ook haar kunnen leeren, die verachte taak met blijdschap op te vatten, en met getrouwheid te vervullen?

Dominee Breuker's boodschap! Of was het niet de zijne? Was het Gods boodschap?

Toen ze dien avond, op haar kamer, den Bijbel nam, om te herlezen wat ze in de kerk gehoord, zat ze voor dien een tijd stil in gepinzen. En al vormden deze zich niet tot ordelijke woorden, ze wist van zichzelf, dat haar gedachten werden tot een gebed, het eerste, dat ooit in haar hart opgerezen was.

HOOFDSTUK VIII.

Op een aarden walletje onder het eikenhakhout zat Josephine, en probeerde met zichzelf in het reine te komen.

Nog een week, dan moest ze weg. Lichamelijk voelde ze zich beter. Ze wist ook, dat niet de Josephine weerom kwam, die ging. Maar zou deze niet weer levend worden, wanneer ze terug was in de sfeer van koelheid en van los naast elkaar leven, die was de sfeer van thuis? Want deze Josephine, die terug ging, was ze wel iets anders dan een ontkenning? Een wezen, dat van zichzelf wist, hoe ze niet wilde, doch verder zonder kracht en doel? Wie kon deze Josephine maken tot een willend mensch, wat de andere, ondanks de verkeerde doelstelling, toch zeer sterk geweest was?

Zóó hield dit probleem haar gedachten ge-

vangen, dat ze dominee Breuker, die langs kwam, pas merkte, toen hij vlak bij haar was.

Hij ook scheen verloren in zichzelf; 't leek haar tenminste, als merkte hij haar tegenwoordigheid pas recht, toen hij haar eigenlijk al voorbij was.

Ofschoon hij wel zijn hoed gelicht had, uit gewoonte, zei hij, terwijl hij staan bleef, nog eens: „juffrouw Roselaer.”

Later dacht Josephine vaak, dat het zijn instinct van zieleherder moest geweest zijn, dat hem deed omdraaien en het gesprek rekken met de alledaagsche opmerking: „u hebt daar een mooi zitje.”

„Ik zal er niet lang meer van kunnen genieten. Volgende week ga ik terug naar de stad.”

„En u is er blij om? 's Winters is het hier wel heel stil, en wel triest ook soms.”

Het verlangen naar het vollere leven, dat ze meende te hooren in zijn simpele opmerking, herinnerde haar eraan, dat ook hij zijn strijd had.

Daarom zei ze, tegen haar gewoonte in openhartig: „ik voel me, als word ik weer overgeplaat, vóór ik er sterk genoeg voor ben.”

„U is nog moe?” vroeg hij belangstellend.

„Lichamelijk niet. 't Is enkel maar . . .”

Ze zweeg ineens, het vreemd van haarzelf vindend, dat ze dezen man een blik zou gunnen in haar zieleleven. Of hij nu dominee was of niet, wat deed dat er toe? Hoogstens zou hij een pasklaar woord hebben op haar nooden. Pas munt overal geldig!

Hij zette zich naast haar; legde zijn hoed in 't dorre, schaarsche gras, en bleef met zijn stok figuren trekken in het zand.

Onderwijl herhaalde hij vragend haar woorden: „'t Is enkel maar?”

Er was zooveel sympathiek meeleven in z'n toon, dat ze zich bloot gaf: „'t is enkel maar, dat ik niet weet, wat ik met mijn leven moet aanvangen.”

„U gaat toch weer naar school?” tastte hij.

„Ja, natuurlijk.”

„Houd u van de kinderen?”

„Och” (Dit met een onwillig schouderophalen.) „Ze zijn me natuurlijk allang weer vergeten. Kinderen vergeten zoo gauw.”

„Ze kunnen weer aan u wennen.”

„Ja.”

Hij voelde, dat hij niet verder kwam. Dat hij langs het eigenlijke, langs dat, waar het om ging, heen praatte.

„Op wat voor soort school ben u?” informeerde hij.

„Op een armenschool.”

„O, maar dat is immers heerlijk werk,” kwam hij dadelijk enthousiast. „Als ik onderwijzer was,

zou ik op een armenschool willen werken. Niet enkel de kinderen lezen en schrijven en rekenen leeren, maar ze ook die dingen geven, die ze thuis missen."

"Om te kunnen geven, moet men zelf bezitten," zei Josephine zoo droog, als was ze tante Roselaer zelf.

Met een sprong nam hij nu meteen de hindernis.

"En u bezit niet?"

"Nee. Wat ik had, heb ik verloren."

"Was het de moeite van het bezit waard?"

"Ik dacht het."

"Hoe verloor u het?"

"Doordat ik ziek werd en wel opgeven moest, waarnaar ik streefde."

"Als Hij, Die het nam, dit deed, om u wat beters in de plaats te geven?"

"Ik voel me nog ledig."

Ze stelde bij zichzelf vast: nu zou hij gaan praten als dominee. Zeggen de dingen, die op de preekstoel gezegd worden.

Inplaats daarvan erkende hij: „het is heel moeilijk, dat te verliezen, waar men zich aan gehecht heeft, Wat men voor zich zag, als eenig levensdoel. Vooral, wanneer men 't waarom niet begrijpt, omdat er geen zonde was in het doel, dat men stelde."

En achter die woorden voelde ze zijn eigen, nog niet volstreden, levenskamp. Ze herinnerde zich ineens, hoe mevrouw Breuker bij een vorig bezoek gezegd had: de herfst, dat is het moeilijke seizoen voor mijn man. De winter is de tijd voor geestelijk werk; hij voelt wel de lust en wel de drang in zich, maar z'n kracht is niet toereikend om zijn ijver bij te houden, en hij weet dat zelf. En juist voor zijn karakter is het werken onder hooge druk eigenlijk een levensbehoefte.

Dit deed haar, in een sympathiek begripen van zijn levensleed, zeggen: „o, maar u hebt zooveel, en u kunt dus veel geven."

"Aan mijn gemeente hier, die met zoo weinig tevreden is, en om het meerdere licht, wijl ze 't niet begrijpt?" vroeg hij.

"U zou kunnen schrijven" aarzelde ze. „De menschen lezen zooveel, tegenwoordig."

Hij ontkende: „daarin ligt niet mijn kracht. Ik moet de menschen zien; staan tegenover hen; hun argumenten tegen me voelen optrekken; hun klachten beluisteren, zal ik me geïnspireerd voelen. En wat is een gezant zonder inspiratie?"

Het trof haar, dat hij nu zichzelf een gezant noemde. Zóó had ze hem gezien, Zondag. Ze zou graag willen zeggen: „u hebt mij toch goed gedaan," maar ze durfde niet. Ze was bang, dat hij het zou voelen als een beleefdheidsfrase. Had ze daarnet niet geklaagd, dat ze niets bezat?

Toen vroeg hij ineens: „Hoe weet u, dat ik wel bezit?"

"Ik voel het," getuigde Josephine eenvoudig.

"Het is geen bezit, dat de eene mensch aan den ander kan overdragen," zei hij ernstig. „En toch is het binnen uw bereik. Het eenige, wat er voor gedaan moet worden is: bidden en gelooven."

Hij greep zijn hoed en met een hernieuwd „juffrouw Roselaer" was hij verdwenen. Josephine opnieuw latend aan eigen gedachten.

"Bidden en gelooven", herhaalde ze. „Maar hoe leer ik dat: gelooven?"

Ze had het willen vragen, als hij niet zoo haastig vertrokken was.

"De eene mensch kan het niet aan de andere geven," had hij gezegd. Ging hij daarom zoo haastig? Dat ze niet hem méér zou vragen, dan hij volbrengen kon?

Dus: niet de mensch. Dan bleef er maar Eén: God. En één middel, om het te bereiken, hetzelfde wat dominee Breuker genoemd had „bidden".

Dien middag, in het stille bosch, vond Josephine voor 't eerst woorden, om haar nooden kenbaar te maken aan den Eenige, die helpen kon.

HOOFDSTUK IX.

Twee dagen later bracht Josephine haar afscheidsvisite aan de pastorie. Tenminste: ze was van plan, het haar laatste eenigszins langdurige bezoek te doen zijn. Misschien zou ze er, den dag voor haar vertrek, nog even aanloopen, doch van zulk een vluchtig gedag zeggen, was verder niets voor haar te verwachten. En ze had behoefte, nog een sterkend woord te ontvangen, eer ze voor goed ging. Al zei dominee Breuker zelf: „menschen kunnen het niet aan elkaar overdragen," ze zag nu toch wel in, dat de eene mensch voor den ander het leven gemakkelijk of moeilijk kon maken. Thuis verwachtte ze niet anders dan moeite of, op z'n mooist, onverschilligheid. Nu hoopte ze nog op een gezegde, een losse opmerking misschien waaraan ze zich in donkere dagen zou kunnen oprichten.

Tante Roselaer, toen ze voor haar het gesprek met dominee Breuker herhaalde, had, bijna op haar oudere, schampere toon gezegd: „bidden en gelooven! Het klinkt zoo gemakkelijk. Zou hijzelf wel weten, hoe moeilijk het voor sommige naturen is?" Om er toen ineens, veel zachter, bij te voegen: „ik voor mij geloof, er zijn menschen, die het nooit verder brengen, dan dat ze heimwee hebben. Maar kind, als jij ooit mocht bezitten, waarnaar anderen enkel maar kunnen verlangen, je zou te benijden zijn." En daarmee had ze haar nichtje een nieuwe kijk gegeven op heur eenzame leven. (Wordt vervolgd.)

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK—WIRTZ.

NU, hoeveel Josephine ophad met mevrouw Breuker, hoopte ze, dat dominee zelf thuis zou zijn. En dat hij niet, gelijk gewoonlijk, wanneer zijn vrouw bezoek kreeg, zich zou opsluiten op z'n studeerkamer, doch dat hij, in herinnering aan hun gesprek in het bosch, zou begrijpen: ze verlangde verdere leiding van hem. Want wanneer hij niet zelf het eerste sprak, zou zij zich terugtrekken en niet vragen, ondanks haar verlangen. Ze had teveel zelfkennis om het anders van zichzelf te verwachten, overdacht ze niet zonder bitterheid. Om moedeloos verder te peinen: zoo heel sterk was haar verlangen naar het nieuwe bezit toch zeker niet, wanneer het haar niet eens kracht gaf tot het opzietten van wat ze in eigen karakter voelde als een gebrek en een hinder. —

Ze trof mevrouw Breuker alleen in de huiskamer, vóór de lange uittrektafel, die rommelig vol lag met grof-geel katoen, en reeds geknipte modellen.

Mevrouw, met haar gewone opgewektheid, verhoogd nog door 't voor haar prettige idee, dat ze zich druk maakte met nuttig te zijn voor anderen, begroette haar met de vraag: „kom je me helpen, Josephine? Dat is leuk. 'k Ben bezig voor de naaivereeniging, zooals je wel begrijpt. Och, het naaien-zelf, dat gaat nog wel zoo'n beetje, al doen de vrouwen hier over 't geheel, al te weinig aan die kunst. Maar 't knippen, dat kan ik niet laten doen op de vereeniging, hoe noodig en nuttig de oefening voor de meesten zou zijn. 't Is per slot van rekening gekregen goed hé, dat weer bestemd is voor de armen, en dan mag je niet de risico loopen, dat er enkele stukken totaal bedorven worden. En dan, je wil toch ook graag wat voorlezen, en zoo eens even met ze praten, en dat gaat in 't geheel niet, als 't werk al de aandacht eischt. Och ja, er is nog genoeg te doen hier in de gemeente; voor mijn man is 't alleen maar jammer, dat zoo'n groot deel ervan vrouwenwerk is. Maar ga toch zitten, dan drinken we eerst gezellig thee. Of hindert de rommel je? Dan vouw ik mijn zaakjes op, en knip morgen verder. 'k Heb, jammer genoeg, méér overvloed van tijd voor mezelf, dan prettig bezoek, zooals dit van jou.”

Josephine, terwijl ze zat, en de woordenstroom, die haar van een ander gehinderd zou hebben, maar van mevrouw Breuker natuurlijk en prettig

leek, over zich heen lief gaan, dacht: misschien is dominee boven. Niets voor hem, hier te zitten, als zijn vrouw zoo bedrijvig bezig is, hoewel hij 't natuurlijk zeer in haar zal waardeeren, die ijver. Licht brengt ze hem straks thee, op zijn kamer en komt hij beneden, wanneer hij hoort, dat ik er ben. In 't bosch voelde hij ook wel, dat ik hem noodig had.

Doch toen mevrouw slechts twee kopjes thee inschonk, begreep ze: dominee was uit, wellicht naar een vergadering voor gansch den avond. Het was hierom, wijl ze haar alleen-zijn niet wilde voelen, dat mevrouw juist nu dit rommelige werk had overhoop gehaald.

Nu haar illussie: een rustig, sterkend gesprek te zullen hebben, dus was verstoord, voelde Josephine-zelf dit bezig kunnen-zijn met de handen als een weldadige afleiding voor haar zware gepeinzen.

Ze bood dus, zoodra ze haar kopje leeg had, gretig aan: „Mag ik u nu helpen? Zoo heel veel verstand heb ik er ook wel niet van, want handwerken was op de kweek nooit mijn liefste vak, en les heb ik er op school niet in gegeven. Maar de boel verknippen zal ik toch ook niet, als u me maar even uitlegt, hoe het moet.”

„Voel je je niet te moe er voor? Want heusch, zoo'n haast is er niet bij, al zou ik 't wel prettig vinden, zoo samen te werken.”

„Met een paar dagen ga ik immers weer weg en aan 't werk. Ik måg me dus eenvoudig niet moe meer voelen,” zei Josephine luchtig.

„Wel, dan graag,” aanvaardde mevrouw, hoewel ze haar gast een oogenblik opmerkzaam aankeek. Was dit luchtig en als vanzelfsprekend aanvatten van de dingen, die gedaan moesten worden, Josephine's ware stemming, of verborg zich daarachter iets anders?

Ze verweet zichzelf nu weer, gelijk ze dikwijls deed, dat ze misschien met haar vele woorden Josephine de gelegenheid en de moed had ontnomen, met haar diepere behoeften voor den dag te komen. Ach ja, dat praktische werken van haar was goed, en vooral in een gemeente als deze, waar de menschen ook in 't gewone, dagelijksche leven zoo laks vaak waren, wel heel noodig. Maar met bovenal oog te hebben voor de practijk merkte je wel eens het diepere, het eigenlijke, dat, waar het om ging, pas op, als je met je eigen drukke woorden de stem-

ming al had verstoord. En dan was het heel moeilijk, aan te knopen aan wat je eerst zelf stuk had gemaakt.

Omdat ze zulke sterk-contrasterende karakters waren, voelde mevrouw den hang naar het stil-overpeinzen van het leven, zooals die in de natuur van haar man lag, wel eens als gebrek aan activiteit. Ach, natuurlijk, het was zijn ziekte, die hem zoo maakte, vergoelijkte ze dan. Het weten, dat hij toch den arbeid, die hij aanvatte, niet met volle kracht zou kunnen volbrengen.

Doch in oogenblikken, dat ze helderder zag, of ook, wanneer ze in haar bezig leven teleurstelling ontmoette, wyl de menschen wel aanvaardden haar goede gaven voor het lichaam, en met haar, wyl ze die bracht, vertrouwder waren dan met haar man, die zich moeide in geestelijke nooden, welke ze dikwijls te weinig, of te zeer als van ondergeschikt belang, voelden, wist ze: haar man groef dieper; zijn werk, wyl het minder lag aan de oppervlakte, eischte méér inspanning, méér nadenken ook.

Nu, terwijl ze zich verweet met Josephine, die ze heel graag mocht, en noode zag vertrekken, zoo weinig te hebben gepraat over de dingen, die ze in hun eerste gesprek als 't ware spontaan hadden aangeroerd, dacht ze als vanzelf aan haar man. Jammer, dat die nu juist weg moest.

Meteen vertelde ze al: dominee is naar een vergadering, waar ze over de school willen praten, hoe het nu moet, nu de oude meester dood is. Ach ja (dit met een ondeugend lachje) het was vroeger één van de theorieën van mijn man, dat een predikant zich liever moet houden buiten de practische schoolzaken. Hij meende, dan kon hij 't ideëele beter behartigen. Maar in 't leven kom je nou eenmaal niet ver met theorieën. En als je op een dorp als dit iets wil, moet je jezelf er voor spannen. Anders zeggen de menschen: „dominee het geliek,” en ze doen niks.”

Ze maakte met haar handen een beweging, die dit „niks” duidelijk moest démonstreren, en vroeg toen: „Natuurlijk hoor je bij je tante ook niets, van wat er in 't eigenlijke dorp omgaat, wel?”

„Neen,” ontkende Josephine. „Of 't moest zijn door Diene. Die komt nog wel eens met nieuwtjes thuis. Maar dat er iets bijzonders zou zijn met de school, dat heb ik niet gehoord.”

„De menschen zijn er ook niet vol van nog. M'n man vindt, ze begrijpen te weinig, waar het om gaat. Hun stelregel is: 't is altijd goed gegaan zoo, dus 't moet maar zoo blijven. En ze snappen niet, dat het juist *niet* zoo blijven kan, eenvoudig omdat een opvolger van den ouden meester, onverschillig wie hij is, wanneer hij

zich een vreemde voelt hier in de streek, de zaken nooit zal willen aanvatten gelijk de oude meester dat deed.”

„Maar was dat dan zoo'n genie op onderwijsgebied?” kon Josephine niet laten te vragen.

Mevrouw lachte luid-op.

„Een genie? Allesbehalve. Maar: hij was er één van de oude stempel. Eén, die nog met de kinderen bad en dankte, en ze uit den Bijbel vertelde. En de menschen vonden dat vanzelfsprekend. Om een wet, die neutraliteit wil, maken ze zich niet druk. Maar natuurlijk zal een nieuwe dat niet willen, wanneer hij weef te komen aan een openbare school. En dus probeert m'n man, z'n gemeenteleden aan 't verstand te brengen, dat ze de school moeten omzetten in een bijzondere. Dan kunnen al die dingen zoo blijven; dan gaat het af en toe misschien ook nog wel eens een ietsje dieper, wat heusch wel noodig is. De lui hier zijn zoo gauw tevreden, waar het de godsdienst betreft. Een gelooven, dat de Bijbel waar is, dat is hun genoeg. Maar daar mag men dan ook niet aanraken. Van schriftcritiek zouden ze niks moeten hebben. Dat diezelfde Bijbel eischen stelt omtrent hun levensopenbaring, dat gaat hun vaak te hoog. Het is een toer, hun dat bij te brengen. Ik ben dan ook werkelijk benieuwd naar het resultaat van dezen avond.”

„Ik ben ook aan een openbare school altijd geweest. Ik heb nooit aan een andere mogelijkheid gedacht,” kwam Josephine.

„Nee, natuurlijk niet,” meende mevrouw.

En ineens deed dit korte gezegde Josephine pijn. Vond mevrouw het niet de moeite waard, met haar verder hierover te praten? Was ze er alleen over begonnen, wyl het een plaatselijke aangelegenheid betrof waarin ze belang stelde en bedacht ze wellicht nu pas, dat zij, Josephine, buiten dit alles stond.

Toen, met een gebaar van teederheid, dat haar verried, wat het deze vrouw gekost moest hebben, niet in werkelijkheid moeder te mogen zijn, trok mevrouw Breuker Josephine naar zich toe.

„Ik mag dit immers wel doen? Voor 't eerst, en misschien voor 't laatst?”

Josephine knikte, meteen denkend aan haar eigen moeder. Als die niet steeds zoo vol was geweest van zichzelf.....! Als haar leven niet zoo immer door op uiterlijkheden was gericht geweest.....!

„Zie je,” legde mevrouw uit: „de openbaring naar buiten, dat is niet het begin van den strijd, of van de verandering. Dat is pas het eind. De eigenlijke strijd is dan al voorbij. Het zou dwaas zijn, te verwachten, dat je nu reeds alle conse-

kwenties had getrokken van wat zou kunnen gebeuren als God de eerste werd in je leven. We kunnen dat niet eens. Telkens stelt Hijzelf ons voor iets nieuws: een nieuwe moeite, waar we niet mee klaar zouden kunnen komen zonder Hem; een nieuwe taak, die ons, als we ze alleen moesten volbrengen, te zwaar zou zijn. Maar 't eerste, het allereerste is: dat we ons geven aan Hem. Ons zonder voorbehoud geven. Kan je dat niet, Josephine?"

„Ik zou het willen. Maar er is altijd iets, dat me terug houdt. Zooals ook altijd iets me weerhoudt, als ik een keer probeer me te geven aan den een of anderen mensch. Iets in me, dat schijnt te spotten: „pas op, maak je nou niet belachelijk. Straks heb je er spijt van. Ik geloof, het is hierom, dat ik zoo goed kan opschieten met tante Roselaer. Zij heeft dat ook. En, vreemd genoeg: zij is de eerste geweest, die geprobeerd heeft, mij er van af te helpen.”

„Omdat ze weet, uit bittere ondervinding, hoe arm je leven wordt, als je jezelf niet durft te geven.”

Even zweeg mevrouw. Toen, als had ze in dat korte oogenblik opnieuw gevoeld de teleurstelling van het niet-begrepen worden, die vaak het deel is van wie zich wel geven moeten aan anderen, vervolgde ze: „tegenover de menschen lijkt die houding soms de verstandigste. Hoewel: de houding van een christen mag het toch nooit zijn. Maar tegenover God is ze even dwaas als overbodig. Hij kent ons en Hij stelt ons nooit teleur.”

„En toch...” begon Josephine opnieuw.

Omdat ze de deur hoorde, zweeg ze plots en ging rechtop zitten. Toen even later dominee Breuker binnenkwam, had ze zich een houding gegeven, door zorgvuldig een van de geknipte stukken op te vouwen.

Mevrouw Breuker dacht meelijdend: arm kind, wat zal het voor jou moeilijk zijn, jezelf los te laten, als je zoo bang ben het goeie, dat in je is, te toonen.”

Op de vraag van haar man: „zoo druk bezig geweest, samen?” zei ze enkel: „ja, heel druk.” Dat voor haar het voornaamste deel van 't werk niet besloten was in de zichtbare resultaten, die op de tafel lagen, zou ze hem later wel eens vertellen.

Josephine, die zich ineens vreemdschuw voelde, als had ze zich teveel bloot gegeven, wilde opstaan, maar mevrouw dwong: „ik heb je iets van die vergadering verteld. Blijf nu tenminste zoolang, tot je het verloopt weet.”

Intusschen had ze al lang aan 't gezicht van haar man gezien, dat het niet gegaan was, zooals hij wenschte.

„Niet geslaagd?” vroeg ze hem daarom.

„O, jawel. Er is met bijna algemeene stemmen besloten, dat de school zal omgezet worden. Ze hebben mij gevraagd, de noodige stappen daarvoor te doen. Je weet, voor wettelijke formaliteiten zijn onze boeren doodsbenauwd.”

„Maar dan....” begon ze.

Hij glimlachte even.

„Mijn vrouw heeft de gave van helderziendheid, juffrouw Roselaer. Tenminste, wanneer het mij betreft. Of hebt u er misschien ook wel eens iets van gemerkt? Ze weet nu, dat ik niet tevreden ben, ondanks dit resultaat. En nu is ze natuurlijk nieuwsgierig naar het waarom. Daar is ze vrouw voor.”

„Welja. Alsof mannen nooit nieuwsgierig zijn,” plaagde ze terug, blij dat zijn gedruktheid scheen te verminderen.

Toen hij vertelde, keerde die echter terug, al beteekende het uitzeggen van 't geen hinderde wel verlichting.

„De eerste argumenten waren natuurlijk, zooals ik die verwachtte: 't was altijd goed gegaan zoo, waarom dan verandering? Ik heb geprobeerd hen duidelijk te maken, dat er juist verandering zou komen, als ze de school lieten voor wat ze nu in naam was, doch dan in wezen zou zijn. Toen zei er een, en ze bedoelden allemaal 't zelfde: „ja, als dominee vond, dat het moest, dan moest het.” Je kent me genoeg om te weten, dat ik met zoo'n overwinning niet tevreden ben. Nog weer geprobeerd dus, hen de omzetting te doen voelen als eisch van hun beginsel. Als eenig antwoord vroegen er een paar naar de financiële kant van de zaak. Ach ja, een beginsel is goed en wel, maar als het je portemonnaie raakt, dan doe je verstandiger het opzij te schuiven en het alleen Zondags en bij extra gelegenheden voor den dag te halen. Enfin, toen dat nog al naar genoegen los bleek te loopen, vonden er een paar: we moesten maar stemmen. 't Werd zoo laat anders.

Ik wou nog een laatste poging doen om hen te laten begrijpen, waar 't om ging. Niet, dat ik bang was voor de uitslag van de stemming. Die zou wel net geweest zijn als nu. Maar och, je zegt wel vaak, dat ik méér van de menschen vraag, dan ze kunnen geven. Misschien was dit vanavond weer zoo. 'k Heb nog eens de dingen uit elkaar gezet, zoo eenvoudig mogelijk. Toen, net toen ik klaar was, vroeg Süring: „mag ik nou ook nog es wat zeggen, dominee?” Natuurlijk gaf ik hem 't woord. Schoenmakers hebben nou eenmaal den naam, wat verwaand te zijn, als soort dan; nou, ik vond onze Süring dan erg verwaand. Want ik had zoo 't gevoel, dat hij zeggen wou: „ja, dominee, je meent het wel

goed, maar je moet de zaak heel anders aanpakken. Je grijpt weer veel te hoog, voor de menschen hier. Nou, en toen begon hij te vertellen over socialistische onderwijzers, die er tegenwoordig in de openbare school zijn, en over al de ellenden, die ons dorp zouden wachten, als er eens zoo eentje hier kwam. Je weet zelf: het socialisme, dat is voor de menschen hier *de* boeman. Ze weten niet eens, wat de socialisten willen; ze zijn te traag, om er ook maar een beetje studie van te maken, maar zeg je: socialist, dan noem je al, wat leelijk is, en gevaarlijk.

Zoo als vanzelf spreekt: hij had de menschen meteen gewonnen. Süring, die leest immers altijd de krant, ze zeggen wel van méér dan een, en op z'n schoenmakerskruk heeft hij tijd, om over de dingen na te denken. Hij kent de wereld, en, wat meer zegt, hij kent de menschen hier. Veel beter, dan de dominee, die toch maar een vreemde blijft. Een gestudeerd mensch, die vanzelf af en toe behoefte voelt, wat nieuwigheden in te voeren. Van zoo iemand weet je nooit, of 't wel echt noodig was. Maar als Süring het zegt....."

„Jaloersch op je gemeentelid-schoenmaker?“ spotte mevrouw.

Dominee Breuker deed even of hij boos kijken wilde; toen begon hij te lachen.

„Jaloersch? Ik hoop van niet. En, natuurlijk, ik ben wel blij, dat we nu een christelijke school krijgen, een, die zich zoo noemen mag en het wezen wil ook. Maar — ik wilde zoo graag, dat mijn luitjes de motieven zuiver hielden. Nu komt die school er, als gevolg van socialistenvrees, en niet uit gevoel van roeping.“

„Voor de kinderen blijft het in elk geval hetzelfde,“ meende mevrouw nuchter.

Toen vroeg ze: „en juffrouw Welters, wat moet je nu met haar? Zou zij mogen blijven?“

„Ik denk niet, dat zij zal willen. Ze is er een van de nieuwe generatie, en niet van de oude, zooals de meester. Zij komt ook nooit in de kerk, zooals je weet.“

Hij keerde zich ineens naar Josephine.

„U moet niet denken, dat ik de menschen voor alle dingen beoordeel naar hun kerkgaan, juffrouw Roselaer. Maar wanneer je, in het dorp als dit, waar het wél gaan behoort bij de goede toon en de goeie gewoonte, het niet doet, wel, dan laat je het uit onverschilligheid' of uit principe. Bij juffrouw Welter is het principe; ik weet dat, want ik heb af en toe met haar gepraat, al was het niet over dat wegblijven. En dat principe zet haar buiten de christelijke school, evengoed als het principe van een ander hem er heen drijft. Het zijn consequenties waaraan een

mensch van beginsel niet ontkomt. Het spreekt vanzelf, dat zij gaat solliciteeren.

Het leek, als wilde Josephine nog iets vragen. Inplaats daarvan zei ze enkel: „nu ga ik toch heusch.“

„Wij brengen u thuis,“ besliste mevrouw. „Het is al te vreemd voor een stadsmensch, die duijn is hier.“

Onderweg praatten ze over Josephine's vertrek; over haar gezondheid en memoreerden ze 't feit, dat het voor haar tante Roselaer toch vreemd zou wezen als ze vertrokken was.

„Ze meent wel, dat ze niemand noodig heeft, maar daarom is het nog niet zoo,“ oordeelde mevrouw.

Het waren woorden en zinnestjes, die je zegt, omdat je mekaar nog niet zoo goed kent, dat je evengoed durft te zwijgen.

Eenmaal alleen, vroeg Josephine zich af, of de avond haar gebracht had, wat ze ervan verwachtte.

Een ding in elk geval was haar duidelijk geworden: wanneer je veranderde, zooals mevrouw Breuker het noemde, dan was dat niet iets, wat je verborgen kon houden diep in jezelf, als een feit, dat anderen niet aanging. Op de een of andere manier moest het zich naar buiten openbaren, of het was niet goed. En juist voor deze consequentie van het beginsel, gelijk dominee Breuker het genoemd had, schrok ze terug. Want niets was haar zoo lief, als het verborgen bezit van haar diepste gevoelens en gedachten verdoken te houden voor vreemden.

Bijna wenschte ze, dat ze haar rustkuur ergens anders had mogen doorbrengen; dat dit vreemde zich niet was komen dringen in haar leven.

TWEEDE DEEL.

De stille groei.

X.

Gedoken in haar coupé-hoekje overdacht Josephine het afscheid van tante Roselaer.

Natuurlijk had ze niet willen weten, dat ze geroerd was, de oude. En zijzelf, Josephine, al evenmin, hoewel 't haar minder goed nog dan tante gelukt was, haar oogen droog te houden.

Maar tantes afscheidwoord: „Je belooft me, dat je terug komt, zoo gauw en zoo vaak je er behoefte aan hebt, hè Phine. En als je merkt, dat het je nog weer te zwaar wordt ginds, het werk, of het andere, solliciteer dan maar bij mij voor gezelschaps-juffrouw. Misschien heb ik er dan juist een noodig,“ was wel heel hartelijk geweest.

(Wordt vervolgd.)

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK—WIRTZ.

TOEN had ze haar gekust, en was ze meteen het huis ingegaan. Josephine dacht, dat ze nu wel weer, recht en stram, in haar stoel zou zitten breien aan een van de vele kinderkousjes, waarmee ze de arme zand-bewonertjes kleeedde.

„Alleen omdat ik me verveel, als ik niets te doen heb,” gelijk ze haar nichtje een van de allereerste dagen van haar rustkuur had trachten bij te brengen.

Op haar weg naar het station had Josephine aldoor gevoeld, als was het verkeerd, dat zij daar nu liep met Diene, gelijk toen ze kwam, en dat ze haar tante alleen liet met haar droeve kijk op het leven en haar uit bitterheid geboren zelfbedrog, dat haar verhinderde aan zichzelf te bekennen, hoe eenzaam ze zich voelde achter de stekelige staketsels, die ze met zooveel zorgvuldigheid rond eigen wezen had opgericht.

Neen, zij moest kunnen blijven, zij Josephine. Want zij beiden begrepen elkaar, en konden zich aan elkaar openbaren zonder vrees, dat de ander zou misverstaan of méér eischen, dan te geven mogelijk was.

En ook voor zichzelf had ze moeten blijven. Haar rustkuur had te lang, of te kort geduurd.

Terwijl naast haar een vreemde, waarvan ze niets naders wenschte te weten, zat te lezen, en in de andere hoek twee, die elkaar vandaag misschien voor 't eerst en voor 't laatst zagen, zóó over intieme dingen spraken, als deed het ruw-aanraken ervan geen schade, zat Josephine met gesloten oogen, en dacht aan God.

Of beter gezegd: ze riep God ter verantwoording.

Wanneer Hij haar daar gebracht had, in het stille dorp bij haar tante, enkel om de fundamenten, waarop haar levensbouw rustte, te ondergraven, waarom liet Hij dan toe, dat ze weg moest gaan, eer ze haar ziel een nieuwe woon had kunnen stichten? Geleek Hij dan de menschen, die wel kunnen afbreken, doch niet bouwen?

Bijna wenschte ze: ze zou langer ziek zijn gebleven. Toen, ineens, hervond ze haar vroeger bitter lachje om eigen dwaasheid. Te denken dat zij, Josephine, zou kunnen worden tot een gave natuur, tot zoo iemand, als dominee Breuker was, of z'n vrouw! Het leek te absurd. Nee, juist omdat er in haar geen bruikbaar materiaal school, liet God haar nu los, moest ze op eigen

verantwoording en risico verder ploeteren. Dat was de nuchtere waarheid; iets meer, of iets hoogers, mocht ze van zichzelf niet verwachten.

Want aan de mogelijkheid, dat de omstandigheden thuis zouden kunnen medewerken, om dit nieuwe, dat als een verborgen zaad verdoken lag in haar ziel, te doen ontspruiten en te doen groeien, daaraan wilde ze niet eens denken.

Aan het station in Amsterdam vond ze haar moeder en Line.

Liever had ze Line alleen gezien.

Ach, moeder had een verzetje nodig, en dit is weer een nieuwe emotie: een dochter, die lang weg en ziek is geweest, thuis te verwachten, overdacht ze.

Meteen had ze spijt van haar wantrouwen. Eigenlijk was het van haarzelf onnatuurlijk, dat ze niet blijder was met moeders tegemoetkoming. Als zijzelve zich eens wat méér gegeven had..... Misschien lag 'de fout wel minder bij moeder, dan bij haar.....

In de tram al werd ze vergast op een verhaal over de drukte, die Lines trouwen meebracht.

Natuurlijk, het was heerlijk, en ze gunde het Line graag, maar och, hoe zijn jonge menschen in die omstandigheden? Ze leven teveel in de zevende hemel, om zich met allerlei praktische zorgen druk te maken. Gelukkig maar, als moeder er dan nog is.....

„En graag winkelt en keurt en kiest,” vulde Josephine aan.

Mevrouw Roselaer keek even, of dit een sneer beduidde; 't kon echter ook als scherts bedoeld zijn, al was Josephine dan wel erg veranderd in die enkele maanden.

„Och ja, ik vind het geen vervelend corvée, hoor,” gaf ze toe. „Maar zie je, je wordt er toch moe van. En als Line straks weg is, krijg ik het in huis ook drukker natuurlijk. Niet, dat ik haar dit buitenkansje niet zou gunnen, maar, op mijn jaren.....”

„U ziet er anders niet naar uit, dat de drukte u kwaad doet,” hernam Josephine. Ze wist vanouds: haar moeder voelde zich nooit opgewekter, dan wanneer ze in de gelegenheid was, geld uit te geven. En al zou Line, eenvoudiger van aanleg dan moeder, wel af en toe beknibbelen, en geen dwaasheden toe laten, moeder in hoofdzaak laten bedisselen en beslissen, zou ze toch wel.

Opnieuw keek mevrouw even verrast naar de teruggekeerde. Dit hoorde bijna naar een complimentje over haar uiterlijk. En dat van Josephine, die nooit complimentjes gaf!

Ach, natuurlijk, wanneer je bij zoo'n saai oude tante, die nog gierig is op den koop toe, vandaan komt, waardeer je je eigen huis zooveel te meer. Misschien was het ten slotte toch nog wel ergens goed voor geweest, dat Josephine zich overspannen had. En nu ze de eerste van de maand meteen haar oude betrekking weer kon gaan waarnemen, hadden ze er geen schade van gehad.

Gelukkig voor haar vond ze geen gelegenheid, haar gedachten in woorden te zeggen. Josephines voornemen: te trachten, zoo vriendelijk mogelijk te zijn bij dit opnieuw thuishkomen, was wellicht hiertegen niet bestand geweest. Nu al ergerde het haar, dat moeder het ineens weer druk had over zichzelf en over eigen besognes, en nog niet eens tijd had gevonden te vragen, hoe 't haar ging, laat staan om te informeren naar tante Roselaer.

Dit laatste deed wel dadelijk haar vader, dien ze thuis vonden.

„Wel, Phine, en hoe heb je 't gehad bij mijn zuster ginds? Je erg verveeld? Vroolijker is ze er zeker niet op geworden, wel? Ach, je moet maar denken: zoo is nou eenmaal haar karakter. De eene mensch neemt het leven zus op, de ander zoo. Kan je weinig aan doen, al ben ik voor mij blij, dat ik de dingen niet zoo zwaar til, als Thilde dat doet. Hoe zag ze er uit anders? Nog kras? Me dunkt, jij bent er ook wel een ietsje op vooruit gegaan. Gezonde lucht ginds, hé?”

Wellicht klonk het een weinig gewild-joviaal, dit welkom, maar het deed Josephine toch goed. Een plots meelij met haar vader overviel haar. Nu ze hem in zoolang niet gezien had, merkte ze te duidelijker, hoe vervallen hij er bij zat, de oogeblikken dat hij niet, als daarnet, zich opwond tot gemaakte luidruchtigheid. Ach, hij zou een goedgehartig vader geweest zijn, wiens lust het was vrouw en kinderen te bederven met dure dingen, als het hem maar wat meegeloopen was in de wereld. Inplaats hiervan brokkelde haast alles hem bij de handen af. Nu ja, wellicht was het zijn eigen fout, maar zielig bleef het. En wanneer hij nu maar een vrouw had getroffen, die hem het ijdele van dit jagen naar steeds meer had doen inzien! Misschien had hij zich dan gematigd, en juist in die matiging het geheim van slagen gevonden! Inplaats hiervan zwiepte mevrouw, door de hoge eischen, die ze aan 't leven stelde, hem telkens op tot roekelooser wagen, met enkel deze uitslag, dat beider wenschen steeds minder op vervulling vermochten

te rekenen, wat bij beiden verbittering en verrijding tengevolge had.

Iets hiervan doorzag Josephine in deze eerste oogeblikken, dat ze thuis was, en dus antwoordde ze tamelijk uitvoerig op de vragen, die haar vader stelde, al was het haar, bij het spreken over de menschen ginds, telkens, als raakte ze aan te teere dingen, wijl de werkelijke waardeering voor 't geen ze ondervonden had ontbrak.

Over zichzelf zei ze weinig; alleen, dat ze zich beter voelde, en 't werk wel weer aandurfde.

„Ik had je anders wel wat florisanter verwacht, na al die maanden,” meende haar moeder.

Josephine vond: „Och, voor dik-worden heb ik geen aanleg,” en negeerde verder de heenvijzing naar haar weinig voordeel uiterlijk, die ze nu nog, even scherp als vroeger, in haar moeders woorden meende te hooren.

„Nou, dik juist,” zei mevrouw schouderophalend. „Dat zou ik eigenlijk niet willen, als ik je was, nu ze 't in alle modebladen druk hebben over de slanke lijn. En natuurlijk, als jij je goed voelt, is 't voldoende. Ga je weer studeeren?”

Ook die vraag voelde Josephine als een ruw aanraken van een nog niet gesloten wond. Niet zoozeer, wijl ze meende: ze zou nooit weer voor de studie geschikt zijn. Doch omdat ze wist: ze zou er niet weer de vroegere bevrediging in vinden, noch ervan verwachten.

Ze bedwong zich echter opnieuw, en zei enkel: „ik zal eerst eens probeeren, hoe het eigenlijke werk op school me bevalt, vindt u ook niet? En dan kunnen we verder zien.”

Hiertegen viel niets in te brengen; het klonk zelfs zeer verstandig; en mevrouw, al wilde ze niet meteen loslaten haar illussie: een dochter te bezitten, met wier geleerdheid ze pronken kon, nu het onmogelijk was dit te doen met haar uiterlijk, zweeg er wijzelijk op.

Een hevig gebel, dat Line deed opstaan met de aankondiging: „daar is zeker Tilly; 't is tenminste precies haar tijd en haar manier van schellen,” deed trouwens 't gesprek vanzelf een oogeblik staken.

Josephine vond, toen haar jongste zusje binnenkwam: die was in deze maanden meer veranderd, dan zijzelve.

Ze liet zich dan ook ontvallen: „kind, wat ben jij groot geworden!”

„Kind,” mispreees Tilly, zich even bukkend om haar vluchtig te kussen. „En hoe gaat het jou? Uitgerust? Was 't leuk bij tante? Zou ik er ook een keer heen mogen? Ik heef toch naar haar en 't is zoo saai, als je met vacantie nooit kan zeggen: „ik ga uit de stad.”

Josephine stelde het zich voor: dit lange kind, met haar ietwat brutale jongenskop, haar uitgesneden jurk en korte mouwen (veel te koud; 't lijkt wel niks meer dan een onderjurk, veroordeelde ze bij zichzelf) en haar lange vleeschkleurige kousebeenen bij tante Thilda op het stille dorp. Tante zou zich dood-ergeren, wanneer ze er althans niet te taai voor was; Tilly zich dood-vervelen, en, misschien, het dorp te hoop loopen. In ieder geval: er weken nadien nog over praten.

Ze glimlachte even bij 't idee, terwijl ze zei: „ik vrees, dat het je er niet erg bevallen zou, Tilletje.”

„Wat doe je kinderachtig,” pruilde de ander. „Net, of ik jaren en jaren jonger ben”.....

„Ben je ook,” constateerde Josephine.

„Nou ja, maar hoe je me niet zóó te laten voelen. Ik ben toch geen schoolmeisje meer...”

„Niet? En ik dacht.....” begon Josephine verrast.

„O, schreef ik je dat niet?” vroeg haar moeder, lichtelijk verlegen. „Och ja, de laatste tijd was er zooveel nieuws hé, met die onverwachte vooruitzichten van Line, dat je aan de rest niet dacht. Ik ben trouwens niet zoo'n briefschrijfster, weet je ook wel. Ik houd meer van praten. En 't kwam nog onverwacht, met Tilly dan. We meenden eerst werkelijk, haar nog een jaar op school te laten. Maar ze wou toch naar een atelier, later, en nu kwam er zoo'n mooie plaats, waar ze een goeie kans had, omdat ze er alleen heel nette meisjes willen hebben, zoo'n beetje boven 't gros uit, begrijp je, en omdat ze er zelf ook zooveel zin in had, hebben we het toen maar gedaan.....”

„En volgend jaar had je je M.U.L.O.-diploma kunnen halen,” betreurde Josephine deze beslissing.

Tilly haalde lichtelijk de hoekige schouders op.

„Kunnen halen! Je kan net zoo goed zeggen: kunnen zakken! Wat weet je daarvan, met een examen. En dan nog weer een jaar naar school, zeker? Merci!

Dit werk is oneindig leuker. En zoo gezellig, onder al die meisjes. Je hoort er nog eens wat, als mevrouw met de klanten bezig is. Je zal er zelf gauw genoeg mee in je schik zijn, als ik een beetje meer handigheid nog gekregen heb. Mevrouw vindt: ik heb erg veel aanleg voor garneren en voor borduren. Nou, en dan knap ik jou spulletjes eens netjes op. Je koopt dan een doodgewoon japonnetje, en ik maak er wat chique's van. Dat leer je bij ons. Je zal eens zien, wat een dame moeder wordt. Moeder ziet er toch nog zoo goed uit, vin-je niet? En dan met een apart toiletje. En als belooning neem je

me dan mee uit, hè moeke, naar de bioscoop, of naar een dancing. Je zal ervan versteld staan, zoo'n eenige tijd we dan krijgen. Phinie mag ook mee, als ze er zin in heeft en ons vrij houdt. Want veel verdienen doe ik vooreerst nog niet, en mevrouw wil, dat we er netjes uitzien. Reclame voor de zaak, begrijp je, als we soms moeten helpen met passen, of met wat aanreiken.”

Mevrouw Roselaer lachte gevleid.

„Hoe vin je haar? Zoo'n nest hè, om zich een oordeel aan te matigen over haar moeder! En te beschikken over onze beurzen, voor haar plezier.”

„Nee, louter als tegenprestatie,” lachte Tilly. En dadelijk daarop: „gaan we haast eten? Ik heb reuzenhonger.”

Terwijl ze bijschoven, dacht Phinie: dat was wel het allerlaatste, wat zij, als ze 't voor 't kiezen had gehad, voor Tilly zou hebben uitgezocht. En voor haar moeder deugde het ook niet. Maar wat hielp het, er iets van te zeggen?

Pas terwijl ze aten bedacht ze: „komen de jongens niet?”

„Ik had gemeend: ze zouden er wel zijn, nu jij thuis kwam. Maar och, van mannen moet je nooit teveel verwachten in dit opzicht, hè?”

(Josephine dacht: vader was anders de eenige geweest, die uit belangstelling naar tante vroeg.)

„Henk blijft vaak overwerken op kantoor,” vervolgde haar moeder. „Hij heeft kans, procuratiehouder te worden. Natuurlijk zet hij nu zijn beste beentje voor. Meest eet hij even wat in de buurt van 't kantoor. En 's avonds gaat hij dan nog een poosje uit met Gie.”

„Is dat dan nog aan?” vroeg Josephine verrast.

„O ja. Vaster dan ooit,” lachte haar moeder. Meende je van niet? Als hij die betrekking krijgt, gaaf het engagement er door. Och, eerder mag het niet van Gie d'r ouders. Die meenen toch al, dat ze eigenlijk beneden d'r stand trouwt. Alsof er niet veel geluk bij is, dat het haar vader altijd maar voor de wind ging, en ons tegenliep. En alsof zichzelf van zoo hooge kom-af zijn. Moet je hooren, wat Gie d'r grootvader er voor één was. Enfin, d'r vader ziet toch wel zooveel, dan Henk z'n toekomst wel maken zal. En dus laat hij het toe, dat ze samen gaan, al komt Henk er nog niet over huis. En Gie komt niet hier, of haast nooit tenminste. Voelt er zich te voornaam voor, weet je. Draagt crêpe-de-chine japonnetjes, als Linie het met een katoenen mouselientje moet doen. Prettig is 't niet, maar Henk wil haar nou eenmaal, en 't geluk van je kinderen sta je niet graag in den weg, wat jij?”

„Och moeder, wat geeft het. Als ze eenmaal publiek verloofd zijn, wordt het misschien van-

zelf wel anders. Nu is 't voor Gie ook een rare verhouding, hè, bij haar thuis niet samen, en hier wel," suste Line, die zat te bedenken, hoe haar ouders tegenover Theo niet anders hadden gedaan, dan nu Gie's ouders tegenover Henk.

"En ze heeft toch beloofd, met het trouwen te zullen komen," zei ze nog.

"Ja, dat wel," gaf haar moeder gestreeld toe. En tegen Josephine: „ja, zie je, we weten nog niet precies, wát we doen zullen, dien dag. Maar 't zal wel op een dineetje uitloopen. Niet hier aan huis, natuurlijk. Je hebt er hier de gelegenheid niet voor, en de hulp, en — 't is zoo burgerlijk ook, hè. Maar ergens, waar 't netjes is en niet te duur. Wim zoekt al naar zooiets voor ons; hij heeft nogal veel kennissen....."

"Ja, 't wordt me mooi duur, dat zoeken," viel opeens mijnheer uit. „'t Was beter, dat hij z'n avonden besteedde met studeeren. Zonder diploma's schop je 't niet ver, tegenwoordig. En wat verdient hij nou nog, op dat armzalig kantoortje, waar hij is?"

"Och," vergoelijkte mevrouw, „hij is nog zoo jong, hè? Pas twintig. „En 't zijn allemaal nette kennissen, die hij heeft. Je hoeft van Wim niet te denken, dat hij zich met lui van minder komaf zal inlaten. En relaties in de goeie kringen te hebben, dat beteekent toch ook altijd wat. Als hij wat ouder is, en misschien ook over een meisje gaat denken, zal hij zich vanzelf wel wat aanpakken, wat de studie betreft."

„Een meisje? Moest er nog bijkomen. Die mocht ik dan zeker ook nog onderhouden," schamperde mijnheer.

Line, als altijd bang voor herrie, vroeg: „zal ik maar afnemen. De krant zal er ook wel zijn."

„Hé, is 't al zoo laat? Tilly, haal jij 't blad eens gauw voor me, als een best kind."

Tilly trok een gezicht, maar ging toch.

Een oogenblik later was mijnheer Roselaar weg uit z'n omgeving. Z'n vingers gleden langs de koersen-lijsten; grepen naar het stompje potlood in z'n vestjeszak, noteerden snel en nerveus cijfers in een versleten zakboekje, en dan zat hij minuten-lang stil voor zich te turen, om even later opnieuw koortsachtig-haastig aan 't cijferen en berekenen te gaan.

Tilly gooide zichzelf met een boek uit een leesbibliotheek op de divan, waar ze in nonchalante en niet zeer welvoegelijke houding bleef liggen.

Mevrouw probeerde een gesprek gaande te houden met Josephine over tante Roselaar en haar verblijf daarginds, maar omdat ze nooit over haar bloedverwante kon praten, zonder stekelige opmerkingen te maken, en ze, benevens een vage notie, dat dit op 't oogenblik niet in

Josephine's smaak viel, haar eigen redenen had, om dat nu niet te doen, lukte het onderhoud niet erg. Dus vroeg ze al gauw: „wil je de stalen eens zien, en de modellen, die we nog in huis hebben voor Lines uitzet? Natuurlijk is 't niet alles. Met een groot deel zijn we al klaar, gelukkig. 't Komt zoo ineens, hè?"

„Zou Line niet liever zelf.....?" vroeg Josephine. „Ze is toch zoo klaar met omwasschen." Mevrouw lachte.

„Wil je wel gelooven: voor al dit praktische interesseer ik me eigenlijk meer dan zij. 't Is haar zoo gauw goed. Als ze maar getrouwd raakt, dat is haar de hoofdzaak."

„Is het ook," vond Josephine, wel begrijpend, dat Lines oogenschijnlijke onverschilligheid niet voortkwam uit gebrek aan belangstelling in huise-lijke besognes, maar uit het weten: moeder wil toch graag haar eigen zin doen. Als ik haar nu de vrije hand laat, waar 't niet teveel hindert, kan ik te beter mijn eigen zin doordrijven, als ik dat nodig vind. Line was nu eenmaal bang voor moeite en oneenigheid.

Toch kwam ze er later wel bij zitten en overwoog mee, al behield mevrouw het grootste aandeel in 't gesprek.

Om tien uur gaf ze echter al duidelijk blijken van verveling, een kwartier later geeuwde ze onverhopen.

„Ik ben ook moe. We moesten maar naar bed gaan," vond Josephine, sterk voelend het onvoldane van dezen avond. Nu hadden ze bij elkaar gezeten, maar innerlijk waren ze als vreemden.

„Of moeten we wachten, tot de jongens komen?" vroeg ze.

„O nee, die hebben een sleutel. Allebei."

Mijnheer Roselaar, die 't laatste uur had zitten schrijven, stond ineens op.

„Ga jullie naar bed?" vroeg hij, als werd hij nu ineens weer hun aanwezigheid gewaar. „Ik moet nog even naar de bus. Misschien loop ik ook nog een eindje om, daar slaapt het beter op. Wacht maar niet op me."

Josephine, in een plotse behoefte hem goed te doen, hielp hem in z'n jas. Terwijl ze hem de trap zag afgaan, kreeg ze een gevoel, als zou dit alles moeten leiden tot een catastrofe. Vaders speculeeren (want daarom zat hij zoolang en zoo intens verdiept in de krant) moeders zin voor de geneuchten van 't ijdele leven, nu ook Tilly's hang daarnaar. En Wims uitgaan met nette vrienden! Misschien was Henk de eenige, aan wien ze iets van steun kon hebben. Want Line, hoe goed ze was, kon niet een ander schragen. En bovendien: ze ging weg, eigenlijk voor een groot deel weg uit hun leven. Henk wellicht ook.....

(Wordt vervolgd).

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK—WIRTZ.

„TILLY, je moest lang in bed liggen,” zei ze, „bij 't weer binnenkomen de onnatuurlijk glinsterende oogen en de verhitte wangen van haar zusje bemerkend.

„Als je terug ben gekomen, om over me heen te zitten, zeg het dan maar. Ik ben anders oud en wijs genoeg om voor mezelf te zorgen,” smaalde deze.

Josephine nam zich voor: ze zou eens acht erop geven, wat dit kind las.

Meteen bedacht ze moedeloos: wat gaf het, of ze zich druk maakte, als vader en moeder niet meewerkten?

Na een vluchtig nacht-zeggen ging ze naar boven. Gelukkig hadden ze haar 't kleine kamertje alleen gegeven, en deelde Tilly de grootere met Line, zoolang die nog thuis was. „Je ben het nu eenmaal gewoon, alleen te zijn, en misschien slaap je nog niet al te best”, had moeder gezegd.

Ze bleef althans deze eerste avond lang wakker, tobbed over allerlei.

De gedachte, die telkens weer boven dreef, was deze: kon bij dit alles bidden helpen? Of moest ze al tevreden zijn, met voor zichzelf te blijven zoeken, gelijk ze tot dusver gedaan had?

HOOFDSTUK XII.

Zaterdagavond verraste Josephine haar familie met de mededeeling: „ik wou morgen-ochtend naar de kerk. Maar 't is niet noodig, dat iemand vroeg voor me opstaat. (Ze kende de gewoonte thuis om Zondags uit te slapen van het Zaterdagavond-winkelen). Zelf kan ik wel thee zetten, en een boterham snijden.”

Ze zei dit alles zoo gewoon-mogelijk, om, als het kon, verder commentaar te voorkomen. In de sfeer thuis voelde ze iets verstikkends, dat haar steeds verder neerhaalde. Ze moest wat hebben, om zich aan vast te klemmen. Haar heimwee ging uit naar het stille dorp; naar het rustigmakend zitten met tante Roselaer, en naar een preek van dominee Breuker, wiens persoonlijkheid en woorden elkaar dekten.

Juist omdat ze vreesde: van een vreemde zou dit alles haar anders klinken; zou ze er verder van weg blijven; had ze gearzeld, of ze wel gaan zou. Tot het verlangen naar wat uitging boven

het menschenwoord, dat enkel zijn kon de boodschap van het eigenlijk-onzegbare, haar te machtig werd.

Wanneer nu maar niet de anderen begonnen te plukken en te onderzoeken aan dit zoo intieme! Natuurlijk konden ze het niet laten. Josephine naar de kerk! Het was te vreemd.

En even natuurlijk brachten ze het in verband met haar ziek-zijn, en met tante Roselaer.

„Naar de kerk! M'n goeie tijd, ging je bij tante ook? Ik heb nooit geweten, dat die fijn was. En ik moet zeggen: gemerkt heb ik het ook nooit aan haar!”

Dit laatste was een hatelijkheid van haar moeder, die Josephine moeilijker kon slikken dan haar voorafgaande verwondering.

„Een keer of wat ben ik er daar geweest, ja,” stemde ze toe. „Maar niet, omdat tante me dwong. Ze is niet iemand, om zich bij een ander in te dringen. Ik had er behoefte aan, dat is alles, en daarom ga ik ook morgen...”

„Behoeftel!”

Josephine hoorde het oordeel: „hoe bespottelijk!” in deze uitroep.

Heftig zei ze: „Ja, behoefte! Is dat zoo gek? U hebt behoefte, om naar de bioscoop te gaan, af en toe, en Tilly heeft behoefte, om zich in een dancing te vermaken, en Wim zoekt het in café's. Ik zou zeggen: dat is alles kostbaarder en misschien niet eens zoo erg onschuldig. En u zegt er niks van. Maar nu ik praat van de kerk, nu maakt u aanmerkingen.”

„O, je mag natuurlijk gerust gaan om mij. Alleen: ik kan niet helpen, dat ik het vreemd vind. We hebben nooit aan kerkgaan gedaan...”

„Maar wij thuis, wel. Daarom zal Mathilda 't vol gehouden hebben. Ik zei je al vaker: ze is niet zoo gevoelloos als jij denkt. Ze wil het alleen niet weten, wanneer ze zich ergens aan hecht. En als Phine zin heeft, om naar een kerk te gaan, inplaats van naar een bioscoop of een dancing, laat ze dan en zeg d'r niks vn. Vrijheid blijheid. Dat is mijn leus. Ieder z'n zin, en geen aanmerkingen op mekaar.”

Mijnheer Roselaer, die schijnbaar had zitten dutten in z'n stoel, in afwachting van zijn vurig-verbeide krant, gaf op die manier zijn meening te kennen, wat z'n vrouw pruilend deed opmerken: „Als je nou niet eens meer mag zeggen, dat je ergens paf van staat....! Maar mij best

hoor. Josephine kan gerust d'r gang gaan. Dat zou ze trouwens wel doen ook, al vond ik het niet goed."

Daar bleef het bij.

Alleen bepeinsde Josephine: zouden ze van mij ook zeggen: we merkten daar nooit veel van, van haar vroomheid? Ze vreesde heimelijk van wel. Haar heftigheid daarnet was althans niet erg geschikt geweest, om de anderen te winnen. Ach, hoe kon je ook winnen, als je zelf nog niet bezat? Alleen maar verlangde, je wist zelf niet precies wat en waarnaar....

Tot haar verrassing vond ze 's morgens bij 't opstaan, de thee gezet en Line in de huiskamer.

"Maar dat was immers niet noodig geweest. Ik had me best zelf kunnen redden," weerde ze af, meest uit oude gewoonte zich-zelf genoeg te willen zijn. Want nu waardeerde ze Line's vriendelijkheid wel weer.

"Mag ik dan niet méér voor je doen, dan het strikt noodige? En we zijn maar zoo'n poosje meer samen thuis!" vond die, naar 't leek een ietsje teleurgesteld.

Ongewoon spontaan gaf Josephine haar een kus.

"Dat was nog eens weer de Phine van vroeger, die er niet zoo makkelijk onder wil. Maar erg bewonderen doe ik haar niet, hoor. En jouw hartelijkheid waardeer ik best, al lijkt het soms anders," zei ze schertsend, maar met een diepe ondertoon van ernst.

"Toon het dan, door rustig je thee te genieten. Ik verlet niets, met heen en weer te loopen. Zoo lang slapen kan ik toch nooit, en met je mee gaan, och, eerlijk gezegd, ik weet niet, wat ik daaraan zou hebben. Jij zou het misschien ook niet eens prettig vinden, als je wist: ik deed het enkel om jou...."

Josephine voelde: er was een vraag verborgen in die schijnbaar weinig-zeggende woorden. Een voorzichtig tasten, naar wat er in haar omgving, of omgegaan was, dat ze in sommige dingen zoo anders deed dan vroeger.

Van Line kon ze dit hebben; van haar, omdat er belangstelling, misschien liefde, school in dit verlangen om te begrijpen, deed het aanraken van dit intieme leven geen pijn.

Toch zei ze eerst enkel: „nee, om die reden moet je niet gaan....” en liet het daarbij.

Het was zoo moeilijk uit te zeggen in woorden. Er was ook nog zooveel vaags; zooveel, wat ze zelf niet begreep.

Das toen Line, zonder verdere vragen, voortging met de ontbijttafel te dekken, begreep ze: dit was een afweren van de vertrouwelikheden, die Line zocht. Als ze zoo doorging, zou ze opnieuw zichzelf besluiten in de enge cirkel, die ze in vroeger tijd om eigen wezen getrokken had, en

waarvan de begrensdheid begonnen was haar te benauwen.

„Toe, kom nou even rustig zitten. Je zegt zelf: er is niets, dat je haast,” noodde ze.

Toen Line, blij al met die geringe toenadering (ze had zulk een sterke behoefte aan liefde, en ze was zoo weinig gewoon) deed, wat ze vroeg, zweeg ze eerst nog, terwijl ze nerveus een stukje brood tusschen haar vingers verkrumelde.

„Natuurlijk vinden jullie het vreemd, dit kerkgaan van mij,” begon ze dan, eerst nog wat geforceerd. „Het is ook zoo moeilijk uit te drukken, wat me drijft. 't Is begonnen bij tante Roselaer; eigenlijk door haar. Nee, niet omdat ze me bepreekte (ze merkte Line's verwondering), maar door wat ze was. Ik hou van tante, heel veel, maar dat neemt niet weg, ik zie heel goed: haar leven is eigenlijk verdord. Ze weet dat zelf. Ze zag, dat ik op weg was, te worden als zij. Doordat ik enkel mijzelf zag, m'n eigen belangen, m'n eigen verdriet. Ze heeft geprobeerd, me te genezen. Het doet er niet toe, hoe. Toen kwamen er anderen in mijn leven: de vrouw van den dominee, later hijzelf. Ze preekten ook niet, maar ik voelde: ze leven uit een ander beginsel. Ze zien het leven anders, dan ik. Ze bezitten iets, wat ik niet heb, en daardoor verbitteren ze niet, al waren ook voor hen veel dingen moeilijk. Ik ben gaan begrijpen: dit eene, of beter: die Eéne, was: God. Duidelijker kan ik het niet zeggen. Nu zoek ik Hem. Of: ik zoek dat, wat Hij geeft. Precies weet ik het zelf niet. Daarom had ik graag nog willen blijven, ginds, dat zij mij konden helpen. Hier in huis, ach, misschien zie jij 't nu niet zoo, omdat je er niet een poosje uit ben geweest, en omdat je zelf gelukkig ben, maar hier beklemmt alles me zoo. Ze loopen allen achter 't leven aan, om er zooveel mogelijk van te halen, ieder op zijn manier, en ze blijven arm. Ik wil boven dat alles uit. Ik wil weten, waarvoor ik leef. En ik voel het: het is de godsdienst, die een antwoord heeft. Dat zoek ik. Daarom ga ik naar de kerk, al begreep ik best, dat jullie 't gek zouden vinden, en al vond ik het moeilijk, erover te praten.”

„Ik ben zoo blij, dat je het toch deed. En ik tenminste zal er nooit mee spotten. Als ik weet, dat het je gelukkig maakt...” zei Line warm.

Innerlijk dacht ze: het is, omdat het geluk Josephine voorbij is gegaan, tot nu toe, dat ze het in de vroomheid zoekt. Ze heeft gelijk: de manier van leven van de anderen, die is laag bij de grond. Maar als de liefde in je leven komt, liefde als tusschen Theo en mij, dan wordt alles anders.

En omdat ze zoo dacht, gevoelde ze geen behoefte, met Josephine samen te zoeken.

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK—WIRTZ.

DAT ze goed zag, ervoer ze, toen Gré beleed: „o, je weet niet, hoe interessant ik het vind, dat ik nu echt een gestudeerde vrouw tot schoonzuster krijg. 't Lijkt me zoo eenig, zie je, zelf je brood te verdienen, precies of je een man ben. Eigenlijk moest je op kamers wonen, zoo heel alleen. Onafhankelijk. Dan zat ik telkens bij je, daar kan je zeker van zijn. Als je dan je vrienden ontving, zou ik, echt als een huismusch, jullie verzorgen, en naar je gesprekken luisteren. Want ik heb nooit echt gestudeerd, zie je. Enkel maar op een meisjes H. B. S. geweest. 'k Wou wel graag anders; 't leek me altijd eenig, echt meisjes-student te wezen. Maar ja, thuis waren ze er tegen; ze vonden: ik was maar alleen, het diende nergens toe. En — (ze lachte even) zoo heel schitterend waren mijn rapporten nou ook juist niet. Jij gaat door voor een middelbare akte, hé? Moet je dan ook naar de academie?”

„Och,” schoof Josephine dit onderwerp terug, „op 't oogenblik staat nog zoo weinig vast. Je weet: ik ben ziek geweest. Overspannen. 'k Moet nu eerst probeeren, of ik het opnieuw uithoud. Voor 't oogenblik doe ik niets dan mijn schoolwerk, maar ja, als 't blijkt, dat ik beter ben.....”

Ze begreep: Henk had een ietsje opgesneden tegenover Gré over haar studie; 't deed hem deugd dat hij zich althans over één zuster niet hoefde te schamen. (Hoewel hij met Line ook best voor den dag kan komen, meende ze bij zichzelf). Nu wilde ze niet meteen alle gesprek over haarzelf en haar werk afsnijden, hoewel de manier, waarop Gré het beschouwde, haar tegelijk vermaakte en ergerde.

„Waar staat je school?” vroeg deze nu. En, na Josephines antwoord: „o nee, die buurt ken ik niet.”

„Nee, dat begrijp ik,” zei de ander laconiek. Ze zag dit elegante wezentje, dat waarschijnlijk weinig begrip had van wat het leven voor sommigen beteekende, al gaan door de gore straatjes van dat stadsdeel.

„Kinderen op die leeftijd zijn zoo leuk, vin je niet?” babbelde Gré verder. „Jij heb zeker de kleinsten? De tweede klas? O! Ik zou liever de allerkleinsten hebben, zie je. M'n nichtje heeft twee van die schattige jongens. De oudste gaat pas school. Zoo'n parmantje, als je hem ziet stappen, in z'n jekkertje en met z'n witte ijsmuts.

Als 't koud is, heeft hij nog een witte sjaal om en witte wantjes aan. Maar soms denk ik, dat ik de kleinste toch nog schattiger vind. Zoo soepel, in z'n gebreide pakjes. Je weet wel: met zoo'n slobkousenbroek. Ik ben een keer begonnen, zoo'n pakje voor hem te breien. Maar ma heeft het afgemaakt. Ma is nog ouderwetsch-degelyk. Niet hinderlijk, hoor. Ze vind het best, dat ik geniet. Ach, je zit gauw genoeg in de nesten, wat jij?”

Henk en Josephine lachten beiden. Henk vond: „Zal met jou nog wel schikken, Gretaken. Zoo-lang ik er ben.”

Waarop zij lief terug zei: „och, natuurlijk, ik zei dat eigenlijk maar zoo. Jij bent een goeierd, dat weet ik best.”

En weer tegen Josephine: „heb jij ook zulke schattekinderen in je klas?”

Josephine zag ineens voor zich de smalle, bleeke snoetjes; de verstelde en gestopte, (indien nog maar heele) en lang niet altijd frissche kleeren van haar klasse.

„Mijn kindertjes zouden al blij zijn met wat jou neefjes afleggen,” zei ze wrang.

„Och, zijn ze zoo arm? Toe, vertel me wat van ze. Misschien kan ik je wel eens aan een jasje of een pull-over, die niet al te best meer zijn, helpen. Of anders een japonnetje van mijzelf, dat ik niet meer draag. Als zoo'n moeder dat vermaakt.....”

Er klonk zoo'n echt medelijden in haar stem, dat Josephine ineens méér sympathie voor haar gevoelde, dan ze nog gedaan had sinds ze haar zag.

't Is niet goed, dat ze sommige menschen groot brengen als in een broeikasje, vooral ver van al wat verdrietig en ellendig is af, peinsde ze. Zóó moeten ze wel egoïst worden.

En met die gedachte vertelde ze van sommige van haar leerlingen, in sobere woorden, wijl haar kracht niet lag in uitbundigheid.

Voor Gré openden zich werelden van niet vermoed leed.

„Hè, je moest me eens meenemen. Toe, kan ik je niet eens afhalen? Mag ik dan je kindertjes tracteeren? Die stakkers; te denken, dat ze zóó weinig hebben.”

Josephine had de wenk van Henk niet nodig, om zich tegenover dat voorstel wat gereserveerd te toonen.

„Ik weet niet, of ik je dat wel aanraden mag.

De menschen in die buurt zijn niet altijd vriendelijk voor vreemden, vooral niet, als die goed gekleed zijn. En — we hebben een groote school. Als alle onderwijzers en onderwijzeressen zoo af en toe eens visite kregen, kon het hoofd het wel eens wat te druk gaan vinden. Maar als je eens wat kleeren heb, voor de allerarmsten....”

Ze wist: ook dit was een hachelijk ondernemen. 't Zou moeilijk zijn, uit te vinden, wie werkelijk iets noodig had, en wie met z'n armoede te koop liep om meelij op te wekken. En de jalousie als de een iets kreeg en de ander niet. Enfin, dat moest ze dan maar riskeeren. Ze kon 't niet over zich verkrijgen Gré, die 't goed scheen te meenen, geheel af te stooten. Als ze eens wat stuurde (misschien vergat ze 't even grif als ze 't nu beloofde, wanneer andere dingen haar in beslag namen) kon ze 't altijd bewaren tot Sinterklaas. Dan toonde de mildheid der menschen zich in een uitdeeling op de armensholen, en kon ze 't hare bijdragen....

Henk vaderde: „en nou niet langer piekeren, meisje. Je mag onze avond niet met narigheid bederven.”

Gré protesteerde even: „je mag me niet verbieden, een beetje goed te doen. Ik ben zoo blij, dat Josephine me helpen wil. Thuis is 't altijd: o, daar zorgen wij wel voor. En je wil toch ook wel eens iets uit jezelf doen,” — doch dadelijk daarna vergat ze de achterbuurtellende, en vertelde ze over plannen, die ze nu al maakte voor als ze officieel verloofd zouden zijn. Lang zou 't wel niet meer duren nu.....

„Henk is soms bang, dat ik me niet zal kunnen bekrimpen,” vertrouwde ze Josephine toe. „Maar natuurlijk kan ik dat wel, als 't voor hem is. Eigenlijk houd ik niet zooveel van al die partijen, en van zooveel menschen zien. O ja, 't is wel gezellig, maar zoo'n enkele avond in de week is me al voldoende. En dan, verder knusjes thuis, of een keer naar een goed concert, of een enkele kennis ontvangen. Van pa vraag ik voor huwelijkscadeau een radio-installatie, dat heb ik hem nu alvast verteld, dan kan hij er op rekenen. Als je radio aan huis heb, kan je altijd genieten, ook als 't uitgaan je te duur wordt. Is dat nou niet practisch bedacht?”

Ze zag naar Henk, om een prijzend woordje, dat hij haar gul gaf.

Maar Josephine vroeg zich af, of hij, ondanks al zijn energie, juist door z'n groot-willen-doen toch niet op 't eind denzelfden weg zou gaan als hun vader.

Een beetje vermoeid, mee omdat ze zich meer had laten gaan in haar gesprekken dan ze gewoon was, leunde ze achterover in haar stoel.

Zoo bestudeerde ze die twee, die haar houding

hielden voor een stille toestemming, haar bijzijn voor enkele oogenblikken te vergeten.

Gré, in haar vleierende liefde, leek haar een groot kind, een verwend kind wel, maar toch innerlijk nog zoo goed, dat ze gemakkelijk te leiden viel door wie vat op haar had. En Henk had dit: ondanks haar schitterende maatschappelijke positie nam hij geen oogenblik de houding aan, als was haar liefde jegens hem een gunst. Josephine kon niet nalaten te denken, hij weet, wat hij waard is, en toont dat te weten. Misschien heeft juist dat haar aangetrokken tot hem.

Toen ze opstonden, beloofde Gré nog eens: „ik zal aan je kindertjes denken, hoor.”

Enmaal alleen, hervond ze voor een oogenblik haar meelijdend lachje om zichzelf. Zij, Josephine, die goede gevoelens van meelijden trachtte te wekken in 't hart van een ander....

Doch zelfs met dit lachje vermocht ze niet meer te triumfeeren over het nieuwe, dat in haar aan 't groeien was.

HOOFDSTUK XIV.

Josephine hoopte al: Gré had haar belofte, aan de arme schoolkinderen te denken, vergeten, toen Henk op een avond, bij zijn thuiskomen, een pakje voor haar neerlei.

„Van Gré. Je weet wel wat,” zei hij.

Ze overlegde meteen: ik laat het dicht. Hiermee hebben de anderen niet te maken. Ze zouden me uitlachen.

Maar Til, nieuwsgierig als altijd, kon niet laten er zich mee te bemoeien.

„Gunst, krijg jij cadeautjes van Gré? En kijk je niet eens, wat? Ik zou méér belangstelling toonen, in jouw plaats.”

„Och, 't is niet eens voor mij, 't is voor m'n kinderen op school. Of voor één er van. Op de Sinterklaas-uitdeeling,” verweerde Josephine zich.

„Bedel jij dáár voor? Interessant, zeg. Doen al de onderwijzeressen dat? Of is dat ook al, omdat jij nou vroom begint te worden?”

Ze haalde het woordje „vroom” lang uit. Sinds haar zuster haar geld geweigerd had, om naar de bioscoop te gaan, en gepraat had over een andere manier van leven, die beter voor haar zijn zou, liet ze geen gelegenheid, Josephine te treiteren, voorbij gaan. Eer die er op bedacht was, griste ze: 't pakje voor haar weg, en liep ermee de keuken in, om een mes te zoeken.

„Til, geef hier! 't Gaat jou niks aan, wat erin zit. 't Is van mij,” riep Phine boos.

Maar haar moeder, die een romannetje lag te lezen, en zich weinig met wat om haar heen gebeurde bemoeid had, suste: „och, laat haar

nou, Phine. 't Pakje moet toch open! En ik krijg zoo'n hoofdpijn van dat geherrie."

Josephine, boos, wilde uitvallen: dat moeder haar verwijten dan maar eerst tot Til moest richten. Die was begonnen, en ze had niks nodig, zich met háár zaken te bemoeien. Maar ze verdroeg het niet. Til zou 't pakje terug geven, of ze ging het halen.....

Toen joeg ineens de klank van het woordje „vroom,” met den eigenaardigen uithaal, die Tilly er aan gegeven had, door haar hoofd.

En toen zweeg ze.

Als ze zei, wat ze gewild had te zeggen, zouden ze opnieuw schamperen over een vroomheid, die niets verdragen kon.....

Even later kwam Tilly met enthousiaste kreetjes de kamer weer in, met beide handen een roestkleurig japonnetje omhoog houdend.

„O maar, Phine, dat is immers veel te mooi nog, om voor zoo'n achterbuurtkind te vermaken! Geef het mij, ja? Doe je 't? Kijk eens, hoe goed het me kleurt! Als je wil, krijg je één van mijn ouwe jurken voor je kindertjes. Of twee, als één je niet genoeg is. Maar laat mij *dit* houden. Zoo'n pracht-stof nog. Zuiver wollen crêpe. En maar een ietsje verschoten! Dat kan best weggewerkt. Je weet: ik ben handig in dat soort dingen. Ik mag het wel, hé?"

Haar zooveen nog scherp-treiterige stem klonk nu fluweelig-vleidend. Josephine voelde opeens een sterke afkeer van dit zusje, dat niets kende dan eigen genot en eigen opschik.

Maar vóór ze een toestemming of een weigering kon teruggeven, kwam Henk barsch: „geen denken aan! Meen je, dat ik de schande wil, Gré te laten zien, dat mijn zusje háár afgedankte jurken draagt? 'k Zou me dood schamen."

„O, maar ze zou het niet zien! Ten eerste, ziet ze me nooit. En als dat gebeurde, wel, ik zei immers: ik ga 't japonnetje vermaken. Ik toover d'r wat nieuws van. Als mijn heer broeder 't wenscht, wil ik 't wel verven ook. Je ben natuurlijk een vreemdeling in dergelijke kunstjes, maar geloof me....."

„O, 'k geloof je best. 'k Weet heel goed, dat je allerlei foefjes kent, om je zin te krijgen. Maar deze keer zal 't je niet lukken. De japon is voor Phine d'r kinderen. Daarvoor gaf Gré ze, en dus: die genieten er van. En daarmee basta!"

„Maak je niet dik! Niet goed voor je gezondheid," spotte Til, en slierde het zoo begeerde japonnetje over de tafel naar Josephine, op gevaar af, dat een of meer theekopjes er 't restje van hun inhoud over zouden uitstorten.

Josephine vouwde het op, en probeerde zich opnieuw te verdiepen in haar boek. Maar 't boeide haar niet erg, en ze dacht er over, naar

boven te gaan, en niet te wachten, tot de anderen thuis kwamen.

Op haar eigen kamertje, zorgvuldig weggesloten, borg ze haar eigenlijke lectuur van dezen tijd: boeken over godsdienstige vraagstukken, waarvan ze hoopte, dat die haar verder zouden brengen. Omdat ze niemand om raad wilde vragen (zelfs aan dominee Breuker wilde ze niet schrijven, hoe deze dingen haar steeds nog bezig hielden) kocht ze niet steeds het meest geschikte, en werkte haar lectuur wel eens verwarrend, inplaats van verhelderend. Gelukkig hielp haar scherp verstand haar bij 't scheiden en schiften, al was 't niet steeds voldoende.

Til, narrig in een stoel neergevallen, deed, of ze de krant las.

Maar juist toen Josephine er over dacht, werkelijk naar boven te gaan, begon Henk kalmeerend: „hoor nou eens even, Thilda. Je ben handig, dat weet ik best, en dat waardeer ik in je. Als jij nou dat japonnetje van Gré vermaakt, nee, niet voor je eigen, maar voor een kind van Phine d'r school, dan krijg je wat van me. Geen nieuwe japon, dat is me te duur, maar een doos bonbons of zoo. Je doet er wat goeds mee, wat voor geen mensch van onze soort overbodig is; je helpt Phine, want ik geloof niet, dat die heel veel verstand van naaien, heeft, en je verdient er een snoepje mee? Nou, doe je 't?"

Wanneer Henk zich moeite gaf, iemand te winnen, kon hij innemend zijn. Nu ook zakte Thilda langzaam bij. Doch zich zonder slag of stoot overgeven, wilde ze niet.

„Hm. Bonbons? Weet je wat? Je fuift moeder en mij op een uitgangetje. Naar de bioscoop, of een avond taartjes eten, dat mag moeder kiezen. Die ouwe stakker moet d'r af en toe is uit, wat jij?" Ze trok haar moeder aan 't oor, en die, ingenomen als ze was met deze haar jongste, die in zooveel op haarzelf leek, gaf haar een knipoogje, en dreigde meteen: „als jij niet eerbiediger over je moeder praat, ga ik nooit meer met je uit."

„Nou, als je dat liever wil, dan een uitgangetje. Als ik maar vooruit mag zeggen wat ik er voor over heb," gaf Henk toe, hoewel een beetje onwillig.

Op die uitgangetjes van moeder en Thilda had hij 't niet zoo erg begrepen, maar ja, als ze toch niet anders wilden.....

Tegen Josephine, die hem even verwijtend aankeek, haalde hij de schouders op.

Met de moedeloos-makende gedachte: hier, in deze omgeving, kom ik nooit verder, ging die wat later naar haar kamer.

Daarna kwamen de dagen van aantekenen en trouwen; het geloop van kennissen (intieme vrienden hadden ze niet) en de zorg voor 't dineetje op den trouwdag. Dit laatste gaf veel stof tot besprekingen; moeder en Thilda interesseerden er zich het hevigst voor, maar ook Wim gaf met veel animo zijn meeningen ten beste. Over 't geheel was moeder die dagen in haar beste humeur; er was gelegenheid, zich mooi te maken, en voor de buitenwereld, (al was het slechts een klein wereldje) te pronken. En er zou lekker gegeten en gedronken kunnen worden. Een enkele maal slechts liep de barometer terug; het was dan, wanneer Line iets, dat de anderen „zoo chique” of „zoo bijzonder” vonden, als te duur voor hen verwierp. En die ééne keer, toen vader vond: zuster Mathilda moest ook gevraagd worden, werd het zelfs een oogenblik kritiek. Josephine, in de voorkamer, hoorde ongewild het gesprek.

„Ze heeft ons nooit gevraagd. Wanneer laat ze zich wat aan ons gelegen liggen? En nou, op de trouwdag van Line, aldoor haar zure gezicht over me te moeten hebben, en haar opmerkingen te moeten hooren..... ik dank je er voor!”

„Maar je weet toch, dat we.....”

„Zeker weet ik. Nu de guile uithangen, hè, straks haar geld vermaken aan vreemden! Want dat voorspel ik je.....”

„Ze heeft Josephine toch ook....”

„Ja, opgezet tegen d'r familie heeft ze die! Dacht je, dat ik dat niet merkte. En niet wist, dat die zoogenaamde vroomheid niks is als een veel-beter-weten dan wij?”

Toen ineens vaders stem anders, forscher en vaster dan gewoon: „dáár blijf je af. Daar weet je niets van. En ik wil, dat Mathilda gevraagd wordt. Ik zal haar schrijven, van avond nog.”

Waarna moeders dreiging: „Nou, als d'r wat van komt, onaangenaamheid of ruzie, 't is voor jou rekening!” En 't hard toeslaan van een deur, voorkomend een weerwoord van vader.

Wees maar niet bang, dat tante komen zal, moeder, overdacht Josephine spottend.

Toen, ineens, greep haar weer 't verlangen naar die stille, stroeve natuur, met wie ze zich zoo één voelde.

Kon ik maar bij haar zijn. Als ik haar leven vermooidé, was ik toch ergens toe nut!

En dadelijk daarover haar zelf-bespotting: wel ja, iemands leven vermooiden! Dat was nogal iets voor haar, Josephine!.....

Tante Mathilda schreef terug, dat ze niets voelde voor feestvieren. Als de jongelui getrouwd waren, zou ze haar wel wat sturen nog. Op haar dorp was weinig te koop.....

„En als ze geld geeft, is ze bang dat ik het

opmaak! Die feeks!” viel mevrouw Roselaer uit.

Josephine waagde niet te zeggen, wat ze dacht: dat die uitroep er een was van zelfkennis. Ze haatte soms zichzelf, wijl ze zich zoo een vreemde voelde in de omgeving thuis. Had moeder niet gelijk, wanneer ze in dit alles zag een zich verheffen boven anderen?

Op het trouwdineetje leek hun familie toch wel waarlijk een éénheid. Gré zei 's avonds na afloop, tegen Henk:

„Ik vond het echt gezellig. Neem je me nou eens vaker mee naar je huis?”

Hij zei enkel: „Wel, ik ben blij, dat het je beviel,” doch beloofde niets.....

Na Line's vertrek gebeurde het herhaaldelijk, dat Josephine bij haar thuiskomen uit school niemand in huis trof. Altijd had haar moeder dan later een vloed van verontschuldigen: er moesten toch boodschappen gedaan, en nu Line weg was, wie moest er anders voor zorgen dan zijzelve? En ja, ze was een gansche dag alleen; dat deugde nu eenmaal niet voor haar gestel. Ze moest er eens uit.

Josephine zei niet: „dat kan u toch wel op een anderen tijd doen!”

Gewoonlijk was het zoo, dat moeder en Thilda samen aan kwamen stappen. Soms tamelijk ver over Tilly's gewone tijd. Dat gaf reden genoeg om te veronderstellen, dat dit zoogenaamde boodschappen-doen minder onschuldige uitgangetjes maskeerde.

Het liep zoo erg, dat Josephine er over ging denken, een kosthuis te gaan kiezen. Wanneer ze geen gezelligheid had van thuis, dan wilde ze ook de misère niet.

Juist toen trof haar een advertentie, onder-teekend door ds. Breuker, waarin deze een onderwijzeres vroeg voor zijn school.

„De consequentie van háár beginsel zet haar buiten de christelijke school, zooals die van een ander hem er heendrijft,” hoorde Phine hem weer zeggen. Het eerste gedeelte was uitgekomen, blijkbaar; was de consequentie van wat zijzelve begeerde ook al niet van overlang bezig, er haar heen te drijven?

Met haar gansche wezen begeerde ze deze betrekking.

En toch hield schroom haar terug.

Mocht ze hiernaar grijpen? Zij, die wist, niets nog te bezitten? Enkel maar te zoeken?

Bijna liet ze, in angstig weifelen, de termijn voorbij gaan.

Op een van de laatste dagen schreef ze een eerlijke, vertrouwelijke brief aan dominee Breuker. Wanneer hij haar zóó hebben wilde.....

(Wordt vervolgd).

JOSEPHINE'S RUSTKUUR

DOOR

J. M. WESTERBRINK—WIRTZ.

ZE kreeg bezoek op school: dominee zelf en een bestuurslid. De collega's vroegen verwonderd, wat ze nu wilde: op zoo'n dorp zich begraven? Ze was toch weer beter?

Ze zei enkel, dat de stadsdrukte haar nog vermoede. Dat ze bang was voor een nieuwe inzinking.

Maar met dominee Breuker had ze een lang gesprek. Hij alleen was met haar naar huis gegaan; „ik vind je wel weer aan 't station, straks,” had hij tegen het bestuurslid gezegd, toen hij hem in een tram deponeerde, die daarheen ging. Deze, in de vaste overtuiging, dat wat dominee deed goed was, had rustig gewacht.

Ditmaal vond Josephine het prettig dat moeder, die van 't bezoek niet af wist, afwezig was. Dominee Breuker had haar wel willen ontmoeten, doch ook zoo dacht hij er 't zijne van.

„Dus: u staat uzelf nog in den weg, juffrouw Roselaer?” vroeg hij aan 't eind.

Zijn sympathieke glimlach zorgde er voor, dat de vraag geen beleediging werd.

„Mijzelf in den weg?” vroeg ze, niet begrijpend.

„Ja. U hebt aldoor gezegd: „ik voel, en ik denk, en ik ben zus en zoo” en u moest zeggen: „God heeft gedacht aan zondaars, en Zijn Zoon heeft Zich gegeven aan hen, en Zijn Woord belooft vrede en blijdschap aan wie zich toevertrouwen aan Hem.”

Toen nam hij op de abrupte manier, die ze van hem begon te kennen, afscheid van haar.

Een paar dagen later kreeg ze de officiële benoeming.

Er was een kort briefje bij van ds. Breuker en een lange van zijn vrouw. Hij schreef: „als ik moet kiezen, geef ik de voorkeur aan iemand, die oprecht zoekt, boven een ander, die uit gewoonte meeloopt. En ik vertrouw, dat U eerlijk genoeg zult zijn, weer weg te gaan, als uw zoeken u ergens anders brengt, dan waar wij hopen en verwachten, dat u uit zult komen.”

Over mevrouws briefje glimlachte Josephine een paar maal. Natuurlijk had die al allerlei enthousiaste plannen voor hun samenwerking. Maar ze schreef ook sympathiek over de goeie, eenzame juffrouw Roselaer, die het nu zooveel prettiger zou krijgen, als haar nichtje weer bij haar kwam.

Als ik beter met moeder kon opschieten, liet ik haar mevrouw's oordeel over tante lezen. Nu zou ze er maar mee spotten, overlegde Phine.

Thuis, waar ze hen ineens plaatste voor 't voldongen feit, ginds benoemd te zijn aan een christelijke school, moest ze nog al een en ander hooren. Haar vader zei, een beetje vermoed naer ze vond: „wel, als je daar liever ben, dan heb je gelijk, dat je gaat.”

Josephine vroeg zich af: zou hij haar missen? Meteen verwierp ze die gedachte. Wat had hij aan haar?

Henk meende: ze had gelijk, dat ze eruit ging. Wat haar overgang naar het christelijk onderwijs betrof, och, hij voor zich wist niet, waar dat voor noodig was. Maar als zij zelf 't prettiger vond, wel, ieder z'n vrijheid. Wim trok er zich weinig van aan, sinds hij bemerkte had, dat Phine niet genegen was hem in zijn onnoodige geldzorgen helpend tegemoet te komen.

Maar mevrouw, die Phine's kostgeld moeilijk missen kon, had zeer scherpe aanmerkingen over de christelijkheid van eigen familie in de steek te laten voor vreemden. En bij haar voegde zich, als getrouwe bondgenoot, Tilly, die gemaakt-belangstellend informeerde, wat ze daar nu op zoo'n school deden. Zeker niet veel anders, dan vertellen en vrome versjes zingen? Kende Phine van de laatste wel genoeg? Anders, als ze een bundeltje had, waar ze in stonden, met muziek natuurlijk, wou zij, Tilly, ze wel voorspelen op d'r mandoline. Die deed dan ook weer eens dienst. En nog wel voor een vrome zaak. Phine zou wel vinden, dat een fuifnummer als zij daar deugd van hebben kon.

Tante Mathilda schreef een van haar korte, karakteristieke briefjes.

„Natuurlijk kom je weer bij mij. Kostgeld als thuis, wanneer je salaris althans niet minder is hier. En ik hoop, dat je geen spijt zult hebben van je besluit.”

„Nou, als je soms om haar gaat...” snibde Tilly, die met haar gewone brutaliteit over Phine's schouder had meegelezen.

Maar Josephine-zelf voelde zich vroolijker, dan in lang 't geval was geweest. Vooral dat: „kostgeld als thuis”, was kostelijk. Natuurlijk wilde tante niet de gedwongenheid van financiële verplichtingen, en begreep ze, dat Josephine dit ook niet wenschte.

Hoe ze elkaar kenden! Maar moeder zou meenen, wanneer Thilda straks vertelde: het was tantes gierigheid.

HOOFDSTUK XV.

Onder 't zingen van het psalmversje zochten Josephine's oogen de banken af, om te zien, wie er ontbraken. Nu, in deze slappere tijd voor de boeren, bleef er nog al eens een kind ongeoorloofd weg. „k Most met m'n vader en moeder naar m'n oom,” of „naar m'n grootmoeder,” werd dan den volgenden dag aangevoerd als een heel gewone en heel overtuigende verontschuldiging. Zij konden toch ook niet helpen, dat er, als de school vacantie gaf, vaak werk op 't land was, waar ze aan meehelpen moesten, en er dus geen tijd overbleef voor familiebezoek.

Josephine was maar blij, dat ze 't aan den baas kon overlaten te beslissen, welk verzuim al dan niet geoorloofd was. Wel glimlachte ze vaak, als hij tot de conclusie kwam, dat het in *dit* geval toch wel een echt familiefeest gold!

Nu ze er midden in stond, leerde ze 't leven van de mensen hier anders zien, dan in dien éénen zomer, toen ze bij tante logeerde. Ook hier, onder de kalmere oppervlakte, minder aan 't licht tredend dan in 't rumoerige stadsleven, toch even zeker aanwezig, dezelfde hartstochten, eenzelfde strijd, eenzelfde lijden en daarom eenzelfde behoefte aan hulp en leniging niet enkel, maar aan verlossing.....

Door haar kinderen kreeg ze deel aan wat van deze beweging naar buiten trad: feestelijke gebeurtenissen, als geboorten of huwelijken; zwaarigheden, als ziekte en, soms ook, de dood. Doch tegenover de ouders, al sprak ze die soms, bleef ze zich nog voelen een vreemde, ook nu ze al twee jaar werkte aan deze school. Ze wist: de vlotheid van omgang, die sommige van haar collega's bezaten, zou haar nooit eigen worden. Ze verlangde er ook niet naar; tante Mathilda en zij waren twee naturen, die elkaar verstonden, en dan had ze nog, als tegenstelling, die behoefde voor een al te eenzijdige levensopvatting, mevrouw Breuker. Bij haar patroon maakte ze af en toe een beleefdheidsvisite; ze praatten dan meest over de school. Voor z'n vrouw, één van die mensen, die weinig te geven hebben, en toch meenen, dat niets goed kan gaan zonder hen, voelde ze weinig sympathie.

En dan waren er de gesprekken met dominee Breuker!

Verstandelijk was Josephine veel verder gekomen, deze twee jaar. Ze wist ook: dit nieuwe, dat in haar leven gekomen was, zou ze niet meer kunnen missen.... En toch, wanneer ze zich bezig hield met haar zelf (en dat deed ze veel) herinnerde ze zich steeds wat tante Ma-

thilda eens gezegd had van mensen, die nooit verder kwamen, dan dat ze het heimwee kenden. Hoorde zij bij hen?

Nu, terwijl ze voor de klas stond, en met de kinderen zong, flitste het meteen door haar denken: hé, Jennigje Velders nog niet weer op school! Dat was dan toch zeker erger dan een gewone verkoudheid! Ze zou er eens heen moeten!

Josephine zag altijd op tegen die ziekenbezoeken. Niet om de kinderen; naar hen ging ze graag; maar om de ouders. Ze had dan het gevoel, dat die iets van haar verwachtten, wat ze niet geven kon. Hadden die mensen niet méér levenservaring dan zij?

Waarom zagen ze dan tegen haar, de juffrouw, op?

Jennigje woonde bij haar grootmoeder. Haar ouders waren dood; beiden gestorven aan t.b.c. Er heerschten in die omgeving toestanden, die deze ziekte in de hand werkten.

Josephine dacht hieraan, toen ze 's middags naar Jennigje ging. Als 't bij háár ook eens 't begin was van iets dergelijks? En de oude grootmoeder, die al zooveel meemaakte in haar leven.

't Kind in de benauwde, donkere bedstee, fleurde zichtbaar op, toen ze haar juffrouw zag. Dat deed Josephine goed, en ze praatte gemakkelijker dan gewoonlijk, ook met de oude vrouw, die weten wilde, hoe het de juffrouw hier wel beviel. Maar verder dan de oppervlakte kwam ze niet. Verbeelde ze 't zich, of was er een stille hunkering in Jennigjes oogjes, toen ze ging? Maar wat zou het kind nog méér willen?....

Ze hoorde het van de grootmoeder, toen ze bij een volgend bezoek eigenlijk gedachteloos, om maar iets te zeggen, vroeg: „en verlang je er niet naar, weer naar school te kunnen gaan, Jennigje?”

Toen de vraag eruit was, voelde ze zelf 't wreede er van. Ze durfde het kind niet aankijken. Had ze nu misschien in dat kleine zieleke den strijd wakker geroepen?

Het was de grootmoeder, die antwoordde.

„Och, Jennigje is vaak zoo muude, juffrouw. Ze leest wel wat, en ze maakt wel sommetjes, maar ze moet iedere keer weer rusten, omdat heur de rug zoo zeer doet. Maar om één ding zou ze akelig graag op school wezen.”

„Waarom dan, Jennigje? Om de handwerken misschien?” (Ze wist: dat was één van de beste vakken van 't kind).

't Meisje lachte verlegen, maar zei niets, en keek naar grootmoeder, als om hulp.

„Nee, juffrouw,” zei die weer. „Ja, ze breit

wel graag, en nou beutert ze ook nog wel zoowat voor d'r pop. Maar 'smorgens, om zoo even negen uur, zegt ze altijd tegen me: „nou is de juffer aan 't vertellen.” En dan weet ik, dat ze daar zoo graag bij wezen zou. Maar ze durfde niet vragen, vorige maal, of de juffrouw heur nou vertellen wou, heur alleen. Toen u weg was, zei ze 't. En nou durft ze weer niet, wel?”

Jennigje schudde verlegen van „nee,” maar de vraag, die ze niet met woorden uiten durfde, stond te lezen in haar oogjes.

Josephine wist: ze moest het doen. Ze zou nooit meer over zichzelf tevreden zijn, als ze 't niet deed.

En toch moest ze de woorden: „natuurlijk wil ik hier vertellen, voor jou alleen,” uit haar keel wringen. Ze gaf zich altijd gemakkelijker aan de velen, dan dat ze contact kreeg met de enkeling. En dan: als het nog het kind alleen geweest was! Maar nu de grootmoeder er bij!

Het blijde oplichten van Jennigjes oogen was anders belooning genoeg. Ze ging gemakkelijker liggen, één en al luisterende aandacht. En Josephine keek enkel naar haar. Toen kwamen de woorden gemakkelijker nog dan in de klas, waar ze soms afgeleid werd door de enkelen, die er met hun gedachten niet bij waren. De oude grootmoeder vergat ze. Ze dacht er pas weer aan, toen ze haar hoorde zeggen: „dat hadden wij vroeger niet op school, juffrouw. Als kind weet je dan niet, wat je mist, maar later! 't Leven is niet altijd gemakkelijk!”

Toen voelde ze 't ineens weer als een diepe vrede, dat haar consequentie was geweest: het gaan naar de christelijke school. Maar tegen de oude sprak ze daarover niet. Wat had die te maken met haar innerlijk leven?

Het werd nu gewoonte, dat ze twee keer in de week Jennigje bezocht, en dan vertelde. Want dat had ze wel ingezien: als 't kind nog beter werd, zou 't lang duren.

De beklemming van de eerste maal voelde ze nu maar heel even meer. Toch: één keer aarzelde ze. Jennigje wilde altijd hooren, wat ze 'smorgens op school verteld had. Ditmaal had ze de geschiedenis van het dochtertje van Jairus behandeld. Maar 't was wat anders, hierover te spreken tegen een klas gezonde kinderen, dan tegen een klein meisje, dat zelf ziek was. Hoe zou ze daarop reageren? Wanneer het gevolg was een zich vast-klemmen aan 't leven, dat langzaam weg-ebde?

Eens was de oude vrouw, anders steeds vol zelfbeheersching, tegenover Josephine uitgebarsten: „ze is alles, wat ik nog heb, juffrouw. En ik voel 't wel: ik moet haar ook missen. Och, misschien is 't voor 't kind wel barmhartig. Ze

zou onder vreemden moeten, als ik er niet meer ben, en ze is zoo teer. Maar 't valt niet makkelijk!”

Wist Jennigje zelf, hoe erg ze ziek was? Ze praatte er nooit over; was altijd dezelfde: een stil, geduldig en tevreden kind. Zoo had Josephine haar op school ook gekend; toen vond ze haar te stil, te afzijdig van de overige kinderen.

Jennigje luisterde even begeerig als altijd. Ze zei even innig: „dank u, juffrouw.” Maar van wat er omging achter dat rimpellooze voorhoofdje, werd Josephine niets gewaar.

Misschien kwam het daardoor, dat ze zich telkens bezig hield met de vraag: hoe voelt ze zich nu onder dit alles? Onder haar ziekte, haar niet-mee-kunnen-doen met anderen? Verlangt ze naar beterschap?

Tot ze er een keer over praatte met de grootmoeder.

Jennigje sliep, dien middag, toen ze kwam.

Moelijk ging haar adem; nu ook pas, terwijl niet het blosje van blijdschap over Josephines komst haar wangetjes even kleurde, zag deze goed, hoe bleek en ingevallen het kindergezichtje al was. Gelukkig, dat mevrouw Breuker en zij er in geslaagd waren de grootmoeder te overreden, een ledikant aan te vragen van 't Groene Kruis. Nu lag het kind tenminste frisscher dan in die benauwde bedstee. Maar lang zou ze 't wel niet meer nodig hebben.

De tranen schoten haar in de oogen bij die gedachte.

De grootmoeder, die 't zag en begreep, zei moeilijk: „ze wordt hard minder.”

Toen vroeg Josephine: „weet ze 't zelf? Dat ze sterven gaat?”

Vroeger, in haar tijden van moeheid en depressie, had ze zelf gemeend naar den dood te verlangen. Nu zag ze het sterven anders, ontzaggelijker. Een zwaar ding voor zoo'n klein kind.

Even kwam er iets in de oogen van de oude vrouw, dat Josephine verwonderde. Het leek op blijheid.

Toen ze haar woorden hoorde, begreep ze.

„Ze weet wel, dat ze niet weer beter wordt, juffer. Maar over 't sterven praat ze nooit. Wel over den hemel. En dat doet ze, alsof 't maar een stapje is, daar heen te gaan. Daar moet je een kind voor wezen. Wij, ouwe menschen.....”

Met een snik brak ze af.

Maar dat woord: „daar moet je een kind voor wezen,” zonk Josephine in de ziel.

Toen Jennigje wakker werd, praatte ze even met haar, en probeerde ze haar iets op te dringen van de versnaperingen, die tante Thilda nooit verzuimde haar mee te geven, doch ze bleef maar kort.

De kleine, moe en zwak als ze was, en blij haar juffrouw toch gezien te hebben, toonde geen teleurstelling. —

Josephine ging niet naar huis, maar naar het bosch. Daar, met niets dan Gods natuur om zich, kon ze altijd het gemakkelijkst met zichzelf in 't reine komen.

Nu overdacht ze het woord van de oude vrouw: „daar moet je een kind voor zijn. Wij, ouwe menschen.....”

Of eigenlijk: ze overdacht het niet; het had haar gegrepen, en liet haar niet los.

Zij, Josephine, was altijd een „groot mensch” gebleven. Ook toen ze veranderde. Nauwkeurig had ze gewikt en getoetst, en toegezien, hoe de Josephine, die geweest was, verdween, en plaats maakte voor een andere. Heel geleidelijk was dat gegaan; ze was er ook wel heel zeker van, dat niet zij zelf die verandering gewrocht had. Een andere Macht had ingegrepen in haar leven.

Toen had ze geprobeerd, ook die Macht te ontfleden; de werking er van na te gaan.

Voor het onnaspeurlijke, dat bleef, boog ze het hoofd. Ze noemde die Macht nu: „God.” Ze geloofde, wat de Bijbel van dien God zei, omdat het strookte met haar ervaring.

Ze had ook geleerd, de zonde te zien in eigen leven. Want als God was, Die Hij was, en je had nooit met Hem gerekend, dan was dat zonde.

Ze wilde God niet meer missen uit haar leven. Ze kon niet naar het oude.

Maar het bleef altijd: Josephine en God. Wat zij beleed, wat zij beleefde, wat zij gevoelde; dat was de toetssteen, waarnaar ze zichzelf mat.

Ze was nooit nog een kind geweest, dat instinctief, eenvoudig omdat het niet anders kan, roept: „Vader!”

Zoolang ze dat niet werd.....

Josephine zat heel stil op het lage aarden wallekje; voor haar de mulle zandweg; achter haar het lage eikenhakhout en boven haar de hooge, diep-blauwe lucht.

En ze wist zelf niet, of ze dacht, of bad, of enkel maar wachtte.....

Toen gebeurde het wonder.

Wat Josephine was geweest, wat ze had gedacht, verworpen, geloofd, gevreesd, het werd al van minder waarde, tot het niets meer betekende. Wat bleef, wat groot werd, tot er niets anders meer bestond, was: God, en Zijn liefde in Zijn Zoon.

En 't weten, dat Hij er altijd geweest was; dat Hij haar weg naar hier geleid had; dat Hij er steeds was, en steeds zijn zou. En al het andere betekende niets meer.

Toen Josephine zóó klein geworden was, kon ze het laatste restje van zichzelf dat haar steeds nog verhinderd had zich geheel over te geven, loslaten.....

En toen werd het vrede.

PORTRETJE.

MEN noemt haar lichtzinnig. Daar geeft ze ook aanleiding toe. Als ze in gezelschap is, wordt ze al gauw opgewonden, kent geen halt meer en... dan gaat ze wel eens over 't kantje heen en zegt nog al eens iets, wat niet door den beugel kan. Als ze dan weer alleen is en in de eenzaamheid, spijft het haar wel, maar ze kan het niet meer ongedaan maken. Ze neemt zich voor, bij een latere gelegenheid meer op haar hoede te zijn, maar als die latere gelegenheid dan komt, gaat het toch weer verkeerd.

Ze heeft nog niet geleerd, tegen haar zonde te worstelen en te strijden en te bidden.

Men noemt haar lichtzinnig en er zijn wel moeders, die tegen hun dochters zeggen: Met dat meisje mag je niet omgaan.

Ze is lichtzinnig en ze weet dat zelf.

Misschien is ze ook wel lichtzinnig, wanneer het er op aankomt, iemand te helpen. Dan vraagt ze er niet naar, wie het is en of ze misschien ook bedrogen zal worden. Ze wordt

ook wel vaak bedrogen, maar zij, de lichtzinnige, wil er schijnbaar niet door leeren en ze blijft helpen en medelijden betoonen, als vroeger.

Ze is lichtzinnig. Daarom ook heeft ze medelijden met een meisje, dat in moeijlichkeiten zit al is het ook door eigen schuld. Met zoo'n meisje wil zij, de lichtzinnige, nog wel om gaan, al weet ze, dat ze daardoor opnieuw de aandacht op zich zal vestigen en aanleiding zal geven tot lasterpraatjes.

Zij is lichtzinnig, maar ze wéét het en als maar eenmaal het Goddelijk licht dringt in haar hart, zal ze ook kracht hebben, tegen de zonde te strijden. En dan zal ze overwinnen.

De moeders gaan ook niet met „dat meisje” om. Ze veroordeelen haar wel, maar niemand helpt haar. Ze zien wel minachtend op haar neer, maar niemand haalt haar eens, zoals een moeder dat haar dochter doet, naar zich toe.

Maar velen, die haar veroordeelen, kennen eigen zonde niet eens en ze kennen ook geen medelijden en barmhartigheid.